

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUNS ÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Alarm.

Budapest, január 3.

(v.) A Bánffy-korszaknak egy titka pattant ki tegnap a képviselőház pénzügyi bizottságában: kitudódott — a jó Isten tudja, hogyan esett — a közös hadügyminiszternek egy eddig gondosan rejtgetett szándéka, mely az ujoncjutaléknak horribilis mértékű szaporítására és a katonai költségeknek e címen legalább is harmadfél-száz milliónyi emelkedésére vonatkozik. Ezelőtt mintegy két esztendővel lépett fel a hadügyi kormányzat ezekkel a kábító arányú igényeivel. Kiinduló pontján az szolgált, hogy a póttartalék tulajgyra nőtt a sorhadhoz képest, ma már közel hatszáz ezer főnyi, ekkora tömeget pedig háboru esetén bajos volna a hadi szolgálatra hevenyészetten begyakorolni. Krieghammer terve az volt, hogy emeltesék fel az ujoncjutalék évente ötvenezer emberrel, ami tíz év alatt a sorhadnak félmillió teljesen kiképzett emberrel való szaporítását jelentené és ez állománytöbbletnek felfegyverzése és felszerelése címén ugyancsak tíz éven belül kétszázötven millió forintnyi költséggyarapodást követelne. A Bánffy-kormány tudtunkkal csakugyan találkozott ilyen pretenziókkal. S nem utasította vissza őket, hanem taktikai okokból beérte a halasztgatásukkal. Kitérő választ adott, nem tagadót, azt mondván, hogy előbb csak jöjjön létre a kiegyezés, meg a 35 százalékon innen maradó kvóta, majd aztán megvállik, mit lehessen a hadügyminiszter kívánsága érdekében csinálni.

Báró Bánffy Dezső tehát szépen bennhagyta Krieghammer tervét a maga hagyatékában; s a Széll-kabinet mézes heteiben sűrűn hallottunk, olykor olvastunk is kárörvendő célzásokat a hadügyi kormányzat titkos szándékaira, amelyek így meg amugy próbára teszik majd az új miniszterelnök

erélyét. Az akkor homályos célzásokra most kaptuk meg a magyarázatot. Egyik laptársunk ma felkapja Gajári Ödönnek egy elejtett szavát s a pénzügyi bizottság tegnapi ülésének ebbe az incidensébe belekapcsolja a közös hadügyminiszter kívánságainak tüzetes leleplezését. Nem csodálnók, ha ezek a hírek a maguk közvetlen hatásában felriasztanák nyugalmából a nemzet közvéleményét. S reméljük mégis, hogy az első alarm csakhamar lecsillapul s higgadt megfontolásnak ad helyet. Aggodalomra egyelőre nincsen semmi ok s szeretjük hinni, hogy ezután se lesz. Maga a kérdés ez idő szerint semmiképpen nem aktuális; hiszen erre az esztendőre még a régi ujoncjutalékot kéri a kormány az országgyűléstől. Mire napirendre kerül a véderőtörvény idevonatkozó szakaszának revíziója, bőségesen ráér a közvélemény meghányingolni a dolgot s akkoráig a hadügyi kormányzat is leszállhat követeléseivel a nemzet erejének színvonalára.

Hogy a károsan túltengő póttartalékkal kell valaminek történnie, az bizonyos. Apóttartalékos ugyanis furcsa egy amfibium: még nem katonája és már nem civil. Behívják néhány heti kiképzésre, aztán utjának eresztik. Háboru esetén mire szükség lenne rája, akkoráig alaposan kiparólgott belőle az a fikarcnyi katonai tudomány, s ugy lehet, hogy éppen akkor kell majd vesződni a begyakorlásával, amikor az ellenség már a kapuinkat döngeti. Hatszáz ezer emberbizony sok ebből az amfibiumfajtából, amely valóságos miliciát alkot a rendes hadi szervezetben. Vagy szűkebbre kell fogni e szervezet keretét s ilyen módon aztán lemondani a póttartalék nagyobb részéről, vagy pedig szorosabbra kell ezt az elemet is hozzáfűzni a rendes katonai apparátushoz. Ugy hiszünk, hogy az alternatíva első részéről a mai viszonyok közt nem lehet komolyan beszélni. Mikor az

egész világ egyre lázasabban fokozza a hadi készülődéseket, ugyanakkor mi nem lehetünk az egyetlen nagyhatalom, amely visszafeljesztí a maga védőerejét. Akármilyen kelleltlenül teszszük is, de meg kell hát barátkoznunk a másik részével annak a kellemetlen alternatívának. A póttartaléknak a sorhadhoz való közelebbhozása valamelyes formában alig lesz elkerülhető. De ma még nyílt kérdés, mi lesz és hogyan lesz: az ujoncjutalék emelése utján való beolvasztás-e, avagy valami enyhébb s olcsóbb expédiens. És még ha beolvasztás lenne is, akkor is kérdés még, olyan lesz-e mértéke és a tempója, amilyenek a közös hadügyi kormányzat nemrégiben követelte.

Az ügynek pénzügyi és gazdasági oldalát a hadügyminiszter a dolgok természetes rendje szerint nem veszi túlszigorúan figyelembe. Ő azt követeli, ami katonai szempontból kívánatos. A magyar kormány pedig ebből koncedálni annyit fog, amennyinek koncedálása egyéb szempontokból lehetséges. Báró Bánffy Dezső, mikor elébe tették a kérdést, nem mondott sem igent, sem nemet. Ez mindenestre a legkényelmesebb álláspont. Azzal, hogy igent nem mondott, lefelé tartott magának szabad kezét; másfelől pedig a nem szót sem ejtvén ki, fölfelé maradt lehetséges. Furfangnak ez elég ügyes; de politikának sem lefelé, sem fölfelé nem elég lojális. A Széll-kabinet ebben a tövises kérdésben nem fog ravaszkodni, hanem lelkiismeretesen és nyíltan fog eljáráni. Mérlegelni fogja a hadsereg harcratermetségéhez fűződő nagy érdeket, de nem fog megfélemlíteni azokról a kötelek tekintetéről sem, melyeket a magyar nemzet egyéb érdekei szabnak eléje. Komoly felelősségének teljes tudatában a hazafiúi lelkiismeret szava után fog elindulni. És semmiesetre sem fogja elődje példáját követni, aki ebben a nagyfotosságu kérdés-

TÁRCA.

Aranyszemü Marcelle.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Anatole France.

Öt éves voltam, s oly világnézetem volt, amelyet azóta meg kellett változtatnom; kár, mert kedves volt. Egy napon, amikor éppen figurákat rajzolgattam, az anyám hívott, nem véve tekintetbe, hogy zavar. Az anyákban sok ilyen meggondolatlanúság van.

Ezutai arról volt szó, hogy öltözzem föl. Nem éreztem ennek szükségét, sőt előre láttam mindama kellemetlenségeket, amelyek az öltözködéssel járnak; ellentáltam, torzképeket vágtam, kiállhatatlan voltam.

Anyám így szólt hozzám:

— A keresztmamád jön; szép volna, ha föl se lennél öltözve!

A keresztmamám! Még sohse láttam; éppen végem de azt ismertem. Még azt sem tudtam, hogy van. De azt nagyon jól tudtam, hogy mi egy keresztmama: olvastam a mesékben, láttam a képeken; tudtam, hogy a keresztmama az egy tündér.

Hagytam, hogy édes anyám úgy fészüljön és szappanozzon, ahogy csak tetszik neki. Keresztmamámra végtelen kíváncsisággal gondoltam. S ámbátor egyébként nagy kérdősködő voltam, ezuttal semmit sem kérdeztem meg abból, amit forrón vágytam megtudni.

— Miért?

— Azt kérdezi, hogy miért? Ah! mert nem mertem; mert a tündérek, ahogy én ismertem

őket, csöndet és titokzatosságot igényeltek; mert van az érzésekben valami oly értékes sejtelmesség, hogy a legifjabb lélek is ösztönszerűleg féltékenyen őrizi; mert úgy a gyereknél, mint az embernél vannak kimondhatatlan dolgok; mert a nélkül, hogy ismertem volna, szerettem a keresztmamámot.

Ezzel ugyan meg fogom önt lepní, de szerencsére az igazságban néha van valami váratlan, ami elviselhetővé teszi... A keresztmamám gyönyörű szép volt. Amikor megláttam, ráismerem. Igen, ez volt az, akit vártam, ez volt az én tündérom. Meglepetés nélkül, elragadtatva néztem. Ezuttal, rendkívüli eset, a természet megfélelt egy kis gyermek álmainak a szépségről.

A keresztmamám rám nézett: aranzsazeme volt. Rám mosolygott, s láttam, hogy a fogai épp oly aprók, mint az enyéim. Beszélt: a hangja tiszta volt, és úgy zengett, mint valami erdei forrás. Megesőkölt, az ajka üde volt: még most is érzem az arcomon.

Hogy néztem, végtelenül édes érzés vett rajtam erőt, és egyébként is, úgy látszik, kedves lehetett ez a találkozás, mert az emlékek, amelyet róla megőriztem, minden zavaró részlettől ment. Világos, egyszerű lett. Változhatatlanul mosolyra, esőkre nyíló ajakkal, álva, kitért karral látom a keresztmamámot, ha rá gondolok.

Főlemelt a földről és így szólt hozzám:

— Édes, mutasd, milyen színű a szemed.

Aztán fölborzolta hajfürtjeimet:

— Szőke — mondta — de barna lesz.

Az én tündérem belátott a jövőbe. Mindazonáltal nem vált be teljesen a jóslata. Ma már se szőke, se barna nem vagyok.

Másnap játékokat küldött, de úgy láttam, hogy ezek nem az én számomra készültek. Könyveimmel, képeimmel, ényves üvegesémmel már

akkor az értelmes, satnya gyerekek mozdulatlan életmódját éltem, játékaim által naivul kezdtem érdeklődni a formák és színek, annyi fájdalom és öröm okozói iránt.

A keresztmamám küldötte játékok nem illettek az én szokásaimhoz. Teljes sport- és tornafel-szerelést küldött: trapéz, kötelek, korlátot, sulyzót, szóval mindent, ami egy gyerek erejének gyakorlásához kell s a férfias könnyedség előkészítéséhez.

Szerencsétlenségemre már akkor megvolt rajtam az irodai görnyedtség; szerettem este a lámpánál nagy türelmesen figurákat kivagdosni, mely érzékem volt a képek iránt s ha ezektől a predesztinált művésznek való mulatságoktól eltertem, az valami örület volt, a rendtelenség vezettsége, hogy nekivadulva játszsza szabálytalan, riustalan játékokat, tolvajt, hajótörést, tűzvést. Mindez a sok fényezett fából és vasból való játék hidegnek, nehézknek, lendület és lélek nélkül valónak tűnt föl előttem, amíg csak keresztmamám, miatt használatukra oktatót, valamint beléjük nem lehelt a maga bájából. Igen dacosan emelte e sulyzókat s könyökét hátrafe-szítve mutatta, hogy miként fejlesztí a hátón végigsimuló, a karok alá fogott korlát a mellett.

Egy napon a térdére ültetett és hajót ígért nekem, hajót, minden felszereléssel, vitorlákkal, ágyakkal. A keresztmamám úgy beszélt a tengerészeti dolgokról, mint valami vén tengeri farkas. Vége-hossza nem volt nála a furcsa szavaknak és mintegy szeretettel mondta őket. Bizonyára sok mindent juttattak eszébe. A tündér, az a vizen is jár.

Nem kaptam meg azt a hajót. De soha, még kis koromban sem volt szükségem olyan dolgokra, amelyek élvezetet okoztak és a tündérhajóval sok órán keresztül foglalkozott. Láttam

ben két tromfot igyekezett a kezében tartani: a királyt a nemzet ellen és a nemzetet a király ellen. Nem hiszünk, hogy kapacitálnunk kellene a közvéleményt az ilyen irányban való teljes megnyugvásra. Széll Kálmánról mindenki tudja, hogy őszinte és lojális politikát csinál, nem ravasz praktikákat; s így ebben az esetben is — híven multjához és politikai egyéniségének férfias jelleméhez — becsületesen arra fog törekedni, hogy a monarchia nagyhatalmi állásának érdekét összhangba hozza a magyar nemzet speciális érdekeivel.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyben a kabinetnek Budapesten időző valamennyi tagja részt vett. Széll Kálmán miniszterelnök ma este Fejérváry Géza honvédelmi miniszterrel Bécsbe utazott, a magyar delegáció hadügyi albizottságának tárgyalására.

A delegáció. Ma délben a delegáció tengerészeti albizottsága ülést tartott, Pallavicini Ede őrnagy elnöke alatt. Az albizottság a delegáció első terjesztendő jelentéssel foglalkozott, amelyről gróf Teleki Sándor referált és amelyet gróf Torótskay Miklós, báró Dániel Ernő és Rosenberg Gyula stílárius módosításával elfogadott a bizottság. A jelentés rendkívül terjedelmes és az ipari szállítások kérdését igen nagy részletességgel üleli fel. A bizottság éppen e miatt hozzájárult ugyan lényegében a jentéshez, de terjedelmét nagyon is nagyban találván, egyes részeit rövidebbre vonta össze. A jelentés előterjesztésével gróf Teleki Sándor előadót bízták meg. Rosenberg Gyulának tegnap az albizottság ülésén beterjesztett javaslatát, amelyben a haditengerészet vezetőségétől flottaprogramot kér, az albizottság tegnap elfogadhatónak nem találván, a jelentésbe sem vettek fel arra nézve indítványt, hogy a plénüm Rosenberg Gyula javasfölköt döntsön. Holnap délelőtt fél 11 órakor a magyar delegáció hadügyi albizottsága tart ülést. Ezen az ülésen csak az ordinarium fog tárgyalás alá kerülni, az extraordinariumot csak a holnaputáni ülésen fogják tárgyalni.

Vámértekezlet. Az utóbbi napokban az érdekeltek osztrák és magyar miniszteriumok képviselői egy Budapesten tartott vám-előértekezleten az osztrák-magyar vámterület új vámtarifájának kidolgozására irányuló előmunkálatokról tanácskoztak. Ez értekezleten egy osztrák, mint magyar részről megegyeztek abban, hogy az ügy érdekében kívánatos az e tarifára vonatkozó előmunkálatokat megindítani a végből, hogy a kérdés tárgyalásához szükséges anyag már most rendelkezésre álljon. Ezért oly értelmű megállapodás történt, hogy mindkét kormány legközelebb egyidejűleg lépéseket fog tenni az iránt, hogy a szükséges anyagot és az arra vonatkozó

magam előtt. Még most is látom. Most már nem játék. Most már jelenés. Csendesesen siklik egy ködös tengeren és fedélzetén mozdulatlan aszszonyt látok, tehetetlen karokkal, nagy, üres szemmel.

Többé nem látam viszont keresztanyámat. Azóta határozott véleményem volt jelleméről. Éreztem, hogy azért született, hogy tessék és hogy szeressék, hogy ezen a világon ez volt az ő dolga. Fájdalom, nem esalódtam! Megtudtam, hogy Marcelle (ez volt a neve) soha életében nem tett egyebet, mint ezt.

Csak sok-sok esztendővel ezután tudtam meg egyet-mást életéről. Marcelle a zárdában ismerkedett meg anyámmal. De anyám, aki néhány évvel idősebb volt nála, nagyon is okos és nagyon is mértékletes volt ahhoz, hogy belső barátja legyen Marcellenek, aki a barátságban is rendkívüli módon heves volt, szinte bolond. Az a fiatal növendék, aki Marcelet a legkülönösebb érzésekre ragadta, egy kereskedő leánya volt, egy nyugodt, gnyos és korlátolt elméjű leány. Marcelle mindig szemmel tartotta, egy-egy rossz szaváért, egy-egy mozdulatáért sirva fakadt, elhalmozta esküdjéssel, minden órában féltékenységi jeleneteket csinált neki, az iskolában 20 oldalas leveleket írt hozzá úgy, hogy végre a kővér leány elvesztette türelmét, kijelentette, hogy megelégette a dolgot és hogy hagyják békén.

Szegény Marcelle olyleverten és szomorúan került vissza, hogy anyám megszánta. Ekkor kezdődött az ő barátságuk, kevéssel azelőtt, hogy anyám elhagyta a zárdát. Megígérték, hogy meglátogatják egymást és megtartották szavukat.

Marcelle apja a világ legjobb embere volt, kedves, nagyon elms és nem közönséges érzékű ember. Husz évi hajózás után minden ok nélkül ott hagyta a tengerészetet. Csodálkoztak is rajta.

szakvéleményeket az illetékes gazdasági testületektől és szakszervezetektől megszerezte.

A kultuszminiszter lemondása. Ma félhivatalosan is megáfölká a Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter lemondásáról szóló híresztelést.

A szentesi mandátum. A szentesi képviselőjelöltek száma megint megszorodott eggyel. Mezőfi Vilmos is fellépett szocialista programmal. Mezőfi tegnap tartotta meg programbeszédét a Kossuth-téren vagy 10.000 ember jelenlétében. Három óras fejtegetéseit hallgatósága helyesléssel kísérte. Egy embert, a ki közbeszólásokkal zavarta beszédét, véresre verlek. Szombaton Pázmány Dénes tartja meg programbeszédét. Sina Ferenc dr. Molnár Jenő fővárosi ügyvéd mellett kardoskodik, míg a Kossuth-pártnak Dienes Márton lapszerkesztő a jelölője. Nagy falragaszok hirdetik a városban, hogy Dienes vasárnap mondja el programbeszédét és az alkalmából Eötvös Károly, Komjáthy Béla, Polczner Jenő, Marjay Péter, Hentaller Lajos, Barta Ödön, Pichler Győző és Endrey Gyula országgyűlési képviselők is elkísérik Szentesre.

Wlassics költségvetése.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 3.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetését tárgyalta. Magvas, lendületes volt eza vita. A pénzügyi bizottság nem szorított a pénzügyi kritikára, hanem magasabb szempontokra fölemelkedve, úgy vitatta meg Wlassics budgetjét, mint a nemzeti kultúra fejlesztésének az eszközt, melytől nem szabad a pénzt sajnálni. Sok elismerés jutott természetesen a vita rendjén Wlassics Gyulának, aki ösztendős miniszterségének ideje alatt a sikereknek hosszú sorozatát érte el minden sikere újabb térfoglalása volt a magyar nemzeti közművelődésnek. Az őszinte szimpátia és a meleg méltánylás adta meg az alaphangját ennek a vitának. Még az ellenzéki kritika sem vonta meg a közoktatásügyi vezetőjét ezt az elismerést. Kritikája egy szóval sem vádolta a minisztert, csak a viszonyokat; nem talált, nem is keresett gáncsolni, csak kívánni valót.

Az igazán előkelő nivóju vitának, Papp Géza előadó után, Emmer Kornél volt az első szónoka. A képviselőház kitünő jogásza és egyik legelme-sőbb debattora a bizottságban sem tagadta meg magát: elms, ötletes, tartalmas volt itt is, érdekes, új szempontokat tudott megjelölni, épp úgy, mint mindig, ahányszor a Ház plénümben beszélt. És a jogász is kivette a részét a beszédből. Egyik kiemelkedő momentuma volt felszólalásának a jogi szakoktatás reformjáról szóló fejtegetése, mely a kétségtelenül kívánatos reform megvalósításához sok becses eszmét szolgáltatott. De értekes volt a beszédnek az a része is, amely a középiskolai oktatással foglalkozott, s amely arról tanuskodott, hogy a kiváló jogtudós a kulturális

érdekeket érintő kérdések minden ágazatában egyaránt járatos.

Másik kimagasló mozzanata volt a vitának Berzevicsy Albert felszólalása, mely a jogi oktatás reformjára nézve Emmer fejtegetéseire esat-lakozott, emelve ezeknek nyomtatékát a gyakorlati kulturpolitikában már kipröplált államférfiu tekintélyével. A beszéd többi része friss, ötletes, sikeres polemia volt az ellenzéki felszólalók észrevételei ellen.

A bizottság ellenzékét Kossuth Ferenc, Komjáthy Béla és Barta Ödön képviselték két hig-gadt, komoly felszólalással, amelyek közül a Komjáthyé érdekes is volt azzal az igyekvésével, amelylyel igen eredeti és a maga szempontjából kétségtelenül ügyes módon bizonyította, hogy a magyar kulturpolitika hiányainak az oka — a közösügy.

Farbaky István és Neményi Ambrus felszólalásai után Wlassics Gyula kultuszminiszter me-leg hangon köszönte meg a szép, tartalmas vitát s a bizottsági tagok elismerő bírálatát és a bizottság zajos tetszése közben jelölte meg politikájának néhány irányelvét. A miniszter ezután egyenként foglalkozott minden felszólaló észrevételével s mindegyikre volt egy-egy megnyugtató megjegyzése.

A tárca egyes tétéleihez még Neményi Ambrus, Szabó Imre, Makfalvay Géza, Mallekoviás Sándor, Farbaky és Komjáthy szóltak hozzá.

Részletes tudósításumk a következők:

A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miksa elnöklésével tartott mai ülésében, melyen a kormány részeröl Wlassics Gyula miniszter és Zsilinszky Mihály államtitkár volt jelen, tárgyalás alá vette a vallás- és közoktatási tárca költségvetését. Az előadó, gróf Teleki Sándor a delegáció tengerészeti albizottságának tanácskozásai által el lévén foglalva, helyette Papp Géza teljesítette az előadói tisztet.

A központi igazgatás költségeinél felszólal:

(Az egyetemi oktatás.)

Emmer Kornél: A közoktatásügyi budget tavalyi előirányzatának tárgyalásánál két irányban teljes egyvételtes uralkodott a bizottságban: a bizottság minden tagja elismeréssel adózott a miniszter tevékenységének és mindenki sajnálta, hogy kulturális célokra nagyobb áldozatokat nem hozhatunk. Ez a helyzet ma is fennáll. Egy vagyunk, mint a kis gyermek, aki vándorlásában egy sokkal nagyobb ember mellé csatlakozott és nagyon öröklödni kell, hogy lépést tarthasson társával. Két momentum jellemzi a legújabb korszakot: a középiskolai tanterv revíziója és a jogi oktatás és vizsgázás reformja. A beszéd, amelylyel a miniszter az előbbi bevezette oly helyes, oly nagyszabásu program, hogy kívánatosas teszi, hogy a miniszter eddig maradóan tárcáia élén, amíg azt az utolsó betűig meg nem valósította. Ami a középiskolai reformját illeti, csak elismeréssel lehetünk a miniszter iránt, hogy a miniszter óva int az elhamarkodástól és nem ragadta el magát muló jellegű áránylatok által. Eszmény és irány kell középiskolai oktatásunknak, a módszerek és szellemen kell javítani, a terv aztán mellékes.

Eszménynek és iránynak kell áthatnia középiskolai oktatásunkat és e tekintetben Wlassics beszéde értékes tanácsokat tartalmaz. Emmer Kornél aztán kifejezte, hogy a progresszív szelekciót kiméletlenül

Pedig azon kellett volna esodálkozni, hogy ilyen sokáig megmaradt a szolgálatban. Vagyona csekély volt, gazdálkodása kétségbeéjtő.

Egy esős napon kinézett az ablakán s meglátta feleségét és leányát, amint gyalog mentek és igen sokat bajlódtak szoknyaikkal. Most vette észre először, hogy nekik nincs is kocsijuk és ez a felfedezés nagyon bántotta. Azonnal pénzre tette értékétárgyait, eladta felesége ékszerait, különböző barátjaitól pénzt kért kölesön és Badene sietőt. Miután esalhatatlan módszere volt, nagyban játszott, hogy kocsiira, lóra, inasra való nyerjen. Nyole nap multán egy krajeár nélkül tért haza és most jobban hitt esalhatatlan módszerében, mint valaha.

Egy kis földeskeje maradt, ahol ananászt termelt. Egy évvel ezután a kertészkedés után el kellett adnia a telket, hogy kifizethesse az üveg-házakat. Akkor gépek feltalálására adta magát, közben meghalt a felesége a nélkül, hogy ő erre ügyelt volna. A miniszteriumokhoz, a képviselőházhoz, az akadémiahoz, a tudós társaságokhoz, mindenkihez terveket és emlékiratokat küldött. Ezek az emlékiratok néha versben voltak írva. Hogy, hogy nem, mégis keresett valamieske pénzt és megélt. Ez csodálatos volt. De Marcelle ezt egyszerűnek találta és kalapot vett minden őt frankos pénzdarabon, ami csak a kezébe került.

Anyám nem értette meg a fiatal lányhoz éppem nem illő ilyen életet és néha nagyon féltette is a lányt, mert szerette.

— Ha tudnád, — mondta nekem százszor is anyám, — ha tudnád, milyen szép volt akkor!

— Ah, kedves anyám, elképzelem. Mégis összevesztetek egyszer és ennek oka egy delikát érzés volt, amelyet nem volna szabad a homályban felejtetni, abban a homályban, ahova szeretünk hibáit szoktuk elreíteni. Nekem talán nem

is szabad egy elemezni ezt az érzést, mint bárki másnak. Nem szabad, mondom, különben nem is tehetem, mert csak igen halovány adataim vannak ebben a tárgyban. Anyám akkor egy fiatal orvos menyasszonya volt, aki később nőül is vette s aki atyám lett. Marcelle nagyon esinos volt; ezt már előszer mondtam. Szerelmet inspirált. Apám fiatal volt. Látták egymást, beszélgettek. Mit tudjak egyebet? ... Anyám férjhez ment és nem látta többet Marcelet.

De két évi száműzetés után az aranyszemű szépség bocsánatot nyert olyannyira, hogy megkérték, legyen az én keresztanyám. Közben férjhez is ment. Azt hiszem, hogy ez nagyon sokban járult hozzá a kibéküléshez. Marcelle imádtta férjét, egy szőrnü kis barna arcu embert, aki hét éves kora óta egy kereskedelmi hajón járt. Miután vagyona volt Rio de Janeiróban, oda vitte magával keresztanyámat.

Anyám sokszor mondta:

— Nem is képezel, milyen ember volt Marcelle férje: figura volt, majom, tetőtől-talpig sárga ruhába öltözött majom. Semmiféle nyelven sem beszélt, csak éppem mindegyikből tudott valamit és kiabálással, kézmozdulatokkal és szemforgatással értette meg magát. Hogy igazságos legyek, felséges szemei voltak. És ne hidd fiam, hogy a szigetekről való volt — tette hozzá anyám — francia volt, Brestben született és Dupont volt a neve.

Közbevetőleg legyen mondva, meg kell önnek mondanom, hogy anyám a szigeteknek nevezte mindazt, ami nem volt Európa. Ez különben mindig kétségbe ejtette apámat, aki több összehasonlító etnografiai munkának szerzője.

— Marcelle — folytatta anyám — Marcelle bolondul szeretete férjét. Az első időben mindig úgy-érezte az ember, hogy zavarja őket ha

végre kell hajtani az iskolákban. A tudományos pályára alkalmatlan anyagot már idejében ki kell küszöbölni és más életpálya felé terelni. Az érettségi vizsgán már késo a postálás már azért is, mert akkor már az önkéntességi szolgálat is érhetőbbé teszi a kiméletesebb elbárást. Az osztályok felfelé törekvő mozgalma nálunk nagyon is nagy tért hódít, a tehetőségek rovására a tehetetlenekek találodnak a vezető osztályokba és aztán életük fogytáig meg-sínylik tévesztett pályájukat. Az az anyag, amelyet a középiskolák az egyetemeknek szolgáltatnak, számban évről-évre emelkedik, de minőség tekinté-
ben fog.

Kiváló tanfélék megerősítik, hogy a mai fiatalok körében általában vége nagy kedveltség mutatkozik a tudományok iránt, a nélkül, hogy valamely halmozott, kedvet tapasztalunk az ember a kereskedelemben, ipar és produktív munka iránt. Az ifjak a vizsgák számára tanulnak, malomnak tekintik azokat, a hová az ember mint díjtalan fogalmazó gyakor-nyok lép be, hogy onnan aztán évek múltán, mint nyugalmazott osztálytanácsos, vagy miniszteri taná-nyos kerüljön ki. De hogy is lehetne másképpen, hiszen a középiskolai tanárok nemrég feliratukban beismerték, hogy maguk is el vannak kedvelendők, a midőn azt a vizsgatalan ísletet bangoztatták, hogy a midőn nemzedék fogja megsínyleni az ő kedveltség-üket? Mondja meg a miniszter, hogy és miként segít majd e bajon, hogy a jövő nemzedékét elhárítsa ezt a szerencsétlenséget. Hogyan boldoguljanak az ifj kedveltenül tanított, kedveltenül tanuló és ked-veltenül vizsgázott ifjak az egyetemen, ahol tansza-hadság van, ahol ennél fogva még kevesebb a fel-ügyelet, ahol sem kontaktus nincs a tanárokkal, sem fejelem, sem kényszer minosen és az óriási tolongás mellett teljes anarkia uralkodik.

Az egyetemek oktatására ráterve, rámutat a szónok, hogy ő már tavaly sürgette, hogy a tanárok minden felesleges munkától megkíméltes-senek és hogy számtalan visszasság megszünte-tésen kívül a tanítástól független, egységesen minősítő állami vizsgáló-bizottságok szerveztesse-nek. Kiderült most, hogy ami a jogi oktatás reformját illeti, — ha egyetemünk bajairól beszélünk, akkor erről van szó — a miniszter ugyanezt az álláspontot foglalja el. Első sorban a tuizsufeltságon kellene segíteni. Decentralizálni kell a hallgatóságot. Az egyetemek szפורításáról most nem lehet szó. Az orvosi fakultás ügyis hallgatóságának a gyűrűlész-
ről panaszkodik, a kolozsvári filozófiai fakultásnak szintén kevés a hallgatósága. E szerint csupán jogi fakultásokra van szükség. Ezekre pedig alkal-masak a jogi akadémiák, amelyeket meg kellene te-remtenünk, ha nem lennének meg. Át kellene őket elunkra alakítani, meg kellene őket erősíteni és fo-kozni vonzóerejét. A táblák decentralizálása igen sok kiváló szakemberrel látta el a vidéket, akik az ügyvédi kar és a közigazgatási tisztviselői jelesei-vel az államvizsgálati bizottságot meg tudnák ala-kítani, a követelmények egyvontetésére pedig állami szervek, elnökök ügyelhetnek. A doktorátus kvalifikáló vizsgákra úgy sem vált be. Számos példával bizonyítja a szónok, hogy a kötelező dokto-rátus, mint az ügyvédség előfeltétele, nem emelte a vizsgázó tudományos nivóját, hanem lesüllyesztette a doktorátus értékét. A doktorátust vissza kell helyezni régi értékére, hogy ismét a tudományos ambiciónak egyik nemes foka legyen. Az egyetem pedig vizsgátsa-son minden tudumból, ha az az államvizsgálat nem is tárgya. Ezt alapvizsgálatokkal, szemináriumokkal, klubkviumokkal el lehet érni a nélkül, hogy a taná-rokra újabb teher nehezednék, hiszen ebben a munká-ban segíthetnek a magántanárok és a tanárse-gedek. Erős ellenállásba ütközik majd ugyan ez a

reform, de legyen meggyőződve a miniszter, hogy mindenki, aki elfogulatlan szemmel nézi ezeket a tarthatatlan állapotokat, ebben a harcban a pártján lesz. A költségvetést a részletes tárgyalás alapjául elfogadják.

Komjáthy Béla azzal a kijelentéssel kezd, hogy a magyar faj ez országban veszélyben van s annak műveltségi színvonalát emelni s azt erősíteni a leg-főbb feladata a kormányzatnak. A leghatályosabb eszköz erre a helyes kulturpolitika. Nem találja meg ezt mostani iskolarendszerünkben, amely mindinkább kozmopolitikus jellegűt ölt. A katonatisztek fizetését emelik, de a tanítók és középiskolai tanárok fizetésé-
nek javítását megakadályozza a pénzügyi helyzet. Kulturai megerősödésünk egyik akadályát látja a rossz nemzetiségi politikában. Ha eszébe jutna a mi-niszternek a nemzetiségi tulkapásokkal szemben erélyes kulturpolitikát üzni, Bécsben okvetlenül megfognák a kezét.

Kossuth Ferenc a legnagyobb elismeréssel van ama jókarat iránt, melylyel a miniszter szakmáját kezeli, mégsem szavazza meg a költségvetést, mert azt látja, hogy a miniszter oly korlátok közt kénye-telen mozogni, amelyeket ő maga sem haveselhet, s amelyek onnan erednek, hogy pénzünk kvótaeme-lésre, a katonai fizetések emelésére, mindere van, csak a magyar kultúrára nincs pénzünk. Meggyőző-dése szerint a magyar vidékeken kellene szaporítani az iskolákat, nem pedig a nemzetiségi vidékeken, ahol az iskolák egyáltalán nem szolgálnak a magyar kultúra ügyét. Ohajlana szólni, hogy a tanítóképezdék is főleg magyarlakta vidékeken legyenek.

(A német nyelv.)

Berzeviczy Albert a lényegben teljesen egyetért azokkal, a miket Emmer a jogi oktatás és vizsgá-lati rendszer kérdéséről mondott s örömmel üdvözli, hogy a miniszter a kérdést napirendre tűzi, s teljes örömmel oszlatkozik a miniszter javaslatának alap-gondolatához. Nem osztja ellenben Komjáthy azon nézetét, hogy államjogi helyzetünk akadályja a kul-túra nemzeti irányban való fejlesztésének. Nem az államjogi helyzetben vannak az akadályok, hanem a pénzügyi helyzetben, a felekezeti féltékenységekben s a közvéleményben olykor felülkerekedő helytelen áramlatokban. A német nyelvet nem a közjogi hely-zet miatt tanítják iskoláinkban. Az egész világon min-denütt tanítanak a hazain kívül legalább egy modern nyelvet. Ha a tiszta perszonális unió alapján álla-nak is, tisztán célszerűségi szempontból még akkor is az élő nyelvek közül a németet kellene vá-lasztanunk. Ami a kisdölvökat illeti, maga is ajánlja a miniszternek, hogy amennyire a pénzügyi helyzet engedi, gyorsabban hajtsák végre a tör-vényt. Kimutatja végül, hogy teljesen megegyezik a törvénnyel, amit a miniszter a tanítóképzés terén tett. Ha azonban a törvény reformjáról lenne szó, úgy a maga részéről is a tanítóképzés államosításá-nak irányában óhajtja annak keresztülvitelt.

Tarta Ödön helyteleníti, hogy a tanfelügyelői állás nincsen kvalifikációhoz kötve. Ő a népoktatás terén az államosítás híve. Az államosításnak először oly helyeken kell történnie, amelyek a kulturai gó-cpontoktól távol állanak. A közköztudástígy fejlődésének nagy akadályja az a nyomorult fizetés, amelyben tanítóink részesülnek. A szólv beszéde végén kije-lenti, hogy a költségvetést általánosságban elfogadjá.

Komjáthy félreértett szavainak helyreigazításá-
val kijelenti, hogy a tárcza költségvetését általános-ságban ő is megszavazza, amint hogy ezt eddig is mindenkor megtette.

Farbaky István azt tartja, hogy jó állami isko-lék létesítésével kell arra törekednünk, hogy a nem-

zetiségi iskolák feleslegessé váljanak. Felemlíti ezután, hogy a népokolák egyik fontos feladata a testi nevelés, különösen a kézi ügyesség fejlesztése terén egy idő óta pangás mutatkozik. Kéri a minisz-tert ez irányban is minden lehető intézkedés meg-
tevéseére. A középiskolák ügyét egyetért az előtte már elmondottakkal azon kivétellel, hogy nem bá-rátja a szelektív tulhajtott alkalmazásának. A felsőbb oktatás terén rendkívüli nyugalom a mostani vizsgarend-szer, amely nézete szerint mindenként reformra szorul.

Neményi Ambrus ajánlja a miniszter figyelmébe, hogy a régebben Zilahon fennállott tanítóképezdét, mely onnan elvitetett, ismét visszahelyezze, miután fontos magyar nemzeti szempontok sürgösen kívána-tossá teszik, hogy a tanítóképezde Zilahon újra fel-állítsassék és folytassa azt a misszióját, melyet ré-gebben azon a ponton nagy sikerrel teljesített.

(A miniszter válasza.)

Wlassics Gyula miniszter először is köszönetet mond a lefolyt magas színvonalú vitáért, melyet a közköztudási kormány mindenestre figyelmére fog méltatni, mert a vita folyamán sok oly eszme merült fel, amelyet a közköztudási kormány is gyakorlatilag érvényesíthetnek tart. Szólv annyiszor nyilatkozott már minden felvetelt kérdésről, hogy a bizottság tagjai bizonyára ismerik nézeteit. Mindazáltal vá-laszolni fog most is minden felmerült fonto-sabb kérdésre. A magyar kulturpolitika feladatairól ismételve nyilatkozott s most elégnék tartja annak hangsúlyozását, hogy változatlanul ragaszkodik ki-fejtett irányelveihez s állítja, hogy a közköztudási kormány e téren eredményekre is utalhat. Ha arról lenne meggyőződve, hogy az 1867. évi XII. törvény-cikk alapján öntudatos magyar kulturpolitika nem követhető, egy percig sem maradna helyén, sőt azt tartja, bünt követhet el a baza ellen mindenki, aki ahhoz ragaszkodik. Ezt azonban nem tapasztalta, sőt a legutóbbi harminc év tapasztalatai határozottan el-lenkezték bizonyítanak. Annak az állításnak sincs semmi alapja, hogy Bécsben visszatartanak a kezain-
ket. Nagy bajnak tartaná szólv, ha idegen nyelveket iskoláinkban nem tanítanának s nézete szerint mű-veltségünk rovására történne, ha nem taníthatnák éppen a német nyelvet. Nemzetiségi politikánk meg-felel a törvénynek. Ettől nem is térhet el szólv, de igenis szükségesnek tartja és alkalmazza is az erélyt mindenütt, ahol államellenes irányt tapasztal. A nemzetiségi iskolákat a központ-ból sürün kiküldendő közegekkel ellenőrizteti. A brassói iskolák felemlített ügyére nézve szólv a legteljesebb egyetértésben áll a miniszterrelökkel. E kérdésben tárgyalások folynak s rövid idő alatt oly megoldás remélhető, amely a magyar állam érdeké-nek teljesen megfelel. A magyar liturgia ügyében megtette szólv mindazt, ami hatáskörében állott; maga a megoldás azonban nem tőle függ. Adatokkal mutatja ki ezután szólv, hogy mennyi történt a leg-utóbbi években az állami népoktatás terén. A kisdölvös terén maga is több eredményt ohajlana s rajta is lesz a gyorsabb tempóban való fejlesztésen; de a főnehesség az, hogy a községek egy része nem képes eleget tenni a törvény által rájuk rótt köte-
lességeiknek. A felekezeti tanítóképzés ügyében felhözottakra megjegyzi szólv, hogy a törvény illető rendelkezése nem léven világos és határozott, helyesebbnek találta a megegyezés után való oly megoldást, mely az állami szempontból szükségeské-
ppen figyelembeveendő érdekeknek megfelel. A zilahai tanítóképezdének Neményi által fölvetett kérdést jó-akarattalag tanulmányozni fogja, miután a képezdék szaporítása ügyis elkerülhetetlenül szükséges. Ami azt illeti, hogy csak magyar vidéken állítsassanak fel, szólv e tekintetben a párhuzamos akciónak a híve. A görög-katolikus kongrua ügyében ma még a kormány nem tehet semiféle nyilatkozatot; bizto-sítja azonban Bartát arról, hogy addig is, amíg ez megtörténik, éppen a görög-katolikus lelkészekkel szemben a legnagyobb előzékenységgel jár el. A jogi oktatás reformja ügyében kijelenti, hogy az előadói tervezetre beérkezett vélemények alapján most készü-l a törvényjavaslat, amelynek alapon a Házban már bővebben nyilatkozott. A középiskolai taná-rok fizetése ügyében azon reményének ad kifejezést, hogy a jövő évi költségvetésben találkozni fog a bizottság a tanári kar memorandumában hangozta-tott kívánalmak fokozatos végrehajtásával. Kéri ezek után a költségvetés elfogadását. (Élénk helyeslés.)

Ezek után a bizottság a központi igazgatási költségek egyes részleteire nézve Matlekovics és Berzeviczy által fölvetett kérdések s Wlassics mi-niszter felvilágosítási után megszavazta a szükség-
letet Wlassics miniszter indítványára azon módosi-tással, hogy az egyetemi építkezésekre az 1897. XXV. törvényeikk alapján különösen utján beruházandó negyedik részlelt felvett egy millió korona 300.000 koronára szállítottat le, mert az építkezések halasz-tatlan kiadásaira 700.000 korona már az idén igénybe vettelt. E változtatásnak megfelelően a bevétel is 300.000 koronára szállítottat le.

A budapesti egyetemnél Emmer kívánatosnak tartaná egyes tanszerekre nézve párhuzamos tanári állások rendszerezését s azt, hogy egyes fontos tan-tárgyak ne rendkívüli, hanem rendes tanárok által adassanak elő. Wlassics miniszter válaszolja, hogy a büntelőjogi tanszék rövid idő múlva be fog töl-tetni. A magánjogi tanszékre nézve is reméli, hogy a betöltés rövid idő múlva lehetségessé válik. Berze-
viczy kérdi, hogy a tanpénz-alapra nézve terveit változás nem jelenti-e a repetitóri intézmény el-
ejtését.

Wlassics miniszter azt válaszolja, hogy egy-
általán nem.
Neményi Ambrus: A gyermekgyógyászat hall-gatása nálunk nem kötelező az egyetemen s a szigorlati tárgyak között nem szerepel. A gyermek-gyógyászatot jelenleg a budapesti egyetemen három

hozzájuk megy. Három vagy négy évig volt boldog; azt mondom: boldog, mert le kell számolni az izlésekkel. De az alatt az utazás alatt, amelyet Franciaországba tett . . . Te már erre nem emlé-kezel, nagyon kicsi voltál . . .

— Oh, mama, nagyon jól emlékszem rá.

— Nos, hát az alatt az utazás alatt ez a kis majom ott a szigeteken borzasztó szokásokat vett fel: a matröz-korességekben részegkedett mindenféle nőszemélylyel. Egyszer aztán beledöfött egy kést. Amint erről az első hirt kapta, hajóra ült Marcellé. Férfjét avval a csodálatos hévvel ápolta, amely minden eszelekedetét jellemezte. De férje vért hányt és meghalt.

— Azóta nem jött vissza Franciaországba Marcellé? Mama, miért nem láttam viszont keresztanyámat?

E kérdésre anyám zavartan felelt:

— Mint özvegy asszony Rio de Janeiroban megismerkedett tengerész tisztakkal, azok nagy igazságtalanságot követtek el rajta. Nem kell rosszat gondolni Marcelléről, gyermekem. Nagyon különös asszony, aki nem úgy oseelekedett, mint a többiek. De nehez dolgot látogatását elfogadni.

— Mamám, én nem gondolok rosszat Mar-celléről: csak azt mondja meg, hogy mi lett belőle?

— Fiam, egy tengerész hadnagy megsze-rette, ami nagyon természetes és kompromittálta, mert az ilyen szép hódítás hízelt húságának. Nem fogom megnevezni; ma már ellentengernagy és te sokszor ebédeltél vele.

— Hogyan? V . . .? Kővér, vörös ember? Mondhatom mamám, ebéd után csinos asszony-hozatokat ad elő ez a tengernagy!

— Marcella az örülésig szerette. Mindenívő

utána ment. Érted, fiam, hogy nem nagyon jól tudom ezt a históriát. De borzasztó természetű lett. Mind a ketten Amerikában voltak, nem tudom pontosan, milyen vidéken, mert sohasem tudtam megjegyezni a földrajzi neveket. A had-nagy, miután megunt Marcellét, valami ürügy alatt elhagyta és visszajött Franciaországba. Mialatt őt visszávarta, Marcellé egy napon valami kis párisi pletykából megtudta, hogy egy színésznővel jár a színházba. Nem tudta vissza-tartani magát s ámbátor láza volt, hajóra ült. Ez volt utolsó utazása. A hajón halt meg fiam s a te szegény keresztanyádát egy lepedőbe varrva a tengerbe dobták.

Ime ezt mesélte el nekem anyám. Többet nem tudok róla. De valahányszor csak szürke az ég és a szél gvingend sóhajással van tele, az én gondolatom Marcellé felé repül s így szólok hozzá:

— Szegény bánatos lélek, aki tévelyegsz az Óceánon, ahol a föld első szerelmei ringdoztak, drága látomás, ő keresztanyám és tündérem, légy áldva a te szerelmesidnek leghebbebbikétől, talán az egyetlentől, aki még emlékezik rád! Légy áldva azért az ajándékért, amelyet a bölcsőmbé tettél csupán avval, hogy följé hajoltál; légy áldva, hogy felfedted előttem, amikor még csak alig születtek meg bennem a gondolatok, azokat a gyönyörteli kinokat, amelyeket a szépség ad az őt megértő mohó lelkeknek; légy áldva attól a gyermektől, akit fölemeltél a földről, hogy szemei színet megnézze! Ez a gyer-mek a legboldogabb és merem mondani, leg-jobb barátod volt. Oh, bőkezű asszony, neki adtál te legtöbbet, mert két karoddal megnyi-tottad előtte az álmok végtelen világát!

ingyen működő magántanár végzi, kik közül az egyik rendkívüli tanári címmel van felruházva. Sürgeti egy rendes tanári szék felállítását s a gyermekgyógyászatnak a szigorlati tantervbe, mint rendes tantárgynak való beiktatását.

Szabó Imre az egyetemi könyvtárőrök és tisztviselők ötödéves korpótlékának szabályozására hívja fel a miniszter figyelmét.

Makfalvay kívánatosnak tartja, hogy az agrárpolitika előadása is felvételéssé az egyetem tantervébe

Matlekovits Sándor az államtudományi tanszék többesbörös betöltését sürgeti. Az orvostanhallgatók számának folytonos apadása arra mutat, hogy az orvosi életfolyás nem eléggé vonzó. A közoktatásügyi és a belügyi minisztériumoknak oda kell hatniuk, hogy az orvosok megélhetési viszonya valamilyen módon megjavíttassék.

Farbaky kívánatosnak tartaná, hogy az orvosi diploma elnyerhetése praxis kimutatásához köthessék.

Wlassics minisztert azt válaszolja, hogy ezt fel is vette az új szigorlati rendtartásba. Az orvosnövendékek száma külföldön is csökken s ennek tisztán a megélhetési viszonyok az okai.

A bizottság ezután megszavazta az előirányzatot, az átruházási jog engedélyezésével s annak a jelentésbe leendő felvételével, hogy az egyetemek tanárai részére a költségvetésben rendszeresített magasabb korpótlékok és lakaspénzek a folyó évi január 1-ével folyósíthatók.

Az erdélyi magyarság sorsa.

Budapest, január 3.

E címen jelent meg a *Budapesti Napló* január hó 3-iki számában egy közlemény, amely tizenkilenc hunyadmegyei községből 5580 evangélikus református és 5800 római katolikus vallású magyar ember eloláhosodásáról panaszodik és részletesen kimutatja az egyes községekben eloláhosodott, a két felekezethez tartozó hívők számát.

E kimutatással szemben az 1890-iki népszámlálás adataival kimutatom az alábbi kis táblácskán, hogy a fentemlített adatok tévesek és helytelenek és

A József-műgyetemenél **Major Ferenc** élvén a bizottságon kívül álló képviselőket is megillető felszólalási joggal, indítványozza, hogy tekintettel az építési ipar válságára, a műgyetemi építkezések megsürgöttessenek.

Wlassics miniszter kijelenti, hogy a lépések így irányban már megtörténtek.

Komjáthy kéri a minisztert, hogy vegye elejét a műgyetemen elharapódzó antisemita izgatásoknak. **Wlassics** miniszternek erről tudomása nincs, azonban eziránt kérdést fog intézni.

A leányiskolák tételénél

Komjáthy Béla felhívja a miniszter figyelmét az ungvári leányiskola épületének rozszant állapotára.

Wlassics miniszter igéri, hogy a dolognak utána fog járni.

Az állami gimnáziumok tételénél **Komjáthy** kéri a minisztert, hogy van-e tudomása, hogy a Ferenc József-intézetben valaki primási biztosként gerálja magát.

Wlassics miniszter kijelenti, hogy ott a primási biztosnak semmi befolyása nincs.

Az országos zeneakadémiánál

Komjáthy felhívja a miniszter figyelmét a debreceni zeneakadémia ügyére.

Wlassics miniszternek ugye e kérdésre, mint a többi tételekre történt felvilágosítása után a költségvetést megszavazták és ezzel az ülés véget ért.

bár kétségtelenül vannak hibák a multban, a helyzet nem oly sötét, — és semmi esetre sem célszerű a bajokat téves adatokkal feketíteni.

Az érintett tizenkilenc községben összesen 12.867 volt az oláh anyanyelvű lakos és evvel szemben 12.974-et tett ki a görög-katolikus és görög-keleti vallású felekezeti lakosok száma. Ha még hozzáteszünk, hogy az érintett népszámlálás szerint a jelzett tizenkilenc község összes ev. református vallású lakossága összesen: 4852-öt tett ki, kérdelem, hogy eloláhosodott el ezekből: 5580 evangélikus református vallású lakos. Az összes római katolikus vallású a jelzett hat községben 5574: ebből pedig eloláhosodott 5800? De a többire nézve beszéljenek a számok:

	Állítólag eloláhosodott		V o l t p e d i g a k ö z s é g b e n						Van-e állami iskola s mióta?
	ev. ref.	róm. kat.	összes lakosság	e b b ő l					
				oláh	gör. kat.	gör. kel.	róm. kat.	ev. ref.	
Kis-Barcsán.....	140	—	262	234	—	263	—	53	1875.
Alpestesen	300	—	678	347	—	344	—	302	1877.
Cser-Kereszturon	100	—	503	432	—	410	—	77	1889.
Nagy-Barcsán	40	—	228	177	149	33	—	36	—
Rákosdon	340	—	795	235	—	233	—	506	1873.
Hosdátton	100	—	444	275	—	124	—	291	1895.
Piskitelepen	400	800	1430	136	37	115	908	236	1875.
Déván	1000	2000	4657	1996	185	1769	1575	698	1885.
Szászvároson	1200	1000	5650	2570	562	2149	550	824	1874.
Beregszón	100	—	611	557	—	576	—	16	1873.
Harón	230	—	786	511	—	468	—	272	1894.
Nagy-Rápolton	300	—	1218	1009	21	987	—	175	—
Kéménden	60	—	326	291	—	257	—	58	—
Tordason	40	—	583	440	206	249	—	116	—
Lozsádton	500	—	824	365	6	359	—	453	1896.
Nagy-Ágon	—	400	1765	972	256	704	785	11	1878.
Vajda-Hunyadon	400	1500	3037	1610	355	1362	892	295	1874.
Kalánon	30	100	980	357	—	361	464	132	1894.
Bácsin	250	—	634	353	101	233	—	262	1881. leány
Összesen.....	5580	5800	—	12867	—	12974	—	5574	4312

Ebben a hiteles kimutatásban három olyan község is van, amelyekben az összes oláhok száma nem több, mint amennyi ev. ref. hozzá oláhosodott.

Most még a közlemény amaz állítására kell reflektálnom, hogy a nemzeti politika házi szerepei: az állami iskola, s templom nem váltak be. A fenti kép nem mutatja ezt! Egyébként is az iskola hatása nem látszik rövid időközben! De nem is ez, ami az állításban meglep, hanem az a kicsinylés, amivel az állami iskolát házi szernek mondja akkor, mikor erre a nagyfontosságú intézményére az állami költségvetésben ma már évi 4.421.282 korona van előirányozva. Ez nem házi szer többé, ez határozott és komoly politika, amit legjobban bizonyít az, hogy 1895. óta az állami elemi iskolák száma megkétszereződött; ma 1570 iskolában körülbelül 3000 állami tanító tanít, és 200,000 gyermek tanul bennük igaz magyar szellemben. — köztük

95,000 nem magyar ajku növendék, tehát majdnem fele részben éppen a nem magyar ajku, de magyar érzelmű szülők gyermekei visszahódításának tesz szolgálatot.

Az óvoda kétségtelenül nagyobb számban kelene — de az iskolában eltanult magyar nyelv és magyar szellem megőrzésére az iskola fölött álló intézmények kellenének mentől nagyobb számban, és én a magam részéről az *Emkét* nem iskolaszervezésre, hanem óvoda állításra, hanem arra buzdítanám, hogy a magyar iskola fölé igyekezzék, ahol csak ereje engedi, oly társadalmi intézményeket megvalósítani, amelyek a magyar szellemű iskola hatásait, eredményeit megrögzítik, állandósítják.

Mosdóssy Imre.

KÜLFÖLD.

A háború.

Budapest, január 3.

A colesbergi ugynevezett győzelemre vonatkozólag tegnap kifejezett kétkedésről jogosnak bizonyult. Nemesak hogy győzelemről nem lehet szó, de immár a kivított *siker* is felénnyire redukálódott, ha ugyan egészen kérdéssé nem lett. *French* tábornok, mint az angol lapok legújabb tudósításai konstatálják, nem foglalta el Colesberget. A boerok kivonultak ugyan onnan, de mielőtt *French* tábornok bemehetett volna, újra elfoglalták pozícióikat s most már nehezebben lesznek belőlük kiverhetők, mert alkalmasint erősítéseket kaptak. Lehetséges, hogy *French* tábornok, megelégedve a látszólagos eredményével, nem folytatta azt az ügyes taktikát, amely mindig csak az angol tudósítások alapján ítélté olyan jól bevált, illetőleg a taktikát a kellő pillanatban nem váltotta föl a hadított: a visszavonuló ellenség üldözése és visszatérésének lehetetlenné tétele. Bármint legyen is, az angolok kellemes újvi meglepetése csak amolyan egynapra való játékszer volt, amelyet a gyermekeknek adnak s amely másnap már szét van roncsolva — ha ugyan még keservebb meglepetés nem fogja érni az angolokat. Boer részről ugyanis azt erősítik, hogy a colesbergi győzelem — mint minden eddigi angol győzelem — *vereség* volt, s hogy nem három embert, mint *French* tábornok jelentette, hanem százhatvan embert vesztek az angolok, köztük nyolc tisztet.

Az angol kormány az újabb hadjárat előkészületeit nagy erőmegfeszítéssel folytatja. Így elhatározta tizenkét *milic-zászlóalj* a királyság területén kívül való alkalmazását, s ezek közül hetet Fokföldre küld. A miliciát csak a parlament engedelmével szabad az országból kivinni, vagy ha egy-egy zászlóaljnak 75 százaléka önként így kívánja. Minthogy most a parlament nincs együtt, a hadügyi kormány emez elhatározása a miliczászlóaljak önkéntes nyilatkozatain alapult, amelyekkel *Bulier* tábornok nagy vereségének a híre idézett volt elő.

Egy másik, szenzációs intézkedése az angol hadügyi kormány az, amelyről londoni félhivatalos értesülés alapján egy berlini táviratunk ad hírt. Nem csekélyebb dologról van szó, mint arról, hogy *Angolország és Olaszország* közt, viszonzásul az eritrei gyarmaton az olaszoknak nyújtott angol segítségért, megegyezés jött létre arra nézve, hogy *Olaszország csapatokat küld Egyiptomba*, az ottani angol sereg felváltására, amelyet Dél-Afrikába akarnak küldeni. Ha ez az egyezmény valóban bizonyulna, Anglia igen könnyen nagy veszedelmet vagy legalább is diplomáciai bonyodalmakat vonhatna a fejére. Franciaország, amely mindenha rossz szemmel nézte Anglia egyiptomi uralmát s nem szünt meg Egyiptom kiürítését követelni: most könnyen elérkezettnek láthatja az alkalmat arra, hogy régi vágyát teljesítse s a kivonuló angolokat végképp kirekeszteni iparkodjék Egyiptomból. Ez egyuttal revanche lenne Fasodáért. Az olaszok kitakarodása nem lenne nehezen elérhető. Oroszországnak pedig ezalatt gondja lenne rá, hogy — nem csupán Franciaország iránt való barátságából, hanem még inkább a maga érdekében, Ázsiában szorongassa a brit világbirodalmat.

Kiszámíthatatlanok ezek a bonyodalmak, és nem csekély szerepet van hivatva bennök játszani *Németország* sem. Megerősítik, hogy Németország és Anglia közt megegyezés jött létre *Portugál* afrikai birtokainak a megvásárlására nézve. Anglia természetesen — mint már említettük volt — a *Delagoa-öblöt* váltaná magához s ezzel megkapná a tenger felől a Transvaalba vezető nyílt kaput. Németországnak azonban, midőn Angliát ebben a törekvésében támogatja, olyan céljai vannak, amelyeknek a megvalósulása többet árthat Angliának, mint egy veszített hadjárat. A német ipar és kereskedelem meg akarja vetni a lábát a délafrikai köztársaságokban. A német tengerészeti kormány nagy buzgósággal készíti elő a talajt arra, hogy a német ipar készítményei és a német kereskedelmi cik-

kek piacot találjanak Transvaalban, Oranjeban és Natalban. A német ipar világraszóló jelzése: *Made in Germany*, amely a föld kerekességének sok pontján küzdött már meg diadalmasan az angol iparral, a szövetség színe alatt furakodik be az Angliával ellenséges területre, ahol bizonyára könnyebb lesz a versenye és biztosabbnak ígérkezik a sikere, mint bárhol egyébutt.

Mindezekről sólnak ma érkezett távirataink, amelyeket itt sorolunk föl:

(A harctérről.)

London, január 3.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Fokvárosból tegnap esti kelettel: Eddig még nem érkezett hivatalos jelentés arról, hogy French tábornok csapatai megszállották volna Colesberget. Híre jár azonban, hogy tegnap délután portyázó járó-őrök jöttek a városba.

Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Douglasból tegnapi kelettel: *Pilcher* ezredes megszállta Douglas ellentálas nélkül. A város lakosságának lojalis része nagy örömmel fogadta.

London, január 3.

Rensburgból jelentik: *Megcáfolták azt a hírt, hogy French tábornok újra megszállotta volna Colesberget. Az igaz, hogy French tábornok minden intézkedést megtett, hogy csapataival Colesbergbe bevonulhasson, de az utolsó pillanatban észrevette, hogy a boerok újra elfoglalták az összes hadállásokat, amelyekből őket hétfőn kiverték. Az angolok erre újra megkezdtek az ágyuzást, amelyet a boerok nagy erősen viszonoztak. A bombázás kimeneteléről még eddig nem érkezett hír, csak az látszik bizonyosnak, hogy a boerok igen jelentékeny segítő csapatokat kaptak.*

London, január 3.

A reggeli lapok jelentik Rensburgból tegnapi kelettel: *Colesberg mellett váratlanul megváltozott a helyzet. A boerok az új folyamán ismét megszállták azokat a hadállásokat, amelyekből French tábornok előtte való nap kizavarta őket. A két fél terv nélkül lövöldözött. Kétségtelen, hogy a boerok nagy segédszerepet kaptak.*

Brüsszel, január 3.

Egy szó sem igaz abból, hogy French tábornok Colesbergnél diadalt aratott, sőt ellenkezőleg az angol sereg teljes vereséget szenvedett s 160 embert, köztük nyolc tisztet vesztett el az ütközetben.

London, január 3.

A *Daily Telegraph*nek jelentik Frereből: A Tugela vízállása, amely eddig olyan nagy volt, hogy minden hadműveletet lehetetlenné tett, tegnap óta megint kedvező. *Buller* tábornok türelmetlenül várja a léghajók megérkezését, amelyekre kémszerű céljából okvetlenül szüksége van.

London, január 3.

A *Morning Post* katonai szakembere azt írja, hogy a háború most vakutába jutott. Az angolok főadata most az, hogy erejüket egy ponton egyesítsék, úgy hogy határozottan nagy tulsúlyban legyenek. Amíg ez meg nem történik, nem javul a helyzet. De a tulsúlynak nemcsak számbeli tulsúly kell jelentenie. Biztosítani kell elelmi és municiósi vonalát, mozgékonyágát, az utóbbit főleg azzal, hogy lovassággal és lovasított gyalogsággal lássák el. Február eleje előtt azonban a nyugati harctéren e föltételeket nem lehet teljesíteni. Idővel sikerül talán Robertsnek Methuen, Gatacre és French csapatait egyesíteni a hatodik és hetedik hadosztályival. Ez elegendő erő lenne hathatós föllépésre, de február eleje előtt erről szó sem lehet s addig sok minden történhetik. Nagy hiba a töredékben való mozgósítás. Ez okozta Buller vereségét és most Robertsnek ugyanezzel a bajjal kell küzdenie. Roberts azonban nem lesz hajlandó addig elnyomulni, a míg teljesen el nem készül.

London, január 3.

A *Daily Mail*nek azt jelentik Fokvárosból, hogy a becsuánaföldi farmerek kilencvenöt százaléka a boerokhoz pártolt. E fölkelő hollandusok vették át Mafeking ostromát, mikor Cronje seregével délre vonult Methuen lord ellen. Ezek a hollandusok vették vissza a minap Baden-Povell kirohanó hadseregét, mikor ezer angol közül 109 elesett vagy megsebesült. Becsuána-földet most úgy kormányozzák, mintha évek óta a hollandusok lennének az ország urai. Azok birtokát, akik nem akarnak a boerokhoz csatlakozni, oly hollandusok kapták meg, kiket Pretóriából erre kijelöltek. A levélbélyegeket a fokyarimati régi bélyegeket, de rányomatják e betűket: Z. A. R., azaz Zuid Afrikanische Republik.

Saisbury fia, Lord Cecil, akiről az a hír jött, hogy Mafekingnél megsebesült, újabb hírek szerint abban a harcban elesett.

London, január 3.

A *Times* levelezője szerint Ladysmith helyzete most nagyon rosszabbodt és a türelmetlen várakozás, a betegség, a bombázás és a kis adagra szállított élelem megteszi hatását. Pretória felől jelentik, hogy Withe tábornok egész szerezéssel kirohanni szándékozik Ladysmithből és ezért előbb hasznavehetővé teszi nehéz ágyúit. Azt a kaffer-hírt, hogy White tábornok a boerok egyik hadállását elfoglalta, nem erősítették meg. Az Umbulvane hegyen levő boer ágyúk titokzatos hallgatását most azzal magyarázzák meg, hogy a boerok hadállásukat megváltoztatták és táborukat elhelyezték. A tábor most Springfield táján, a Tugela folyó részén van és pedig völgy-mélyedésben, ahol nem is lehet látni. Hatvanhárom boer kocsi láttak arra haladni. Négy szép lótló vont fogat követte a kocsisort, melyen valószínűleg Joubert tábornok ült, mert kíséret lovagolt mellette.

A *Daily Telegraph*hoz a frerei táborban december 31-én föladott sürgöny érkezett, mely fölvilágosítást ad Buller legutóbbi szerencsétlen mozdulatairól. Buller és Warren az elmúlt éjjel előnyomulást terveztek, de a vállalkozás már az első lépésnél dugába dőlt. A harcot azzal kezdték, hogy az angolok előző estén a boerok colensoi hadállását bombázták, de sikertelenül. Az új folyamán lovasított gyalogság nyomult a Tugela felé, hogy a boerokat hadállásuk föltáráására kényszerítse. A boerok a lovasokat heves puskatűzzel fogadták, miközben fényvetítővel világították meg a közeledő angolokat. A tengerész-ágyúk, melyeknek a boerok állását kellett volna löniök, nem is léphettek akcióba, mert a lovasság nem tudta megállani a boerok tüzét és visszavonult. Az új viharos, esős volt. A visszavonuló angolok heves ágyú- és puskatűzzel üldözték. A másfelől előnyomult angol csapatokat szintén visszavonulásra kényszerítették s így a vállalkozásnak semmi eredménye nem lett. A veszteségről nem ad hírt a tudósítás.

London, január 3.

Az esti lapok azt jelentik Sterksstromóól mai kelettel, hogy a boerok ma Molteno irányában megtámadták az angolokat. A harc még egyre tart.

Modder-River, január 3.

Tegnap egy lovas földerítő csapat *Babington* tábornok vezetésé alá került. Előnyomulása összefüggött *Pilcher* ezredesnek Belmontból való előnyomulásával, amely a boer tábor bevetelével és 40 katonával elfogásával végződött. *Babington* tábornok csapatai ugyanabban az irányban nyomultak előre, de a Biet folyótól északra. Előnyomulásának eredményéről még nem érkezett hír.

London, január 3.

Hivatalos közlés szerint *French* tábornok helyzete változatlan. Még folytatja a hadműveleteket és azt mondja, hogy *cesékly erősítésekkel elűzhetné az ellenséget Colesbergből.*

További hivatalos jelentés szerint *Methuen* lovasdandára *Babington* tábornok vezetésé alatt egyetértőleg jár el *Pilcher* ezredessel Douglas mellett és szemmel tartja a Koodoosdriftet.

Az esti lapok táviratai szerint egy elelmi szerekkel megrakott vonatot, mely *French* csapatainak volt szánsva és mely Plevman-Stationban Rensburg és Colesberg között állott, árulók megindították, úgy hogy Colesberg-Junctionnál belement a boerok vonalába. A vonatot angol ágyúlövésekkel szét kellett rombolni, hogy az ellenség kezébe ne essék.

London, január 3.

Az esti lapok Durbanban január 2-ikán kelt táviratot közölnek, amely szerint a *Bundesrath* gőzösön öt nagy ágyú, 50 tonna lövedék, 7000 nyereg és 180 begyakorlott tüzér volt Transvaal számára.

London, január 3.

A *Times* Naauwportból január 2-iki táviratot közöl, amely szerint az angol csapatok még mindig megszállva tartják azt a dombot, amely *Colesberget*, a folyó hídját és az országotat dominálja. Miután *French* tábornok az ellenség jobbszárnyát megkerülte és csapatai tüzérséggel szaporították, várható, hogy az angol csapatok nemsokára megszállják *Colesberget.*

Douglas, január 3.

Az ellenséges csapat, melyet *Pilcher* ezredes megvert, főleg elpártolt angol alattvalókból állott. A landrost tegnap este a lovas felkelőkkel elmenekült, a nem lovasított felkelők hír szerint a város közelében eláncolták magukat. A lojalis lakosai a városnak kitűzték az angol zászlót és még az angol csapatok megérkezése előtt lelépték az oranjei zászlót. Az angol csapatokat nagy lelkesedéssel fogadták, különösen mikor megtudták, hogy a város felszabadítására közeledő csapatok ausztráliai és kanadai csapatokból állanak.

Frere, január 2.

Natali karabélyosok, akik Springfield irányában cirkáltak, mely a Tugelától délre és az angol hadállásoktól nyugatra fekszik, látták, amint a boerok egy ágyút fölláttítottak. Egy bennszülött, aki a boeroktól szökött meg, azt mondja, hogy a boerok egy kis ágyút állítottak Springfieldben és egy nehéz ágyút a Groblerskloofon, mely az angol hadállást nyugotról uralja.

Naauwport, január 3.

Ma a *Colesberg* körül fekvő dombokon heves ütközet volt. Az ellenség minden pontot védelmezett, de fokozatosan visszavonult. Az angol csapatok a város fölött délre és keletre kimagasló, kiterjedt hadállásban maradtak.

(Az angol-német egyezség.)

Berlin, január 3.

Most már az összes kormánylapok elismerik, hogy Anglia és Németország között tényleg áll fenn tilkos szerződés, melynek főpontjai a következők:

1. A szerződés csak ideiglenes, mely az esetre lép érvénybe, ha Portugália pénzügyeit akarja rendezni gyarmatainak eladása által. Erre a bekövetkező esethez Anglia és Németország megegyezésre lépnek.

2. A szerződés csak Afrikára vonatkozik. Minden oly dolog, mely Németország kezét Egyiptom, Kis-Ázsia és Kina tekintetében Angliával szemben lekötethetné, figyelmen kívül hagyatik.

3. Németország Portugáliának pénzbeli segítséget nyújt és ennek fejében megkapja Kelet-Afrikában Mosambiqueot a Zambes-folyóig, Nyugat-Afrikában pedig Mossanedes területét, továbbá Fishbayt és a Tigris-szigetet, Anglia a Delagoa-öblöt kapja.

Az egész szerződést, mielőtt megkötötték, közölték az orosz kormánnyal, mely annak tartalma ellen semminémű kifogást nem emelt.

Berlin, január 3.

A német kormány az Angliával való egyezmény megkötésével olyan célokat követ, amelyek végeredményekben kellemetlen meglepődést okozhatnak az angol szövetségeseinek. A német hadügyi kormány már a *Bundesrath* hajó elkobzása előtt a *Condor* és *Schwalbe* hajókat kiküldte a Delagoa-öblbe. Összefügg ez a német kormány másnemű intézkedéseivel, amelyeknek az a célja, hogy a német kereskedelem és ipartermékek, nevezetesen konfekció-árúk számára piacot találjanak Dél-Afrikában, különösen Transvaalban és Oranjeban. A kormány pontos kimutatást készített magának arról, hogy német kereskedőházak és iparvállalatok mennyiben vannak érdekelve Transvaalban; továbbá dél-afrikai megbízottjai által összehajlították magának mindazoknak a német kereskedelem és ipar által szállítható cikkeknél a lajstromát, amelyek Transvaalban piacra találhatnak.

(Angol-olasz fegyverbarátság.)

Berlin, január 3.

Hír szerint Angol és Olaszország között megállapodás jött létre, amelynek értelmében olasz csapatok fogják felváltani az egyiptomi angol haderőt, hogy azt viszont Dél-Afrikába lehessen küldeni. Római és milánói jelentések megerősítik ezt a hírt. Az anconai hadtest-parancsnok már állítólag meg is kapta a rendeletet, hogy a hadtest induljon *Bariba*. A vidéken állomásozó sereget mozgósítják az egyiptomi angol csapatok pótlása céljából. Az *Italie* jelenti, hogy a hadügyminiszter 6000 darab forró égővi sisakot rendelt meg az Egyiptomba menendő csapatok számára.

(Amerika tiltakozása.)

Frankfurt, január 3.

New Yorkból jelentik a *Frankfurter Zeitung*nak, hogy a londoni amerikai követ kormányának utasítására tiltakozni fog az amerikai gabonaszállítmányok elkobzása ellen.

Berlin, január 3.

A Wolff-ügynökségnek jelentik New Yorkból: Itt híre jár, hogy az amerikai kormány csak arra szorítkozik, hogy Londonban kártérítést kért az angol hatóságok által elkobzott lisztért. Azt az elvi kérdést, hogy a liszt mint közlelmezési eszköz hadcsempészárúnak minősíthető-e, nem érintette az amerikai kormány.

(Készülődés.)

London, január 3.

A *Daily Mail* értesülése szerint a kabinetnek a houvádalmi bizottsághoz tartozó tiszai elhatározták:

hogy öt millió fontnál nagyobb hitelt fognak kérni új, nagykaliberű ágyuk beszerzésére.

London, január 3.

A hadügyminisztérium elhatározta, hogy a királyságon kívül tizenkét zászlóalj miliciának a szolgálatait fogadja el. Ebből a tizenkét zászlóaljból hét Fokföldre megy.

(Békeközvetítők.)

Brüsszel, január 3.

A nemzetközi békekonferencia belga-hollandi szakosztálya holnap táviratot fog küldeni Mac Kinleynek, hogy lépjen közbe a dél-afrikai háború megszűntetésére. Az amerikai követ megígérte, hogy Mac Kinleyhez juttatja a táviratot.

HIREK.

Budapest, január 3.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mínt hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentúl ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

— Személyi hír. Hegedű Sándor kereskedelmi miniszter helyett Schmidt József államtitkár fogja folyó hó 5-én, pénteken d. u. 4 órakor az általános kihallgatást megtartani.

— Udvari vadászat. Radmerből jelentik, hogy a mai vadászon 28 szarvast ejtettek el, még pedig hármat 6 felsége, ötöt Lipót bajor herceg és ötöt Ferenc Szalvátor főherceg. A vadászatokat a meleg időjárás és az olvadás igen hátráltatja.

— Az antiókiai patriárka Magyarországon. Esztergomból jelentik, hogy a múlt napokban Raiknan Erém, az antiókiai patriárka a város vendége volt. A főpap a hercepprimás palotájába szállt s az esztergomi kanonokok tisztelegtek nála.

— Milán király elutazása. Milán volt szerb király, aki tegnap óta Budapesten időzött, ma reggel hét óra tizenöt perckor Konstantinovits ezredes, hadsegéd társaságában elutazott Szent-Ivánra, gróf Zichy Jenő birtokára, ahol nagy vadászatok lesznek. A bucsuzásnál Barlovicz György szerb főkonzul és a vasúti személyzet volt jelen. Milán király e hó 5-én alkalmasint berándul a fővárosba, hogy aznap jelen legyen az Országos Kaszinó kalikó-báliján.

— Lelki vigasz. Majláth Gusztáv püspök kegyes ember. Mint ilyen látogatást akart tenni a kolozsvári klinikán, hogy lelki vigasztalásban részesítse a szegényeket. Dr. Purjesz Zsigmond tanár a belgyógyászati klinika vezetője azonban, nem engedte be a püspököt, hanem udvariasan tudomására adta, hogy a súlyos betegeknek ez a látogatás csak ártana. Furesza kor ez csakugyan! Már meg a lelki vigasztalás is árt a betegeknek! Ezelőtt vagy nyolcszáz esztendőn keresztül a lelki vigasztalást úgy ártatták, mint most a patikaszer, és mégis vették. Ma meg ingyen adják és még sem kell senkinek.

— A pécsi püspök Rómában. Hetey Sámuel pécsi püspök Rómába utazott a végből, hogy magát a pápának bemutassa. Vele utazott a pécsi honvéd hadapródiskola parancsnoka Sorsich Béla őrnagy.

— Egyházi kinevezések. A király dr. Binder András papnevelőintézetű tanár és lelkiigazgatót a szatmári székeséptalan tiszteletbeli kanonokjává. Müller Károly máramaros-szigeti esperes-plébánost pedig káptalanon kívüli máramarosi főesperessé kinevezte.

— Viktória királynő egészsége. Londonból táviratozzák, hogy Viktória királynő egészségéről az utóbbi időben nagyon kedvezőtlen hírek voltak elterjedve. Ezeket a híreket az udvari körök megcáfolják s hozzátesszik, hogy a királynő egészsége teljesen kifogástalan.

— Az új földtani intézet. A régi földtani intézet, mely a legutóbbi időkig a földművelési minisztériumban volt elhelyezve, tudvalevőleg a Stefánia-úton, a viztorony szomszédságában, főleg Semsey Andor nagy anyagi és erkölcsi támogatásából új otthont kapott. A szép palota még az őszel elkészült s a gyűjteményanyagokat nagy gondalal átszállították már az új helyiségbe, megbővítve a Nemzeti Múzeumban felhalmozott s részben kiszorult anyaggal. A földtani intézetben szakadatlanul folyik a rendezés munkája, amelyvel azonban, a roppant anyag miatt, csak a tavasszal készülnek el, amikor is a nagyközönség megtekintheti. A rendezésben

részvesznek Semsey Andor tiszteletbeli igazgatóján kívül Böckh János miniszteri osztálytanácsos igazgató, Gesell Sándor és Róth Lajos főbányatanácsosok, dr. Szontágh Tamás geológus, Kalesinszky Sándor vegyész s még mások, a kellő számú szolgaszemélyzettel.

— Mezőgazdaságunk Párisban. Érdekes kiállítás nyílik meg holnap pénteken délelőtt 10 órakor a Kerepesi-ut 30. számú ház fölémeletén. A földművelésügyi miniszter ugyanis az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyar mezőgazdasági csoportjának szakoktatási és kísérletügyi osztályaiból ideiglenes kiállítást rendezett, hogy párisi kiállításunknak legalább egy része itthon is megtekinthető legyen. A kiállítás e hó 11-ikéig naponként 10—3-ig marad nyitva és bárki által ingyen megtekinthető.

— Százharminchat új népiskola. Az elmúlt esztendőben a kultuszminisztérium százharminchat új állami népiskolát szervezett szerte-széjjel az országban. A százharminchat iskola szántizenhárom községben oszlik meg. A községek ezeknek az új iskoláknak a költségeihez esztendőnkint százhuszonháromezer koronával járulnak hozzá. Azonkívül minden község gondoskodik az iskoláépület jó karban tartásáról s fizet az iskola minden tanítója után huszonnégy korona nyugdíjárulékot. A 136 új iskola közül 40 tiszta magyar lakosságú községben van, a vegyes és tisztán nemzetiségi községek közül 73-ban alapították iskolát — összesen 339 tanítói állással. Az államosított iskolák legnagyobb része Erdély területére esik, de a tiszta magyar vidékeken is igen figyelemre méltó alapítások és államosítások történtek. Ilyen a nagy-kánizsai fiú- és leányiskola, összesen 35 tanítóval, a szolnoki stb. Érdekes államosítás volt a panaszovai iskoláké 28 tanítóval, a török-becsei 9 tanítóval, a trencsényi 7-tel és két budapesti iskoláé 7 tanítóval, a melytől a főváros évenként 13.000 koronát fizet az államnak.

— A szultán sógora. Mahmud basa, aki Párisban tartózkodik, az ottani török nagykövet utján megkezdte az alkudozásokat sógorával, a szultánnal a felett, hogy milyen feltételek mellett tér vissza Konstantinápolyba. Mahmud basa nem követel sokat. Feltételei a következők: Tárcánélkül való minisztertség és szavazójog a minisztertanácsban a maga számára, továbbá garanciákat arra, hogy odahaza élte biztonságban lesz és a fizetését havonként pontosan megkapja. Ezt az összeget, valamint a feleségének járó apanaszt az Ottomán-bank folyósítsa. Egy másik feltétel, hogy fiait nevezgék ki államtanácsosoknak és hogy ő maga megkapja a koncessziót a mesopotámiai mocsarak lecsapolására és a terület kiszáraitására. Ha ezeket a követeléseket egytől-egytől teljesíti a szultán, csak akkor hajlandó Mahmud basa visszatérni Konstantinápolyba.

— Umberto töpreng. Az olasz király töpreng. Csakugy közönségesen, mint a többi emberek. Mert nem magas diplomáciai vagy politikai kérdések foglalkoztatják ezuttal Umbertót, hanem — hát mi lehetne más? — hogy benne vagyunk-e már az új században vagy nem. A kérdés nem sürgős, ezért Umberto nem is veszi tragikusan, hogy a sok vélemény között nem bir pozitív durroco-jutni. Az újévi fogadások alkalmával Salacco-val, az olasz szenátus elnökével beszélgetett a huszadik század kezdetéről. És elég könnyedén így nyilatkozott a dolgról:

— A német eszázár levélben megkért, hogy én is jelentsem ki 1900. január 1-ére az új század kezdetét. A királyné is biztatott, de én még nem tudtam magamat elhatározni...

Szóval még töpreng a király.

— Gróf Bathányi Géza temetése. Rendkívüli részvétellel ment ma végre az elhunyt gróf Bathányi Géza beszentelése. A teréz-kúrti palotában már delután három órakor kezdett gyülekezni a résztvevők seregére. A ravatalos teremben foglaltak helyet a gyászoló család tagjain kívül gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Nemeskéri Kiss Pál és Gromon Dezső államtitkárak, Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke, dr. Falk Miksa országgyűlési képviselő, gróf Széchenyi Béla és Imre, gróf Károlyi István és László, gróf Bánffy György, gróf Karácsonyi Aladár, gróf Andrássy Aladár, báró Radvánszky Géza, Rudnay Béla főkapitány, gróf Nádasdy Ferenc, báró Kemény Kálmán, gróf Szapáry István, báró Splényi Ödön, báró Reál Béla, Than Károly és Bolavári Furgardt Konrad, főrendiházi tagok, báró Uchritsz Zsigmond, az első hazai takerékpártár igazgatósága Kléh István elnök vezetésével s a közéletnek számos ismert alakja. A beszentelést Stieber Vince apátplébános végezte nagy segédlettel. A szertartás alatt Prónay Felicoides báróné a nagy hőségétől elájult, úgy, hogy ki kellett vinni a teremből, mire csakhamar magához tért. Beszentelés után az Entreprise emberei vették őrizet alá a koporsót, melyet reggel a déli vasúton Polgárdiba szállítanak, ahol pénteken délelőtt lesz a temetés.

— Jegyzékváltás a pénzügyi bizottságban. Az ügyvédjelöltek ignoranciájáról beszélt ma a pénzügyi bizottságban Emmer Kornél. Már előbb is sok szó esett róla, hogy akik ügyvédi vizsgára jelentkeznek, nem mindig komoly férfiak. Sőt olykor mulatságosan ignoránsak. S akkor emlegette föl Emmer Kornél, hogy valamikor tagja volt az ügyvédvizsgáló bizottságnak s igen karakterisztikus emlékei vannak azokból az időkbelől. Azt kérdezte például az egyik jelöltől, hogy mit tud arról az általános jogi elvről beszélni: *volenti non fit injuria!*

S akkor a jelölt azt jelelte:

— Nem tudom, mit jelent ez a mondat magyarul.

Az illető ifju egyébként akkor sem felelt okosabban, mikor a cenzor megmondta neki a latin mondas értelmét. De többen is akadtak ilyen ignoránsak az Emmer Kornél praxiszájában. S a szónok az ő megszokott szatirikus módján jegyezte meg:

— Micsoda vidám tapasztalásaim vannak... vagy inkább micsoda szomorú tapasztalásaim...

Mialatt pedig ezekről a dolgokról beszélt, megtörtént, hogy egyszer Barta Ödön valamit közbeszólt. Emmer Kornél, aki szeret a közbeszólásokra reflektálni, kíváncsian kérdezte, hogy mit is mondott Barta. De nem kapott választ a kérdésére. Csak később, amikor már befejezte beszédét, csuszattatva hozzá Barta Ödön a következő, plajbászsal irt jegyzéket:

Mikor arról beszéltél, hogy tagja voltál az ügyvédvizsgáló bizottságnak, odaszóltam, hogy „emlékszem rád”. De amikor aztán a „tapasztalásaidról” beszéltél, már — nem mertem jelentkezni.

Emmer Kornél csöndesen mosolygott s aztán ugyanazon a papiroson a következő választ jegyzéket küldte Barta Ödönnek:

Nem hiszem, hogy anyagot szolgáltatnál az idevágó példák szaporítására, és ha aadtál — „emendavit calculum suum in eminentem.” (Kalkulusát kitérően javította.)

Most Barta Ödön mosolygott s az ülés után elmesélte Emmer Kornélnak, hogy bizony nagyon megsanyargatta az ügyvédi vizsgán. Pedig könnyebben is áteshetett volna a vizsgán. Mert ugy volt, hogy Friedmann Bernát lesz a cenzora, aki — unokabátyja. De fiatal volt, egy kicsit rútartíri is a tudására s éppen azért el akarta kerülni a látszatát is, hogy a rokon elnézéséből kapjon diplomát. Megmondotta tehát, hogy a ki-rendelt cenzor közeli rokona és más cenzort kért a vizsgájához. Az ügyvédvizsgáló bizottság elnöke nagyot röhögött a fehér hollón és „elismerésből” a legszigorubb cenzort rendelte ki neki, Emmer Kornélt.

— Meg is zaklattál alaposan — szolt mosolygva Barta Ödön. De azért halásan gondolok rád és igazad volt. Hanem azért még sem mertem jelentkezni. Hátha mégis ott lettem volna a — tapasztalásaid közt...

— Egy gyalogezred jubileuma. E hónap 15-én lesz negyven éve, hogy Lajos Viktor főherceg ezredtulajdonosa az Ungvárott állomásozó 65. gyalogezrednek. Az ezred ezt a napot ünneppel üli meg s tisztüköltözést meneszt Bécsbe, hogy üdvözölje a főherceget.

— Új tanársegédi állás. A budapesti egyetem orvoskari tanártestülete a gyermekgyógyászati tanárszék mellé egy tanársegédi állomást rendszeresített, amelyet még mostanában betöltötenek. Az állással 500 forint fizetés és természetbeli lakás jár s elnyeréséért e hó 15-éig lehet folyamodni a kari dekanátushoz benyújtott kérvénnyel.

— Zavaros Ferenc. A pécsi színházban tegnap nem az előadáson mulatott a publikum. Valahol a hatodik sorban egy ur üt, aki szétterpesztette a lábait, hátra vágta a fejét s aludt. Nagyon mélyen és nagyon kényelmesen. Hortyogott is. A publikum nagy szomorúságára a rendőrség közbelépett, felverte az álmódózó urat s bekisérte. Egyelőre csak azt konstátálták, hogy az ismeretlen ur részeg. Utóbb a zsebéből kikutatták s akkor az ismeretlen urból menten kriminális alak lett. Az egyik rendőr egy cédulát húzott ki a részeg ember zsebéből s elolvasta. Zavaros Ferenc a neve, — jelentette aztán a rendőrtisztnek.

— Zavaros? Igazán Zavaros?! No akkor fényes fogást csináltunk. A barcsi rendőrörstől ma kaptam táviratot, hogy tartóztatnak le egy ilyen nevű urat, mert Zavaros ur ellopta a templomból a szent-ségeket.

Zavaros Ferenc, aki külsőleg intelligens ember s tartalékos hadnagy is, tagadja, hogy része volna valami bűnben s most arra vár, hogy az ártatlansága kitudódjék.

— Falpari és Fakeskedelmi Értesítő. Negyedik évfolyamába lépett ez a szaklap, amelynek a szerkesztését Egressi Artur, a Fatermelő és Fakeskedő Hivatálnokok Országos Egyesületének a titkára vette át. Az új évfolyam első száma tele van érdekes szakszövegekkel, a rovatok változatosságával, szóval az újság felüli a falpari s kereskedelmi összes érdekeit.

— **A hivatalos lapok filozófiája.** Párisból azt jelentik, hogy a hivatalos lap mai száma Jouaust ezredesnek tábornokká és dandárparancsnokká való kinevezését közli. Jouaust ezredes volt az elnöke a Dreyfus fölött itélkező rennesi katonai bíróságnak. Nagy okulások vannak ebben a kinevezésben. Benne van az is, hogy a Jouaust szédületes emelkedése tisztára a Dreyfus szerencsétlenségének az ötletéből történik. Az a sok becsület és becsület ember, aki a szegény, agyonhajszolt ember sorsának a kovása volt, mind elvette a jutalmát vagy a büntetését, miatt egy másik ember boldogtalanságát intézték, a maguk boldogságát építették meg. Franciaországban sok olyan ember van, aki a rennesi próból glóriát szerzett magának, miatt az az ember, akit a féligazságot demonstráltak, holott a rehabilitálás joggal megillette volna, még most is ott van, ahova csak azok jutnak, akiknek a hátán kényelmesen fel lehet mászni a magasba. Az igazságnak vannak ilyen botrányos hazugságai, valami félreértés mindig akad a legistább beszédben is. A mi korunk gyermekeinek sorsát s az igazság lényegét semmi sem magyarázza majd meg jobban, mint egy másik hivatalos lap s úgy emléik, egyszer csak akad valami fogatlan filozofus, aki rendszerbe szedi ezeket a tüneményeket, megírja egy nagy könyvet, melynek az lesz az aranybetűs címe, hogy: A hivatalos lapok logikája és lélektana.

— **Eltűnt hajó.** Odesszából jelentik, hogy ott nagyon aggódnak a Nagy Péter nevű hajó miatt. A hajó még december 13-ikán indult el Odesszából 45 utassal Marseillebe, ahova még december 22-ikén meg kellett volna érkeznie, de még mindig nem érkezett meg. Az összes közbeeső kikötőkben táviratilag kérdezősködtek a Nagy Péter után, de sehol sem tudnak róla. Attól félnek, hogy elsüllyedt.

— **Szerkesztőség a háboruban.** Transvaal legelőkelőbb napilapja a *Volksstem*, amelynek szerkesztője és munkatársai most háboruban vannak a szedőkkel és minden tisztviselőjükkel egyetemben. A lapnak azonban meg kell jelennie s ezért *Engelburg* ur, a lap ötletes szerkesztője egyszerűen áttette a szerkesztőségi helyiséget a boerok főhadiszállására. Csináltatott egy nagy kocsit, amelyen egy tökéletesen felszerelt nyomda van. Nappal harcolnak a *Volksstem* munkatársai, este szerkesztenek. Természetes, hogy most ez a lap értesül legjobban a háború eseményeiről s egyiknek sincs oly „saját külön kiküldött” tudósítója, mint ennek. A lap a legnagyobb pontossággal jelenik meg minden reggel.

— **A temesvári merénylek.** Temesvárot tegnap éjjel merénylet követek el a puskaporos-orony őrái ellen. Nemrég történt, hogy valaki be akart lopózni a dinamit raktárba, de mikor az őt megjelent, hirtelen megszökött. *Schwitzer* Lajos hadtestparancsnok állandó őrséget rendelt a torony mellé. Tegnap éjjel egy altiszt vezetés alatt, hat tüzér állt őrt a puskaporos raktárak mellett, mikor az egyik katona, a hatodik számú torony mellett elhaladva, gyanus alakokat vett észre. Feléjük kiáltott, mire valaki a merénylek közül elsüllytette fegyverét. A katona egymásután ötször sütötte el fegyverét, a merénylek háromszor löttek, az egyik lőszer a lábán talált el az őrt s így nem üldözhető a menekülőket. Katonai körökben nem tudják megérteni az esetet s most a puskaporos-torony környékére a hadtestparancsnok megerősített őrséget rendelt ki.

— **Haláloszás.** Dr. Sik Sándort, a fővárosi jogászvilág elhunyt jeles tagját ma délután fél három órakor temették a VIII. Szentkirályi-utca 11. szám alatt lévő gyászszobából. A temetésen megjelentek a budapesti ügyvédi kamara tagjai *Győry* Elek elnök vezetés alatt, továbbá a Magyar Jogász-egylet és az Ügyvédi kör tagjai, pompás koszorúkat hozva magukkal. Az ügyvédi kamara koszorújának felirata a választmányi tagnak szólott. *Kanovics* Béla apátplébános beszéltése után dr. Nagy Dezső kamarai titkár mondott megható búcsúbeszédet. Ezután a koszorúkkal borított koporsót a gyászhintóra tették s kivitték a kerepesi-úti temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték. A temetési szertartáson jelen voltak: *Győry* Elek és *Friedmann* Bernát kamarai alelnökök, *Polányi* Géza, *Fisontai* Soma országos képviselők, *Follák* Illés kamarai ügyész, dr. *Farkas* Lajos, az ügyvédi kör elnöke, *Barna* Ignác táblai bíró, *Várady* Károly, *Preyer* Hugó stb.

— **Vasuti szerencsétlenségek.** A skótszági *Foriból* jelentik, hogy egy vasuti vonat, amely Dél-Afrikába induló kétszázhuszonöt highlandert szállított, a blackforti pályaudvaron nekem az ütköző-baknak. Tizenkét katona megsérült és két kocsi összezúzódott. Tegnapelőtt *Kopenhága* *Neeretro* nevű külvárosában összeütközött a *Holséből* érkező vonat egy lovasuti kocsival, amelyben tizen ültek. A kocsi összezúzódott s két utas megsebesült. A szerencsétlenségnek az az oka, hogy a vasuti sorompót elfelejtették leereszteni.

— **Jelmezés mulatság.** Az Iparos Ifjak Országos Egyesülete e hó 20-án a régi lövőde disztermében az egyesület közmívelődési alapja javára jelmez mulatságot rendez.

— **Transvaal értéke.** A *Mouvement Geographique* próbálkozik meg azzal, hogy kiszámítsa Transvaal értékét legújabb statisztikai adatok alapján. Azok a számok, amelyek a pretoriai francia főkonzul az 1898-ik évről összeállított, megbízható képet adnak a délafrikai köztársaság mostani jelentőségéről és értékéről teszik Angolországban az a törekvést, hogy erősebben magához fűzze ezt az országot. Időközben már tavaly homályosulni kezdett Transvaal politikai láthatára, ami visszariasztotta a tőkét, megbénította a kereskedelmet és az idegen lakosság jelentékenyebb kivándorlását idézte elő. Ami az ipart illeti, a helyzet a következő: 1883-ban a bevétel kevéssel volt több kilenc millió franknál, de aztán egyre jobban növekedett, túlhaladta a 352 milliót, a két utolsó esztendőben azonban 266 millióra esett vissza. Ez az esés a politikai nyugtalanságnak volt a következménye és a vasutak jövedelmeinek a csökkenésében is mutatkozott. Így a hollandiai délafrikai vasutársaság, amely 1147 kilométernyi sínhálózattal rendelkezik, csak hatvanöt millió jövedelmet mutathatott fel az előző év hetvenöt milliójával szemben. A kivétel mindegyre jelentékenyen növekedik. 1895-ben még csak 9½ millió kgr., 1898-ban már hatszor annyi, csaknem ötvenkettő millió. A kivételnek többmint a fele a Fokföld egy harmadánál több *Laurence-Marquez* és egy tizede Natal felé megy. A délafrikai köztársaság főkiviteli terménye a kőszén. Hogy a széntermelés mennyire növekedett, azt legjobban bizonyítja, hogy 1896-ban még csak 3880, az 1898-ik esztendőben már 38,773 tonna. A szén talán legnagyobb gazdagsága Transvaalnak. Transvaal kivitele *Laurence-Marquez* már több hajóval foglalkoztat és nemsokára valószínűleg az összes afrikai vasut-társaságnak főszállítója lesz. A kőszénbányák 1899. január elsején 391 fehér munkást és 6901 néger foglalkoztattak. Az ország szükségleteit bőven meghaladó termelés csaknem két milliót tett a múlt esztendőben, körülbelül tizenegy millió forint értékben. A szénbányák mellett kiváló szerepük van a gyémánt és az aranybányáknak, amelyekhez a réz-, ezüst-, cink- és ólombányák csatlakoznak. 1898-ban jelentékenyen növekedett a gyémánttermelés és pedig 5792 karátról 22.841 karátra, 287,500 frankról 1,093,250 frankra. A legfontosabb gyémántkerületek a bloemhofi és a pretoriai. Eredmény dolgában eddig az aranybányák a legtekintélyesebbek. 1896-ban a termelés értéke 406 millió frankot tett, tavaly pedig 115 millióval többet. Az aranytermelés tisztajövedelme tavaly csaknem 155 millió volt, aminek a legnagyobb része európai részvényeseknek jutott.

— **MDCCCC, vagy MCM?** Hogyan kell 1900-at római számokkal írni? Kétféleképpen lehet: MDCCCC és MCM. Nem valami világfontosságú kérdés, de például könyvkiadóknak elég érdekes. A párisi könyvbarátok egyesülete megkérdezte a felirati akadémiát, hogy hogyan írja az 1900-as évet. Az akadémia kijelentette, hogy mind a két írásmód helyes, de ő az MDCCCC-t fogja használni.

— **Brandes a Dreyfus-ügyről.** *Georg Brandes*, a hírneves dán író, a *Neue Freie Presse*ben a tizenkilencedik számról írta. A Dreyfus-ügyről Brandes többek között ezt írja:

A Dreyfus-ügy a maga egészében a modern pszichikai megfigyelések leghatalmasabb tábáza. A hogy a század elején, az első 15 esztendő folyamán Franciaország volt az, mely az újabb kort hatalmas, megrázó hősközlteményekkel ajándékozta meg, azonképpen Franciaország ajándékozott meg bennünket most, a század végén, ennek a századnak legnagyobb büntügyi drámájával is. Olyan büntügyi drámával, amely mögött messze elmarad a *Macbeth*hez és *Othello*hoz fogható remekmű is. Első ízben láttuk Jagot — csakhogy arcátlanabbat, előkelőbb rangut, sokkal veszedelmesebbet — egész tucatra való alakban váltakozni, első ízben láttuk egy nagy társadalom vezető csoportjait, amelyeknek kiváló nagyjai a legkülönbözőbb területeken, papi, katonai, adminisztratív, bírói, zurnalisztikai és irodalmi téren a bűn védelmére szervezkedtek és az ártatlanság ellen esküdtek össze.

Az irodalomban is a megnyitkozás erejével hatott a Dreyfus-ügy. Próbákó volt, amely rögtön elárulta, hogy az irodalmi világ összes személyeinek belsejében mi rejlik. Akadt egy erőteljes és becsavagyó természetű, mint *Zola*. Senki sem tudott róla egyebet, csak hogy hatalmas poéta, nagy, de nem éppen finom író. Próbára téve, hősné bizonyult. Akadt két szkeptikus, simulékony, mozkönyv szellem: *Anatole France* és *Jules Lemaitre*. Senki sem tudta, mi bukkant föl belőlük, ha egyszer istenigazában, szabadon beszélnek, minden finom fontolgatás és éicelés nélkül. A próba megtörtént. *France* lovasgus természetű volt, *Lemaitre* pedig az, amit *Boileau* kántársai előtt *Roletnek* nevezett. *Picquart* azt mondta nekem, hogy ha *Barres* és *Lemaitre* Rennesben Dreyfust látesővették, amikor *Roget*, *Mercier* és a többi hősök őt támadták, úgy érezték az ember, mintha az inkvizíció hóhérait látná, akik az áldozat fölül halolnak, hogy arcának és

testének vonaglásában kielejejenek. Mindazonáltal akadt hét igaz férfi Szodomában (*Picquart*, *Zola*, *Scheurer-Kestner*, *Reinach*, *Yves Guyot*, *Trarieux*, *Georges Clemenceau*), büszke, ragyogó alakok, akik, amennyire fölük felt, megmentették Franciaországot beszűletét...

— **Összekoldult vagyon.** Aki idegen gyakran megfordult Bécsben, az is ismerte *Anton Kann-t*. Persze nem a nevén, hanem éppen csak a szörnyen szánalmas figurája miatt. Koldus volt, törpe, nyomorékformájú ember, aki remekül tudott alalmazni a könyörögni. A kőszivet is megindította az esdeklésével. Ez az ember most meghalt a kórházban s több mint kétszázötven ezer forintot hagyott hátra. A halála után meg amikor fölfedezték a vagyonát, utánajárták a történetének s meglepő adatok süttek ki erről a különös emberről. Már mint vagyonos ember kezdte el a koldus-mesterséget. Stettenből ment Bécsbe, a zsoében ötven ezer forint örökséggel. Az uton összekoldulta magának a paraszttól a darab kenyert s miután jól megélt mellette s még a vagyona is szaporodott a koldult krajcárokkal, egyszerűen megmaradt ebben a keresetben. Odapléntálta magát az utcaszokra — s azóta így él. A családja is ilyes népekből áll. Két gazdag bátyja otthon nyomorog s egy nővére csak azért maradt vén lány, mert sajnálta a pénzt az esketési költségekre. — A koldus rongyai között egy ezeltől nyole esztendőrel keltezett végrendeletet is találtak. Abban tizenhárom rokona és három jótékony egyesület között osztotta föl a vagyonát. A végrendelet azonban annyira hiányos, hogy nem vehették figyelembe s most fölszólítottak mindenkit, aki a negyedmillióból just formál magának valami részre, hogy jelentkezék. Harmine rokon jelentkezett — s az összekoldult vagyon szerte hull.

— **Merénylet egy bárkocsitulajdonos ellen.** *Breitner* Károly fővárosi bárkocsitulajdonos ellen tegnap az *Andrássy-ut* és *Nagymező-utca* sarkán gyilkossági merényletet követelt el egyik elbocsátott alkalmazottja, *Gálos István* lóápoló. Gálos újév napján ittasan ment haza s belekötötte a többi kocsisokba. *Breitner* ezért leszidta, majd mikor vele is veszekedni kezdett *Gálos*, areul ütötte és elkergette a lóápolót. *Gálos* tegnap reggel kést vett magához s megleste a volt gazdáját, aki a kocsiját nézte meg a *Nagymező-utca* sarkán. *Gálos* — amint közel ért gazdájához — előkapta a kést, de *Breitner* észre vette szándékát s gyilkost kiabálva, futásnak eredt. A lármára előkerült valahonnan az 1009. számú rendőr, aki *Gálos*t letartóztatta s a főkapitányságra vitte. A merénylőt ma átadták az ügyészségnek.

— **Házasság.** *Dénes D. H.* az *Eisenstädter S.* és *Társai cég* temesvári házanak alkalmazottja, eljegyezte *Weisz Janka* kisasszonyt, *Weisz Vilmos* gazdálkodó leányát Dinnyásról.

— **Mulatság.** A *Magyar Vasuti és Hajózási Klub* Szilveszter-napján igen szepen sikerült családi klubot rendezett. Az estélyen *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter is jelen volt nevével és gyermekeivel, ezzel is kifejezést adva az új klub fejlődése iránt tanúsított érdeklődésének. Az estélyt hangverseny előzte meg, amelynek műsorát kizárólag vasutasok és hozzátartozóik szolgáltatták. A hangverseny után társas vacsora, majd tánc volt.

— **Elgázolás az Andrássy-uton.** Ma este fél kilenkor az *Andrássy-ut* és *Nagymező-utca* sarkán egy magánfogat elgázolt egy fiatal embert. A rendőrség régi hanyagsága folytán nem lép fel elég szigorúan a gyorsan hajtó kocsisokkal, illetve a kocsitulajdonosokkal szemben s ez az oka, hogy a maihoz hasonló szerencsétlenségek előfordulhatnak. *Doktor Károly J.* 19 éves magánhivatalnokkal történt a baleset. Amint ugyanis át akart menni az *Andrássy-uton*, örült vágatással közlekedett felé egy magánfogat. Nem volt már annyi ideje *Doktor*nak, hogy elugorjon a lovak elől; a tüzes paripák elütötték, keresztülgázoltak rajta. A kocsis még előzük csapat a lovaknak és a fogat eltűnt a Városliget felé. *Doktor Károly* eltörtött jobb karral, nagy kinok között maradt ott az utcasarkon. Segélykiáltásaira egy rendőr vetődött oda, aki a mentőket hívta segítségül. A mentők a szerencsétlenül járt fiatal embert az *Andrássy-ut* 50-ik szám alatt lévő lakására vitték. A rendőrség megindította az eljárást a kocsi tulajdonosának kinyomozása iránt.

— **Végzetes mulatság.** A tragikus véget ért *Kanyó Jenő* megyei alszámvevőt, akit egy honvédtiszt barátja mulatság közben kardjával megsebesített, csak tegnapelőtt temették el Zomborban a város lakosságának nagy részvétele mellett. A temetést azért halasztották el, mert előbb hivatalosan meg akarták állapítani, hogy a rajta ejtett kardvágás milyen természetű volt. Ezért az ügyesség elrendelte a holttest felboncolását, mely a szegedi honvédhadbíró által kiküldött katonaverőssok jelenlétében történt meg. A boncolásnál megállapították, hogy a sérülést *beretváriességű kard okozta*, de nem volt feltétlenül halálos. Ezután a holttestet visszavitték a szülői házába és onnan kísérték örök nyugalomra.

(x) **Akácia-arokré**m 2 korona. Akácia-szappan 1 korona. Akácia-poudre, fehér, rózsza, krém 1 korona. E kiváló araszépitő és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszerüzletekben. Főraktár: Krieger Gy. gyógyszerüzlet Budapest, Kálvintér.

(x) **Elismert kintnő minőségű** vegyelemzett asztali, pecsenye- és tokaji aszu- és szamorodni borok jutányosan kaphatók *Radó és Társa* Magyar Borpince cégnél Budapest, Mérék-utca 4. szám. Fiók: Erzsébet-körút 56. sz. a.

Az élet meghosszabbítása.

— A Pasteur-intézet legújabb kutatásai. —

Budapest, január 3.

A tudományos munka sohse szünetel a párisi Pasteur-intézetben. Legújában oly óriási kérdés megoldásához fogtak az intézet tudósai, hogy szinte hihetetlenül hangzik az egész. Arról van szó, hogy olyan *szérumot* találjanak fel, amely az emberi életet meghosszabbítsa.

Mosolyognánk ezen a vásári hangzásu kijelentésen magunk is, ha nem volna itt előttünk az a beszélgetés, amelyet a *Figaro* egy munkatársa *Mecsnikoff*-al, a kutató laboratórium főnökével folytatott s amelyből csodálatos dolgok tűnnek ki.

A Pasteur-intézet kutatói abból indulnak ki, hogy az emberi élet korábban végződik, mintsem a természet akarná. Az öregség is hamarabb áll be, mintsem a természet rendje követelné. Őszintén senki se kívánja a halált, ezzel tisztában vagyunk. A szerelemben elérkezik az a pillanat, amikor az embernek nem kell több belőle. A jóllakott embernek nem kell több étel. Miért van az, hogy soha senki nem vágyódik az örök pihenés után?

Hogyan öregszünk meg? — ez az első kérdés, amelyet a Pasteur-intézet tudósai maguk elé tettek.

Nem a fáradtságtól és életerőnk legitim kihasználásától öregszünk meg, hanem az *atrofia* s ehhez hasonló okok miatt.

Főszerveink, például az agy, a máj, stb. kétféle szövetből vannak alkotva. Az egyik a kötőszövet, amely mintegy gerendázata, váza a szervnek. A másik, a munkálkodó-szövet magának a szervnek karakterisztikus sejtjeiből áll. Már most, amikor az öregség beáll, ezek a sejtek elsorvadnak, a másik szövet azonban növekszik s elzárja a táplálék útját. A nemes sejtek nem kapnak táplálékot, a szerv megkeményedik, elszárad, s csak részben, nyomorultul működik.

Hogy azonban ez megtörténhessék, szükséges, hogy a nevesebb sejtek már előzőleg életképtelenné legyenek.

Képzeld el, hogy az emberi test nem egyéb, mint *élő sejtek szövetsége*. Ahogy mondani szokták: *sejt-állam*. Ebben az államban — mint mint mindenki államban — az erősebbek megesszik a gyöngéket. A sejtállamnak katonái is vannak, apró fehér gömböcskék, amelyek nem engedik meg, hogy a mikrobák elhatalmasodjanak a szervezeten. Mindenikünk egy csomó bacillust lehel be minden lélekzetével. Ha a katonák nem ölnék meg a mikrobákat, minden lélekzetünkkel néhány betegséget szenvednénk. Ámde — a hasonlatot megtartva — ezek a katonák néha föllázadnak az állam ellen, s erejükkel a szervezet ellen fordítják. Ezeknek a katonáknak maga *Mecsnikoff* a földezőjük. Nincs orvos, aki ne ismerné a *Mecsnikoff*-féle *phagocytákat*, a faló-sejteket.

Mecsnikoff ezeket tovább is vizsgálta. Ugy találta, hogy ezek a baktériumpusztító falósejtek tulajdonképpen kétfélék. Nagytitűveg alatt név az egyik több maggal van ellátva, a másik csak egyvel. Az előbbieket a *microphagok*, az utóbbiak a *macrophagok*. Rájött *Mecsnikoff* arra is, hogy a *microphag* végzi az áldásos munkát: ő falja fel a bacillust. A *macrophag* a szerv nemes sejtjeit eszi, tehát magát az emberi életet. A *microphag* a hasznos falósejt, a *macrophag* a kártékony. Kártékony, mert a nemes sejteket eszi s helyettük oly anyagokat képez, amelyek elzárják a táplálék útját.

Mecsnikoff első gondolata az volt, hogy ezeket a kártékony *macrophagokat* megöli. Tanít-

ványaival nekiállt a munkának és néhány hónapi szorgos kutatás után *talál egy szérumot*, amely a *macrophagokat*, az emberi megöregedés végső okát megöli. Csakhogy egy nagy baj is volt. Ez a *szérum* az áldásos katonákat, a *microphagokat* is megölte. Így aztán később öregedtünk volna meg elvben, de az első lélekzetnél kapott bacillusok már megölhették volna. Nem lett volna ellentállási képességünk.

Más uton kellett tehát megközelíteni a kérdést. Most abból indultak ki, hogy fiatal korunkban az áldásos *microphagok* féken tudják tartani a kártékony *macrophagokat*. Meg kell tehát erősíteni az előbbieket, hogy majd az öregség beálltakor se engedjék magukat legyűrni az utóbbiaktól. Ha ez sikerül, nincs többé *atrofia*, nincs többé — öregség.

A munkának ennek a pontjánál tart most a zseniális tudós. Keres *szérumokat*, amelyek közül egy az agy *microphagjait*, egy másik a májéit, egy harmadik a lép, a negyedik egy más szerv jó katonáit erősítse meg úgy, hogy az öregkorban is ellent tudjon állani a kártékonyoknak. A mikor ezeket a *szérumokat* meg fogják találni — és meg fogják találni — az ember nem hal meg májbetegségben, agylágyulásban és az öregkorok egyik jellemzete *atrofiás betegségeiben*. Így lesz az *arterio-sclerotisszal*, az *ütőerek* elkeményedésével is és még egy csomó ilyenfajta betegséggel. Mint látható, reménykedésük nagy és szép. Most még csak a kutatási tervnél és a követendő utnál tartanak.

Egyébként maga *Mecsnikoff* is nyilatkozott kutatásairól az *Année biologique*-ban. Cikkét így végzi:

„Ha az egyensúlyt létre sikerül hozni a két-féle sejt-elem közt, megállíthatjuk, vagy legalább is meggyöngyíthetjük az öregkori *atrofiát*. Így az öregség elviselhetőbbé válik s a természetes halálra való vágyakozás, amely most csaknem teljesen hiányzik, *szabadabban fejlődhetik ki*...“

A német császár Párisba megy.

Budapest, január 3.

Ma délelőtt egyszerre az a hír terjedt el Berlinben, hogy a császár Párisba utazik. Nem rögtön, hiszen a világ fővárosának ez idő szerint nagyban körülbelől az az ideiglenes formája van, mint a milyen a Budapest volt négy esztendővel ezelőtt — kisebbben, hanem júniusban a kiállítást látogatja meg s egyszerre mint a francia nemzetet. Valami rekoneszansz vizit forma ez, csakhogy egészen más, mint a nagyapa meg Bismarck kancellár látogatása volt, ami ezelőtt harminc esztendővel esett meg s a minek tömértelen emberélet, horribilis summa arany és Elzász-Lotharingia volt az ára. A császár folyton békülget. Minden alkalmat megragad, hogy szimpátiát mutasson Franciaország iránt s végre maga megy a még mindig és nem éppen ok nélkül duzzogó *grande nation*-hoz, följajánlva neki a jobbát és barátját.

Mint a milyen franciás, könnyed ötletességgel használta ki az alkalmakat eddig a császár arra, hogy barátságos legyen, olyan friss és igazán önálló gondolkodásra valló a nagyfejű diplomáciai corps hatása alól teljesen fölszabadult egy ötlete az, hogy megéljenezeti magát azokon az utékon, amelyeken ezelőtt harminc esztendővel nehéz talpu porosz ágyuk dűbörögtek végig és sok sok katona. A császár... Akkoriban egy császárért aggódott a francia, akinek az életéért nem igen adtak volna a valószínűség-üzleteken egy sout. A maguk császárjáért. Ma pedig látogatába jön a győzedelmes Vilmos unokája s azt mondja Páris közepén az azóta más formába öntött államnak: — Felejtünk emberek. Véges-végig nem tarthat a harag.

Nagyot változtak az idők.

Minket ez a látogatás csak másodsorban érdekel. Mindössze annyiban, hogy egy a hármasszövetség koronásai közül az, aki elmerészkedik Párisba. Lehet ebből tanulni valamit. Annyit mindenesetre, hogy a szövetség nem támadásra, hanem védelemre van megcsinálva s nemesek hogy nem zárja ki, hanem megköveteli a békeséget. Meg azt is meg lehet tanulni belőle, hogy

a diplomáciának nem kell olyan feltétlenül csavaros, furfangos észszel gondolkozni, ahogy azt a régi tradíciókon megépült osztrák diplomácia megeseleksi. S ez a diplomácia a miénk is, tehát nagyon is van közünk ahhoz, hogy mit csinál és mit hogyan csinál. S úgy látszik, hogy ennek a nehezen mozgó testületnek az eszejárásába is egy kis frisséget öntött a berlini hír, amely különben a *Hamburger Korrespondenz* révén repült szét a világra. Most arról beszélnek Bécsben — és nem az utcán, hanem azokban a körökben, amelyeknek részük van a politikában, hogy a mi királyunk is Párisba megy. — S bizonyára, majd Umberto is. Szóval: — a hármasszövetség Párisban. Az ötlet mindig Berlinben van, aztán utána mozognak valamennyien.

Persze Berlinben nagy az öröm. A német nemzetben kihalóban van már a diadalmi mámor. Az oszlop, a Bismarcknak nevezett vasemlék is összeomlott, háborus világ sincs — s a csendes polgárius időkben régen érezhető az a hangulat, hogy valamiesikét közeledni kellene a köztársasághoz. Ennek a politikának hőse a császár, a mióta csak uralkodik s hogy most a nagy elhatározással betetőzi a politikáját, olyanformán adnak igazságot neki, mintha már régen várták volna ezt a konzekvenciát. Mérsékeltébb, de őszinte és komoly a megelégedés Párisban. Az esti lapok tele vannak a nagy esettel s arról biztosítják a császárt, hogy jöhet. Ugy fogja érezni magát Párisban, akárcsak Potsdamban, a maga uri házában.

Nem is igen kételkedik ebben senki. Itt adjuk a telegramokat, amelyekben a tények magyarázzák meg, hogy mit akar a császár.

Hamburg, január 3.

A Hamb. Corr.-nek, amely a német kormánytól és a berlini udvari köröktől szokatlanul értesüléseit, Berlinből állítólag föltétlenül megbízható forrásból a következőket jelentik:

A Kaiser Wilhelm II. és a Kaiser Friedrich III. sorhajók és két kisebb cirkáló hajó parancsot kapott, hogy Vilmos császár utazására készen álljon. A német császár ez év májusában vagy júniusában a Kaiser Wilhelm II. hadihajóra száll s a többi három hajó kíséretében Franciaországba utazik és valószínűleg Havreban fog partra szállni, ahonnan tovább utazik Párisba. A császár egy hetet fog tölteni a francia fővárosban és ezt az időt a kiállítás megtekintésének fogja szentelni.

Bécs, január 3.

Arra a hírre, hogy Vilmos császár fogja látogatni a párisi egyetemes kiállítást, fölkerestem az itteni mértékadó köröket, amelyek kijelentették nekem, hogy eddig még nem erősítették meg nekik ezt a hírt, de a Hamb. Korr. jelentése után ők is lehetségesnek tartják, hogy Vilmos császár májusban vagy júniusban el fog utazni Párisba. Arról az itteni beavatott köröknek is van tudomásuk, hogy a német és francia kormány között már hosszabb idő óta folyik a tárgyalás a német császár látogatását illetőleg, csak azt nem tudták itt, hogy ezt a tárgyalást már befejezték. A német császár elhatározása után valószínűleg látszik, hogy a magyar király is meg fogja látogatni a párisi kiállítást.

Berlin, január 3.

A *Hamburger Correspondenz* szenzációs híre, hogy Vilmos császár meg fogja látogatni a párisi kiállítást, már az első délelőtti órákban villámgyorsaságával terjedt el s mindenütt a legnagyobb örömmel üdvözik a császár elhatározását. Már azt is kezdik találgatni, hogy kik fogják a császárt kísérni ebben a nagy jelentőségű útjában. Az bizonyos, hogy a császár nagy udvari kísérettel és több miniszterrel fog utazni, hogy Németországot a francia fővárosban méltón képviselje. Csak azzal nincsenek még tisztában, hogy a királyi családnak mely tagjai fogják a császárt franciaországi útjában kísérni. A császárné valószínűleg vele fog utazni, de az is valószínű, hogy a trónörökös is magukkal viszik. Az udvari hivataloknál tett kérdézősködésre még eddig semmiféle fölvilágosítást sem adtak. Ugy látszik, hogy be kell várniok a felsőbb utasítást.

Páris, január 3.

A német császár látogatásának híre csak a déli órákban jutott el az esti lapok szerkesztőseibe, a honnan csakhamar az utcára is kiszivárgott. A hírt eléggé barátságosan fogadták s a hangulatból már most is azt kell következtetni, hogy a párisiak örülnének, ha a német császár

erve megvalósulna. A kereskedők és iparosok nagyon szeretnék a császárt Párisban látni, mert az a látogatás egymaga biztosítaná a kiállítás sikerét. Az esti lapok ki fogják jelenteni, hogy a császár bátran eljöhét Párisba, ahol éppúgy biztosan érezheti magát, mint akár a potsdami kastélyában.

FŐVÁROS.

(*) **A fővárosi közgyűlése.** A fővárosi törvényhatósági bizottsága ma délután közgyűlést tartott, Márkus József főpolgármester elnöksége alatt. Mint hogy ma ment végbe az előjáró és II. osztályú ügyészi állásnak választás útján való betöltése, a bizottsági tagok igen nagy számban jelentek meg.

Bejelent az elnök, hogy *Füredi* Zsigmond, aki az utóbbi időben a fővárossal szerződéses viszonyba lépett, a fővárosi bizottság tagsági állásáról lemondott. Helyébe, a legtöbb adófizetők sorából *Pallagi Aladár* lép.

Fájdalommal telenti be az elnök *Kranz* Ede bizottsági tag elhalálását. Indítványozza, hogy az emlékeztető jegyzőkönyvileg örökítsék meg s a családhoz részvételt intézzenek. (Helyeslés.) *Kranz* helyébe, mint bizottsági tag, dr. *Keleti Gyula* lép.

A napirendre térve tudomásul vették *Kölcsey* meggyének az iránt való köriratát, hogy csak olyanokat válasszanak meg képviselőkké, akik a megyei életben érdemeket szereztek, míg *Győrmege* köriratát, amelyben a hazai ipar intenzívebb pártolását kéri, kiadták a tanácsnak véleményadás végett.

A tanács javasolja, hogy az utcai világításban az Auer-lefűtőket fokozottabb mértékben alkalmazzák és bemutatja egyszerűsítést a megkövetendő szerződést. A közgyűlés a tanács előterjesztéséhez hozzájárult.

A buda-újlaki vízműtelep rendezésének a céljaira megszavazott a közgyűlés 42.000 forintot.

A közmunkák tanácsa 100.000 forinttal járul hozzá az eskü-téri hid budai feljárójának alakításához a költségeihez. A közgyűlés ezt köszönettel fogadja, a közmunkák tanácsának a tervét helyesli, a parkozás céljaira a kért telkeket átengedi; a Tabán számára építendő vásárcsarnok új telkének kijelöléséhez pedig a közmunkák tanácsával együttesen eljár.

Mint hogy a Ferenc-rendiek szerzetesi élete szigorubbá lesz, a ferencvárosi plébánia lelkészi ellátását rendezni kell, akként, hogy ez a Ferenc-rendiek kezéből kivételével s világi papságra bízassék. A bizottsági tárgyalások folyamán abban történt megállapodás, hogy a Ferenc-rendi atyáknak 8000 forint kárpótlást adjon a főváros azért, mert a plébánia jövedelmeit elvesztik. A 8000 ft nyolc éven át lenne fizetendő, évi 1000 forintjával. *Körner* Károly apát-plébános és *Virava* József fűlőszólása után a közgyűlés nagy többséggel elfogadta a tanács javaslatát. Föllebezések és nyugdíjügyek elintézésé után, az elnök kihirdette a választások eredményét.

Beadtak összesen 323 szavazatot. Ebből az előjáró állásra *Herein* Károly tanácsjegyző kapott 167 szavazatot, *Bródy* Tivadar 101, *Rózsavölgyi* Antal 15 és *Szili* József 1 szavazatot; a II. oszt. ügyészi állásra: *Köncs* Boldizsár 188 szavazatot, *Zana* Béla 125, *Mayer* József 5 szavazatot. Az eredmény tehát az, hogy előjáró *Herein* Károly lett, II. osztályú tiszti ügyész pedig *Köncs* Boldizsár dr. fővárosi ügyvéd.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Opera a vidéki színhadokon.** A *Buda-pesti Napló* karácsonyi számában adott hírt arról a reformról, amely a belügyminisztériumot foglalkoztatja a pozsonyi színház igazgatója és az Országos Színész-Egyesület között támadt konfliktus alkalmából. Gróf *Keglevich* István, a Magyar Királyi Opera intendánsa, mint annak idején megírtuk, azt javasolta a belügyminiszternek, hogy a vidéki színházaknak az operai kórusok szervezése dolgában autonómiát kell adni abban az értelemben, hogy szerződethessenek olyan tagokat is, akik nem tagjai a Színész-Egyesületnek. Ebben a véleményében az intendáns egy nemzeti alapon fejlődő opera létesítésének célja vezette. Hogy a kérdés mennyire aktuális s mennyire megérett a végleges megoldásra, azt *Komjáthy* János, a debreceni színház igazgatójának tervbe vett reformja is mutatja. *Komjáthy*, mint megírtuk, a debreceni dalos-egyesületek tagjait énekes darabok kórusában akarja közreműködtetni. A reform kivételézeneművészeti szempontból nagyon kívánatos, nem valószínű tehát, hogy a Színész Egyesületnek tiltó rendelkezése, amely szerint csupán egyesületi tagokat szerződethetnek az igazgatók, utját állná megvalósulásának. A tervbe vett újítás nemcsak az operáknak a vidéki színhadokon való színelőadás sorsán javítana, hanem az egész magyar énekes művészetet lényegesen megerősítené. *Komjáthy*, *Krescsányi*, *Tiszay* és még néhány nagyobb társulat igazgatója tartja néha műsorát egy-egy operával, de bizony még ezek a nagy társulatok is csak próbálkoznak, tapogatóznak ezen a téren. Pro-

dukálnak ugyan nem egy korrekt, nivón álló operaelőadást, de rendelkezésükre álló énekes erővel a kísérletezésnél alig mehetnek tovább. Egyszerűen azért, mert kevés az énekes színész, mikor operák előadásáról van szó. A Színész-Egyesületnek nincs annyi kórlista tagja, ahány operai kardalosa lenne szükséges tíz-tizenkét vidéki társulatnak, ha operákat akarnának műsorukba beilleszteni. Amikor a magas muzsika kultiválásáról van szó, akkor nem lehet kívánni azt sem, hogy a vidéki színigazgatók olyan, már korábban visszavonult kardalosokból, toborozzák össze énekarukat, akik már kikoptak az operetből és nyugdíjra szorulnak. Hogy pedig mit jelent a vidéki városokra nézve a magasabb zene kultiválása, azt nem kell megmagyarázni. Nos, ebből a szempontból is figyelmet érdemel a debreceni színház igazgatójának az elhatározása. Értékesnek ígérkezik azonban a *Magyar királyi Opera* szempontjából is az újítás, hiszen a vidéki színhadnak alkalma fog nyulni énekes erőket nevelni az Opera számára. Mivel ilyen kecségetett perspektívát nyújt zeneművészeti szempontból az újítás, aligha hinnők, hogy a Színész Egyesület utját állná a megvalósításnak. Mert nincsen semmi ok az akadékoskodásra. Mikor a Színész Egyesület szabályaiba foglalta, hogy a színigazgatók csupán egyesületi tagokat szerződethetnek, nem gondolt az operának vidéki színhadokon való kultiválására. A tilalom egyebet célozott, semmiel sem lehet tehát megokolni a rendelkezés rideg általánosítását. Persze csak ezen az egyetlen ponton. Minden más irányban igenis kívánatos, hogy az egyesület mint erkölcsi testület örökdhessék azon, hogy a vidéki társulatok tagjai csak az ő kebeléből kerüljenek ki.

** **Ujságírók matinéja.** A *Buda-pesti Ujságírók Egyesülete* vasárnapoz egy hétre, január 14-ikén délelőtt 11 órakor rendezi második matinéját az *Uránia* színházban. Az ujságírók első matinéja még kellemes emlékeztetésben van a közönségnek és az a fényes műsor, amelyet mai ülésén a rendezőbizottság megállapított, kész biztosíték, hogy a második matiné sikere túl fogja szárnyalni az elsőnek hatalmas sikerét is. A részletes programot, amelynek minden száma művészi színvonalon áll, legközelebb már nyilvánosságra hozza a rendezőség és pénteken megkezdik a jegyek kiadását is.

** **Kubelik hálája.** A magyarosítás politikájának új perspektívája nyílik: *Kubelik*, a „hegedü-mirakulum” egy magyar nyelvtan vásárolt, hogy meghálálja a budapesti közönségnek azt a tüntető szeretetét, amelyvel őt elhalmozta. Lám, nincs többé szükség kultur-intézményekre, a magyar nyelvet igen olcsón lehet terjeszteni széles e világban. Csak tessék megtapsolni minden idegen művészt, művésznőt és ők tucatszámra fogják majd vásárolni a magyar nyelvtanokat!

Akárhonnét fú a szél, reklámnak igen szármalmas híresztelés ez a magyar nyelvtan...

** **A Vígsház új tagja.** A *Vígsház* igazgatósága, egy esti lap értesülése szerint, tagjai sorába szerződtette *Vendsey* Ferencet. A művész ez idő szerint a *Kölcsey* színház kedvelt komikus.

** **Az Operaházban** holnap csütörtökön gróf *Zichy Géza* Roland-mester c. operáját adják *Bianchi* Bianca felléptével, aki *Ivette* szerepét ez alkalommal éneklő először: a többi főbb szerepeket *R. Hülgemann* Laura, *Arányi*, *Kertész*, *Mihályi*, és *Ney D.* éneklék.

** **Vendégzereplés.** *Kópány* Juliska, a *Népszínház* fiatal művésznője, a napokban a *szabadkai* színházban vendégzereplés. A *kis* tordban lép fel *Erolné* szerepében.

** **Az ötödik filharmoniai hangverseny.** Az V-ik filharmoniai hangverseny január tizedikén, szerdán, lesz a *Vigadó* nagytermében *Erkel* Sándor vezénylete alatt *Sauer* Emil hegedűművész, londoni tanár közreműködésével. Műsora a következő:

1. *Schumann* „Manfred” nyitány; 2. *Saint-Saëns* III-ik hegedűverseny, előadja *Sauer* Emil; 3. *Grieg* „szimfonikus táncok” (uj); 4. *Buttykay* Akos „szimfónia” (cisz-moll) (először).

** **Kopácsy Juliska Bécsben.** *Kopácsy* Juliskát, aki a bécsi *Carl-Theaterben* befejezte husz estére terjedő vendégjátékát, újabb tíz estére kívánja megnyerni a bécsi színház igazgatóságát. A művésznő legközelebb az osztrák karmesternek javára rendezendő előadásban *Faticina* címszerepét játszza el s azután vendégkörutra indul Ausztriában.

** **Elmaradt főpróba.** A Magyar Színház holnap csütörtökön délelőtt akarta megtartani a *Névtelen levelek* című bohózat főpróbáját, de *Rózsahegy* Kálmán, a darab egyik főszereplőjének hírtelen közbejött betegsége miatt a főpróba elmarad.

** **Sorma Ágnes Bécsben.** A bécsi színházak most azon törik magukat, hogy bécsi vendégzereplésre bírják rá *Sorma* Ágnes asszonyt, aki legutóbb olyan nagy diadalt aratott Párisban. A művésznő a bécsi meghívásoknak azonban nem tehet eleget, mert ideje ez év november végéig le van kötve.

** **Ibsen új drámája Bécsben.** *Ibsen* Henrik új drámája, *Mikor halottainkból feltámadunk*, bécsi újságok szerint, még ebben az évadban kerül színre a *Burászínházban*.

** **Eleven Ujság Zentán.** Nagy sikerrel adatta elő a *Zentai Izraelita Nőgyűlés* a *Szávay Gyula* által szerkesztett *Eleven Ujság*ot Szilveszter-estéjén. Az estén közreműködtek *Braun* Irénke, *Bergel* Teréz, *Brichta* Hilda, *Flesch* Berta, *Goldstein* Ilonka, *Heilbrun* Laura, *Hirschenhauser* Ella és *Rózsa*, *Merényi* Ilonka, *Müller* Paula, *Rauman* Berta, *Reinitz* Janka, *Ungár* Rózsika és *Weisz* Margit, továbbá *Deutsch* József, *Endrei* Soma, dr. *Hajdu* Dezső, *Jung* János, *Kabos* Ármin, *Mezei* Elek, dr. *Polgár* Sándor, *Szigethy* Imre. A szépsikerű est hatalmas összeget juttatott a Jétékony nőgyűlésnek, amelynek elnöke *Kohn* Mórni, aki már több mint tíz éve vezet nemcsak buzgalommal az egyesület ügyeit.

** **Ellinconi Gemma az An der Wienben.** *Bellinconi Gemma*, a hírneves opera énekesnő egy bécsi hírlapíróval folytatott beszélgetésben elmondta, hogy komoly tárgyalásokat folytat *Schönerer* kisasszonnyal, a bécsi An der Wien-színház igazgatófőjével hosszabb vendégzereplés tárgyában.

— A jövő évre — folytatja a művésznő, — operatársulatot szerveztem, amelyvel Párisban fogok vendégzerepleni a *Sarah Bernhardt* színházában. E vendégzereplést megelőzőleg vagy utána fogok az An der Wienben társulatommal játszani.

A művésznő legközelebb Oroszországba s azután Rómába megy, ahol a *Costanzi* színházban lesz vendége.

** **Az Uránia-színházban.** Tamás Kata, a bánffihunyadi leány, még csak ezen a héten lép fel. Jövő szombatja egy erdélyi mágnásbűlgyekből álló társaság hívta meg az Uránia primadonnájaként.

** **A gyermekszínházban** január 6-án szombaton és január 7-én vasárnap *Aladin tündérlámpája* vagy a *keleti tündérvilág pompája* kerül színre fényes kiállításal és új jelmezekkel. A darabot dr. *Komor* Gyula, a gyermekek kedvelt írója írta. Jegyek már pénteken kaphatók a rendes elővételi helyeken.

** **Gyermekhangverseny.** A *Telefon* *Hirmondó* előfizetőinek gyermekei számára holnap (csütörtökön) rendezi az új század első koncertjét *Zörgö* bécsi. Az érdekes gyermekhangverseny programja igen változatos lesz. Közreműködnek: *Baumann* Gizella, *Margó* Zelma, *Weber* Margit, *Witt* Gizella, *Földessy* Vilma, *Giréthy* Károly, *Nárcisz* Gyula, *Ordy* Zsúrd, *Róley* István. Kezdeté délután 5 órakor lesz. Este az operaházban a *Bianchi* Bianca felléptével színrekerülő *Roland* mestert s utána a rendes katonazenét és cigány-muzsikát közvetíti a *Hirmondó*.

San Toy.

— Egy színházi kérdés különböző szempontokból. —

Budapest, január 3.

A *Samoa*-kérdés után, amelyről az ujságok folytonosan írnak, de amelyből senki fia nem irt egy betűnyit sem, most egyszerre egy másik kérdés támadt hírtelen — egy pár esti ujság bugzó jóvoltából: a *San Toy*-kérdés.

San Toy azonban szerencsére, nem valami tengereken túl fekvő gyarmat, — különben a diplomácia ezt is különféle konfliktusokba zavarná össze, hanem egy kedves operett, amelyet egy-két hónappal ezelőtt adtak először egyik londoni színházban s amelyet *Sidney Jones*, a *Gésák* szerzője, irt.

Már most bizonyos részről hajlandóság mutatkozik arra, hogy a *Samoa*-kérdéshez hasonlóan, ebből a kedves operettből is háborús kérdést, a *San Toy*-kérdést megcsinálják, de mielőtt a kérdést még összegabalyíthatnák, elmondjuk, hogy abból, amit a színházi sajtó-diplomácia eddig ebben a dologban irt, mi az igaz és mi az, ami nem az.

Mint hogy azonban a dolognak ága-boga van, meg fogja nekünk a szíves olvasó engedni, ha — a könnyebb áttekinthetőség végett — ezek szerint az ágak-bogak szerint tárgyaljuk.

Tehát:

I. Miss Halton és Küry Klára.

A múlt hónap egy estéjén történt, hogy a *Magyar Színházban* A *Gésák*at játszották *Miss Haltonnal* s az egyik első emeleti páholyból *Küry* Klára nézte az előadást. Az első felvonás után a színház egyik tagja benyitott a *Népszínház* primadonnájának a páholyába:

— *Miss Halton* kéreti *Küry* kisasszonyt, ha szíves lenne őt ültözőjében meglátogatni.

Küry Klára engedett az angol *Miss* kérésének és lement a kulisszák közé, de rövid tíz perc múlva újra visszatért páholyába és tovább nézte az előadást. Alig volt azonban ennek vége, egy másik staféta jött:

— *Miss Halton* újra kéreti *Küry* kisasszonyt, ha szíves lenne őt az ültözőjében még egyszer felkeresni.

Küry kisasszony újra engedett a *Miss* kérésének s a két primadonna — az ültöző zárt ajtaja mögött — hosszasan tárgyalt.

Tárgyalt pedig a — *San Toy*-operettrol.

Miss Halton — és ezt egészen hiteles forrásból tudjuk, — elmondta *Küry* kisasszonynak, hogy ő a *Népszínház*szal szerződést kötött a *San Toy*-operettben való vendégzereplés dolgában. *Küry* kisasszony, a szerződés szerint egy estén játszani vágyis kreálna a szerepet.

másnap este aztán rögtön ő venné át és játssza tovább. Ez pediglen ő rá — már mint Miss Haltonra rettenetesen kellemetlen, azért hát kéri Kury kisasszonyt, legyen szives az igazgatóságánál odahatni, hogy bocssássák őt ki a szerződésből. Isten látja lelkét, ő — már mint Miss Halton — egyesegyedül azért teszi, mert a „dear Klárikát” nagyon szereti s tudja, hogy nagyon kellemetlen lenne rá nézve, ha ő a San Toyban a Népszínházban fellépne.

Kury Klára erre kijelentette a Missnek, hogy ő rá nézve éppenséggel nem kellemetlen, ha a Miss a San Toyban fellép, mindazonáltal, ha szívességet tesz vele a Missnek, ő majd beszélni fog a direktorával.

S a két primadonna abban állapodott meg, hogy Miss Halton másnap déltájban meglátogatta Kury kisasszonyt a lakásán, hogy megtudja a direktor feleletét.

Kury kisasszony azonban, — amit végtelenül okosan tett — aludt egyet a dolgon a habos csipkevánkosai közt, s mikor felébredt, arra határozta magát, hogy ő bizony nem ártja magát bele a dologba és egy lépést sem tesz.

Déltájban Miss Halton helyett eljött a komornája és azt az üzenetet hozta, hogy a Miss gyöngéledik és fekszik, de szépen kéri Kury kisasszonyt, látogassa meg őt Royal-szállóbeli lakásán.

Kury Klára erre így felelt:

— Mondja meg a Missnek, hogy tiszteltem s én nem vagyok ugyan beteg s nem is fekszem, de annyira el vagyok foglalva, hogy nincs időm elmenni. Egyebekben szerencsés utat kívánok a Miss-nek.

... Ez a San Toy kérdés a két primadonna közt.

II. San Toy, a Népszínház és Miss Halton.

Arra a hírre, hogy Londonban egy új operett kerül bemutatásra a Gésák szerzőjétől, a Népszínház szemfüles igazgatója kiküldötté, egy meghitt emberét Londonba azzal a megbízással, hogy a bemutatón nézze meg az operettet s ha ott „beült,” szerezzék meg rögtön az előadási jogát a Népszínháznak.

A meghitt ember ment, látott, s — győzött az operett s másnap reggel a meghitt ember már felkereste azt az urat, aki a San Toy előadási joga fölött rendelkezett.

Körülbelül ez a diskurzus fejlődött köztük:

— Meg akarom szerezni az operettet a budapesti Népszínház számára.

— Nagyon szívesen adom, de csakis egy feltétel alatt.

— És mi az a feltétel?

— Az, hogy Miss Haltonnak az unokabugomnak, vendégszerepelnit kell az operettben.

— Másképp nem kapható?

— Semmi szín alatt.

— Jó! Hát megkötjük a szerződést Miss Haltonnal.

És meg is kötötték a szerződést a kellő pénzállás mellett. (Miss Haltonra nézve 5000 forintot kötöttek ki, ha nem lépne fel.)

... Ez a San Toy-kérdés a Népszínház és a londoni színházi ügynök közt.

III. San Toy, Miss Halton és egy ismerős ismeretlen X.

Nemsokára kitudódott, hogy a Népszínház megszerezte a San Toy operettet s a tetejébe még Miss Haltont is, mint vendéget.

Kevés időre rá Miss Halton ismét lejött Budapestre, hogy a Gésákban vendégszerepelnjen s a Wessélyi-utca tájékán hozzácsatlakozott egy ismeretlen X. (Már t. i. önkre nézve ismeretlen. A Miss jól ismert.)

— Ezer szerencse önmé nézve Miss, hogy találkoznunk!

— Miért?

— Rettenetes veszedelem fenyegeti önt.

— Ne rémítessen! Mi az?

— Ön vendégszerepelnit készül a Népszínházban?

— Yes!

— Nos hát, ne tegye az istenért!

— De miért, mikor az olyan jóvendelmező...

— Meg ne próbálja... Ha ön fellép a Népszínházban, akkor Kury kisasszony barátai ki fogják önt fűtyültetni.

... Ez a San Toy-kérdés Miss Halton és az ismerős ismeretlen X. közt.

IV. Miss Halton, a Rhodope és a bécsi Carl-Theater.

Hogyan Rhodope? Hogyan Carl-Theater? Igenis! A Félix új bécsi operette, a Rhodope és a Carl-Theater is bejátszik a San Toy-kérdésbe!

Még pedig a következőképpen: Miss Halton, az ismerős ismeretlen X. által benne felkeltett rémületé-

ben, vagy egyéb okból is — ezt már nem tudjuk — szerződést kötött Jauner urral, a Carl-Theater igazgatójával, hogy ő fogja játszani a Rhodope című szerepét, még pedig, mint az természetes, pénálé mellett. A Rhodope azonban Bécsben ugyanabban az időben kerül bemutatásra, mint Budapestén a San Toy. Már most a kedves missnek vagy a Lajthán tul, vagy a Lajthán innen kell megfizetnie a pénálét. Amely helyzetből kifolyólag könnyen érthető most már az I-ső fejezetben elmondott diplomáciai sakkhuzása Kury kisasszonynál.

... Ez a San Toy-kérdés Miss Halton és a bécsi Carl-Theater közt.

V. San Toy, Kury Klára és Porzsolt.

Kury Klára és Porzsolt Kálmán eddig még egyetlen betűt sem beszéltek egymással a San Toyról. Kettőjük közt tehát San-Toy-kérdés egyáltalában nincs, sőt azt hisszük, hogy nem is lesz.

VI. San Toy és a közönség.

San Toy februárius, vagy március táján fog a Népszínházban bemutatásra kerülni és bizonyára nagy sikert fog aratni.

A közönség pedig törni fogja magát a jegyekért, a Népszínház kaszálja estéről estére szüntől meg fog telni és — ez lesz a San Toy-kérdés legszerencsésőbb megoldása.

R. v. W.

Millöcker.

Budapest, január 3.

Anch'io sono...

Én is úgy kezdtem, mint a nagy muzsikusok. Nem tanultam zenét, hanem aranyműves mesterséget. Az édes apám műhelyében dolgoztam, de a mesterségemben az volt az egyetlen sikerem, hogy más mesterséget kezdtem. Mert elég különösen fogtam fel az apám intencióit. Ha valamelyes aranyláncot kellett összeforrasztanom vagy kalapálnom és a hosszú sorban egy láncszem ellenkezett a jó szándékkal, nem vesződtem sokat a láncsal, hanem — kidobtam az ablakon. Természetes, hogy az én működésemtől nem várhatta apám az üzlete föllendülését és nemsokára követtem elrontott láncaim sorsát.

Flótázni tanultam. Nagyon egyszerű, kedves hangszere, amelyik a hangjával akármilyen tisztességes polgárt elbájoz csöndes nyári estéken... De csak tizenkét lyuk van rajta. Kevés tíz olyan újjnak mint az enyém. Vett hát az apám zongorát. Elképzelhető, micsoda fenomenális hangszere volt: 15 forintba került. Szűzete régi butor, amelynek csak egyetlen kívánsága volt, hogy az isten a harmadik lábához negyediket adjon. Minden billentyűt külön meg kellett győzni arról a kötelességéről, hogy egy hangot megüvönsön. Ha ez a meggyőzés sikerült, akkor a várt hang néhány terzzel magasabban vagy mélyebben, hogy úgy mondjam: megcsendült. A pedál olyan keservesen csikorgott mint az ércakás.

— Ha már olyan sokan tanultak rajta, neked se árthat, mondta az apám. És minthogy komoly meggyőződéssel mondta — nem volt igaza.

Igy ir pályája kezdetéről Millöcker, egyike azoknak a ritka szerencsés zenészeknek, akik sosem buktak meg.

A kiváló operettíró Budapestén a leégett német színház karmestere is volt 1868-tól kezdve. Azon a néhány esztendőn belül, amíg itt volt, került színre első nagyszabású operette a Die Frauensel. Budapestről Bécsbe ment, ahol 1883-ban visszavonult a karmesteri pályáról. Legnagyobb sikereit a bécsi Theater an der Wien-ben aratta, ahol tizennégy évig volt karmester. Ezek között különösen Az örök muzsikájáé és Az elátkozott kastélyé volt a legnagyobb. 1879-ben írta Dubarry grófnőt, Apajune, a víziembert és A belleveille szűzet. A koldusdiák 1882-ben került színre és ebben az esztendőben Berlinben 320-szor, Hamburgban 200-szor, Bécsben 170-szer adták. A koldusdiák zenéje népszerűvé vált és elvitte szerzőjének nevét mind az öt világrészbe.

— Egy koldusdiáknak kellett jönnie, hogy gazdag ember legyen, mondotta sokszor Millöcker. És az ő név-illetve hangjegyével arattam legszebb sikereimet a nőknél...

...Egyszer a következő levelet kapta:

Nagy mester!

Ha tényleg az a lángész vagy, amelynek a világ hódol, akkor az az isteni erő is van benned, hogy a lét köznapiságát elfeledd, amikor a halhatatlanság felé szárnyalsz. Repülj velem! Velem, aki imád, aki a kepedet mint egy főtiszt a szívén hordozza. A dicsőségre eleget tettél, minek akarsz még az utókornak dolgozni? Gondolj a pillanat jogára — — — — —

Eldobta a levelet.

— Valami bolond asszony! mormogta. De a levelet sok levél követte. Egyik a másik után folytonosan megismételte a kérést és amikor elkövetkezett a Koldusdiák premijerjének a napja, a következő levelet kapta:

... A hű dicsőséget a szerencsés szerelemnél előbbre valónak tartod? Sok szerencsét a mai premierzhez! Vigyázz, hogy ne zavarja semmi a sikerét!

Millöcker a színházba ment. Szilárd karral ütötte a taktust a karmesteri székekben. Az első felvonásnak vége. Zajos tapsvihár zug fel, amely nem akar szünni.

Kezdődik a második felvonás. Pihegő csendben halgatja a nagy közönség a gyönyörű duettet. Mi az? Egy lövés! Irtoztató zavar!

Egy földszinti páholyban föbbölte magát egy nő és holtan fekszik a színyegen. Jobb kezében összegyűrt papirlapot tart. Ez áll rajta:

— Je m'eurs t'adorer! (Imádlak és úgy halok meg!)

Az Északi fény volt az utolsó műve. Ezelőtt két esztendővel szélhűdés érte, amely képtelenné tette őt a további munkásságra. Azóta csöndes visszavonultságban élt badeni villájában.

Vele záródott a klasszikus operett muzsika szerzőinek a rövid sora...

MŰVÉSZET.

□ A művészek osztálytanácsosa. Dr. Lippich Eleket a király — mint a hivatalos lap mai száma közli — kinevezte osztálytanácsossá a magyar közoktatásügyi minisztériumban. Lippich eddig miniszteri titkár volt ugyanabban a minisztériumban, de Szemerecsányi távozása óta önállóan vezette a magyar művészet ügyeit és fáradságtalan buzgalomával, erős kezdeményezésével mindenkit elismerést aratott. A művészek, akik jóakaratu törekvéseit szeretettel viszonozták, bizonyára örömmel veszik ezt a hírt is. Hisz ezekben a szomorú időkben, amidőn a magyar festők és szobrászok oly sok oldalról találkoznak rosszakarattal és mellőzéssel, valóságos nyereség, ha a művészet ügyeit oly ember intézi, akiben nemcsak jóakarát és buzgalom, de a megkívánt tudás és tájékozottság is bőven megvan. Nem csekélyek a feladatok, amelyeket az új osztálytanácsosnak meg kell oldania. Régióta kívánt reformterveket kell megvalósítania és szakítania kell a művészeti ügyek intézésének eddigi módjával. Új állásában ezt meg is fogja tehetni. A mostani rendszer rossz és terméketlen, uralkodik benne az elkopott vaskalaposág és doktrinér szellem. A művészet ügyeit nem akasztó, hanem művészi érzéssel kell rendezni s ehhez megvan Lippichben minden kvalifikáció. Örömmel üdvözljük új hatáskörében, s tudjuk, hogy semmi jobbat nem kívánhatunk neki, mint hogy az égetően szükséges reformokat mentül sikeresebben és gyorsabban hajtsa végre.

Az új tanácsos fiatal ember, 1862-ben született Kun-Szent-Mártonban s iskoláit, valamint az egyetemet Budapestén végezte. Majd Berlinbe ment, ahol egy évet töltött az egyetemen s főleg esztétikai és művészeti tanulmányokkal foglalkozott, mint utóbb európai nagy körutjában. Ez időtájt a lírai költészettel is foglalkozott s Kadocsa Elek íróné neve alatt két kötetet jelent meg. Majd művészeti tanulmányokat írt, amelyek annyira fölkeltek Trefort miniszter figyelmét, hogy 1885-ben meghívta őt a minisztériumba az általa szervezett művészeti ügyosztályba. Azóta szakadatlanul itt dolgozott, míg végre a mult évben Szemerecsányi távozása után az ügyosztály vezetője lett. Fontos állásában már is nagy eredményeket ért el. Wiassics miniszter bizalma és pártfogása mellett. A minisztérium művészi új politikája a művészi társadalom képzése és a művészi képzésnek a közoktatás minden intézményébe való behatolása, mely most oly örvendetesen halad előre. Lippich alapította gróf Desseoffy Aurélnéval szövetekeve a műbarátok körét. Az új tanácsos nemcsak irodalmi pályán tűnt föl, hanem pályázó és zenész is.

□ Pályabírósgok. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat szavazatszedő-bizottsága tegnapi számlátta meg az állami nagy aranyérem és a Műbarátok ösztöndíja pályabírósgainak megválasztására beküldött szavazatokat. Az aranyérmek pályabírósgáinak tagjai lettek: Dudit Andor, Kallós Ede, Kardós Gyula, Mannheimer Gusztáv, Olgyay Ferenc, Tomai Gyula, gróf Andrássy Tivadar, Baronyi Arthur, Katona Béla; pöttágok: Benczur Gyula, Karlovszky Bertalan, Lotz Károly. — A Műbarátok ösztöndíja pályabírósgáinak tagjai lettek: Kallós Ede, Keleti Gusztáv, Márk Lajos, Mihálik Dániel, Zala György, gróf Andrássy Tivadar, gróf Károlyi Tibor, gróf Széchenyi Béla, Szendrey János; pöttágok: Benczur Gyula, Bihari Sándor és Karlovszky Bertalan.

□ Iparművészeti kiállítás. Az iparművészeti kiállítás, amely 8-ikáig marad nyitva, nemcsak nagy erkölcsi, de szép anyagi sikerrel is fog zárulni. A kiállított műtárgyak nagyobbreszt elkelték, sőt a butordarabokból utárendelések is jöttek. A kiállító-

ittkos szavazás után *Gelléri Mór* és *Theis Eadrét* küldték ki abba a zsűribe, amely a kultuszminisztérium által alapított aranyérem fölött áll.

□ **A párisi kiállítás kapuja.** Most dolgoznak a szobrászok a párisi világkiállítás főkapuján, amely egy-két hét múlva már teljesen készen lesz. *Moreau-Vauthier* szobrász a kapu tetejére szánt főalakat már be is fejezte. Allegorikus alak lesz, de nem klasszikus ruhában. Egy *legutóbbi divat szerint öltözött* párisi asszonykát ábrázol, aki karjait tárja az érkezők elé.

Művésznyomor.

Budapest, január 3.

Azzal kezdem ezt a cikket: megírjam-e? Szabad-e riasztóan sötét képekkel megzavarni olvasómnak nyugalmát, aki szórakozni óhajt ennek az újságnak segítségével egy csésze kávé mellett? Szabad-e a magyar társadalomról elmondani, hogy csaknem *éhen hagyja veszni* intellektuális nemzeti kincsünk jelentékeny zászlóvivőit: a magyar művészeket? Szabad-e kinyomtatni ezt a szeggyent szüzféher papirosra?

Szabad, de csak azért, mert akkora a válság, hogy kendőzgetéssel semmit sem lehet elérni. Beszéljünk nyíltan. Mondjuk ki már itt az elején, hogy nagy katasztrófa fenyegeti a magyar művészeket és tehát implicité a magyar művészetet. Irjuk ki, hogy a magyar művészek *legnagyobb része nyomorog, sőt van közöttük olyan is, aki szőrül-szóra éhezik.* Szentséges isten, minő ország az, ahol tehetséges művészeknek felkopik az álluk! Minő társadalom az, amelyik idáig juttatja ritkán születő, nem mindennapi tehetségeit? Mit tegyünk mi szegény emberek, amidőn a gazdagok vem tesznek semmit?

Nines egyéb eszközünk, csak a toll, használjuk tehát föl. Irjuk vele ide azt, amit közvetlen szemlélet és szorgos kutatás után megtudtunk. Fekete keretű kép, szintelen, de ijesztő. Utánjárásunk eredménye ez: olyan jelentéktelen volt a művásár, hogy a magyar művészek legnagyobb részének *legközelebb elárverezik mindenét.* Majdnem minden művész tartozik az állami adóval, majdnem mindnek lefoglalták a műterem berendezését. A legtöbbet gyors árverezéssel, a kiállított műveik lefoglalásával fenyegették. A végrehajtót ideig-óráig csitítani lehetett: ki van állítva a kép, biztosan akad rá vevő, majd csak esurran-csöppen egy kis pénz. Se nem esurran, se nem csöppen. A képek ott lógnak a Műcsarnokban, senki sem vásárol belőlük. Ki törődik képekkel? Koptják fel a festők álla, mért nem születnek püspökök, hanem csak magyar művészeknek.

Egy délután alatt tizenhét magyar művészt, nagyobbára elsőrangúakat irtunk össze, akikről megtudtunk, hogy a nyomor családjaikban elérte a felsőfokot. Egy délután adatai, — hát ha egy hétig folytatnók a szomorú statisztikát!

Nem vesz semmit a magyar közönség. A Műcsarnok terméi tátonganak az ürességtől. Három-négy kép kelt el, a többi megvett kép sorsolás után akadt gazdára.

Ne mondja senki, hogy ez az ijesztő pangás a Képzőművészeti Társulat hibáiból folyik. A Nemzeti Szalonban, ahol pedig a legnagyobb buzgalommal folyik az agitáció a vásár föllendítésére, épp ekkor pangást lát a beavatott szem. És itt kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy ha valaki azt mondaná, hogy a Szalon sok képet adott el, akkor csak alaptalanul támogatná azoknak a balhiedelmét, hogy van magyar művásárló közönség.

Midőn itt a művészek nagy nyomoráról írunk, lelkiismeretbeli kötelességünk az ilyen balhiedelmek megcáfolása. Bizony fájdalom, ott is, a Nemzeti Szalon csekély igényű képei közt is erősen megérzik, hogy nem vesz képet a közönség. Beszéljünk nyíltan. A Nemzeti Szalon számos műtárgyán diszeleg egy kis cédula, amelyen ilyesmit olvasni: *Megvette N. N. Valaki azt mondhatná: lám ott mennyi képet vesz meg ez a mi jó közönségünk!*

A valóság ellenben ez: A megvásároltnak jelzett képek jelentékeny része nem a Szalon mostani kiállításán kelt el, hanem *e kiállítás megnyitása előtt magántulajdon volt.* Példákkal szolgálhatunk, hivatkozva a Szalon hivatalos katalógusára. A *Miskolci Múzeum* még ősszel megvette a most

kiállított 1., 39., 54., 56., 58., 64., 78., 115. számú képeket. De azért a rájuk ragasztott cédula elhithetően az optimistával, hogy ezek a képek a Szalon mostani tárlatán keltek el. Más képek rég nem voltak a festő tulajdonában, amidőn azokat a Szalonban kiállította. Hogy keveset említsek a sok közül, itt van a 19., 23., 26., 30., 48., 51., 63., 69. stb. stb. számú kép. Ezek sem a Szalon mostani kiállításában keltek el, bár rajtuk van az ösmert cédula. Ne állítsuk magunkat: ha éppen kiállítást akarunk rendezni olyan művekből, amelyek mindegyikére rá lehessen ragasztani azt, hogy elkelt, akkor az ember egyszerűen elkér száz-kétszáz magántulajdonban levő képet. S a közönség hinni fogja, és csakugyan vásároltak megint, a legujabb kiállításon is képeket.

De ezzel csak magunkat áltatnók. Ezzel legfeljebb azt a fikciót erősítjük meg, hogy nem is igaz az az állítás, hogy a művásár pang.

Már pedig igaz, pang az a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalonban egyaránt. Pang, és nyomorúságba sodorta majdnem mind a magyar festőket. Kétségbeejtő egy helyzet, amely oly válságra fog vezetni, amelyet a magyar művészet fájdalmasan fog megsínyleni. Így nem mehet a dolog tovább, az bizonyos. Legjobb művészeink kénytelenek lesznek kivándorolni, hogy legalább a napi kenyeret megkereshessék.

És ilyen körülmények közt merünk önállóan fejlődő magyar művészetben reménykedni? Minő tévedés! Hisz a tények éppen azt bizonyítják, hogy magyar művészetre semmi, de semmi szükség nincs. Aki vele foglalkozni mer: éhenhalásra jelölt, nevetni való ábrándozó.

Lyka Károly.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Petőfi-társaság nagygyűlése.** A Petőfi-társaság e hó 6-án, szombaton tartja meg XXIV. nagygyűlést a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. A nagygyűlés tárgysorozata a következő: 1. *Nemzeti kegyelet* (elnök megnyitó beszéd), *Bartók Lajostól*. 2. *Tüköri jelentés*, *Szana Tamás*. 3. *Vörösmarty emlékezete*, *Endrődi Sándor*. 4. *Az új század*, (kötemény), *Inczedy László*. 5. *Új élet* (elbeszélés), *Tothai Lajos*. 6. *Költemény*, *Kovoda Pál*. 7. *Utolsó találkozás Petőfivel*, *Jókai Mór*. 8. *A két kövér esztendő* (verses dialóg), *Makai Emil*. 9. *Nyári délután* (víg elbeszélés), *Rákosi Viktor*. 10. Elnöki zárszó. Az ülés tíz órakor kezdődik.

□ **Az ország és fővárosunk idegenforgalma.** *Szerény* álnév alatt egy ilyen című munka hagyta el a sajtót. A munka szerzője alapos ismerője Magyarország és a külföld közlekedési viszonyainak és az ország idegenforgalmát helyes álláspontból ítéli meg. A röpiratban jelzett és részben kifejtett reformok közgazdasági szempontból nagyon figyelemre méltók. A munkát közlekedésügyünk illetékes faktora, idegenforgalmunk mozgatói, haszonnal forgathatják.

□ **Tanügyi szemle.** Havonként kétszer megjelenő folyóirat indult meg *Szöllösi Jenő*, *Somos Péter* és *Takács Arnold* szerkesztésében. A *Tanügyi szemle* első száma változatos, tartalmas, méltó a tanügyi körök figyelmére.

□ **Művészvilág.** A *Művészvilág* legujabb száma gyönyörű kiállításban jelent meg. A szebbnél szebb képekkel és illusztrációkkal díszített füzet tartalmából kiemeljük *Osvát Ernő*, *Ince Henrik* és *Csergő Hugó* cikkeit.

□ **Asszony sziv.** *Nagyvárad* Myra író, akinek sok szép, hangulatos novellája jelent meg már folyóiratunkban, legközelebb *Asszony sziv* cím alatt novellás kötetet ad ki. A kötet füzeve 1 forint 20 kr, kötve 2 forint 20 krajcár, előfizetések a szerzőné címére (Budapest, Vadászúrt-fogadó) küldendők.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A koronaügyész esküje.** *Szabó Miklós* elnökével ma délelőtt tíz órakor teljes ülést tartott a legfelső bíróság. Az ülés megnyitása után az elnök melegen üdvözölte a teljes számmal megjelent bírákat, majd utalt a tegnapi nappal életbe lépett új büntető eljárásra, amely újabb terhekkel ró a bírói karra s kifejezést adott annak a véleményének, hogy a legfelső bíróság hivatása magaslatán fog maradni. Németh Lajos kuriai bíró szután fölolvasta a királyi kéziratot, amely Hammerberg Jenő budapesti főügyészit koronaügyésznek nevezte ki. Erre a koronaügyész letette az esküt, amelynek végzetével *Szabó Miklós* szép szavakkal üdvözölte Hammersberg, aki hosszabb ideig működött a kuriai bírói minőségben s most visszatért, ha nem is a bírói testületbe, de legalább a kuria épületébe.

§§ **Uj kuriai tanácselnökök.** *Andrásovics Béla* kuriai tanácselnök, a legfelső bíróság második bün-

tető tanácsának vezetője, megromult egészsége miatt nyugalmába vonul. A királyi fölmentés a hivatalos lap legközelebbi számában jelenik meg. Helyébe *Sebestyén Mihály* kuriai bírót nevezik ki. Uj tanácselnök lesz *Ruby Antal* kuriai bíró is, az ötödik polgári tanács mostani vezetője, akinek a kinevezését szintén e napokban teszik közzé a hivatalos lapban.

§§ **Választás a Kurian.** Mozgalmas napja volt ma a legfelső bíróságnak. Délelőtt tizenegy órakor tartotta meg *Szabó Miklós* elnökével választó teljes ülést. Az ülés megnyitása után az elnök üdvözölte a megjelenteket, mire a folyó évek előadása következett. A könyvtári bizottság évi jelentésének előterjesztése volt a következő tárgy, a könyvtár állapotáról, a könyvtárkezelés számadásának bemutatása mellett. Ezt a könyvtárbizottság tagjainak a megválasztása követte. Megválasztották a következőket: *Czorda Bódog* elnök, *Obershall Adolf*, *Székács Ferenc*, *Németh Péter*, *Beck Hugó* bizottsági tagok, *Vajdady Emil* könyvtáros. Az alapítványi bizottság rendes tagjai lettek: *Pásztlányi János*, *Németh Lajos*, *Asztalos Aba*, dr. *Kelemen Mór*, *Póttagok: Mezey Albert*, *Fabiny Ferenc*, *Sebestyén Mihály* és *Németh Péter*. A kisebb tevékeny tanács rendes tagjai: *Németh Lajos*, *Egry Kálmán*, *Vaszihegyi Vazul*, *Szent-Imrey Jenő*, *Ádám András*, *Bosits Gábor*. Póttagok: *Tergovics István*, *Asztalos Aba*, *Jókai Albert*, *Stephanides Henrik*, *Hüvös Károly* és *Hieronymi Béla*. A nagyobb fegyelmi tanács rendes tagjai: *Kereszteszgyhy Lajos*, *Nedeczky Ödön*, *Popu József*, *Peoháta Endre*, *Zsigmondovics Mihály*, *Frerisz István*, *Végh János*, *Bömcher Gyula*. Póttagok: *Horváth Kálmán*, *Toth Gerő*, *Németh Péter*, *Szefyert Ede*, *Avarffy Károly*, *Fabiny Ferenc*, *Klimkó István* és *Mezey Albert*. Végül a kuriai bíróságra jogosított bizottság tagjainak a választása következett, ennek a befejezését azonban az idő előrehalottsága miatt holnapra halasztotta az elnök.

§§ **Trilby vége.** *Temesvárott* nemrégiben letartóztatta a rendőrség *Bossányi Jánost* és nejét, mert több fiatal embert megsaroltak. Az asszony avval a praktikával élt, hogy a fiatal embereket szerelmi légyottára hívta, a legeszültebb pillanatban azonban ott termelt a férj s addig nem is távozott, míg a szerelme ifjuságot meg nem sarolta, rendesen tíz forint erejéig. A házaspár börtönbe került, de dr. *Szigeti Henrik* törvényszéki orvos azt vette észre, hogy az asszony nem lehet bűnös az üzemekben, mert hipnotizálva van s a hipnotikus álomban követte el a büntetendő cselekményt. Dr. *Szigeti* véleményét az igazságügyi orvosi tanács is felülbírálta s mindenben jóvá hagyta. *Bossányinét* a minap hozták fel Budapestre s elhelyezték a lipótzemei örültek házában.

§§ **Splényi—Engel.** A budapesti törvényszék *Splényi Ödön* bárónak az Engel-féle borhamisításból keletkezett pörében büntető határozatot hozott. A tábla megerősítette ezt a határozatot, de hozzátette, hogy az ügyészségnek még mindig módjában van, hogy némely körülményre nézve pótelővizsgálatot kérjen. Az ügyészség fel is használta ezt a jogát s *Oláh András* visszállóbíró újra kihallgatta *Splényi* bárót és *Rudnay Béla* főkapitányt. E kihallgatás alapján az ügyészség legközelebb már megteszi előterjesztését a pótelővizsgálat tárgyában.

§§ **Megint Freystädter Flóra.** A *Wiener Tagblatt* mai száma hosszabb cikkben közli, hogy a bécsi ügyészségnél *Freystädter Flóra* ellen egy bécsi ügyvéd család miatt tett feljelentést. A bárónó egyik bécsi divatszalonban ezerhatszáz forint ára ruhát rendelt, de amikor a ruhák elkészültek, visszavonta a rendelést s másutt csináltatta meg a ruhákat. A két számla négyezer forintra rug s a pénzt a megrendelőtől követelték, mert *Freystädter Flóra* fizetés nélkül utazott el az osztrák fővárosból. Az ügyészség elrendelte *Freystädter Flóra* megidőzését.

Legujabb.

A háboru.

London, január 3.

Arról az esetről, hogy egy vonat *Colesberg Junction*ba futott, a következőket jelentik a Reuter-ügynökségnek Naawportból mai kelettel: A vasúti vonalon szerencsétlen incidens történt, ugyanis 26 élelmiszerekkel megrakott teherkocsi, amelyek a rendszerg pályaudvaron állottak a lejtőn *Colesberg Junction* felé. *Rendsburg* és *Colesberg* között egy szétrombolt vasúti áthidalásnál a kocsi szétzúzódtak, mire az ellenség nekiesett a rakománynak. Erre *Rendsburgból* vonaton a *Suffolk* ezred egy századát és egy csapat bennszülöttet küldtek oda, hogy megkísérelje az élelmiszerek megmentését. Az ellenség egy ágyúval lövöldözni kezdett a suffolkokra, akik kénytelenek voltak egy vízárokban keresni menedéket. Ezután a boerok a két vonatra irányították lövéseiket és több bennszülöttet agyon lőttek. Mindössze 20 lövést tettek. Végül a mentőcsapat visszatért *Rendsburgba*. Az angolok veszteségét nem tudják.

Nyilrtér.

Az Echérat-kastély kocsisa.

A kocsizást bármely társadalmi osztályhoz tartozó ember üzi is, nincs veszedelem hiján. Kitéve az időjárás minden változásának, legyen az szél, eső vagy hó, a nappal vagy éjjel bármely órájában, el kell viselni s így gyakran áldozata lesz egy nem könnyen kiheverhető megbülésnek. Ily eset fordult elő egy huszonhárom éves Lamant Francois nevű ifjúnál, aki az Echérat-kastélyban (Haute-Vienne) kocsis. Hat hónapig veszedelmesen meg volt támadva egészsége. Nagy gyöngöseség vett erőt rajta és rossz gyomra miatt roppantul szenvedett. Heves főrájis megfosztotta álmától és étvágyától. Vére annyira gyengült, hogy ha nem látott volna rögtön egészségre helyreállításához, bizonyosan vészszegény lett volna. Mely eszközt alkalmazta, hogy vért helyreállítsa s hogy eltüntesse szenvedése okozóját? Levele erről beszél.

Nem lehetnek önöknek eléggé hírlás kitévő Pink-pilulákért, a melyeket alkalmaztam, s a melyek csudálatra méltó hatást eredményeztek. Több mint hat hónapig szenvedtem: makacs gyomorfájás s az ehhez járuló szörnyű főrájis és általános gyöngöseség kint. Nem aludtam, s nem tudtam enni. Helyzetem olyan fokig súlyosbodott, hogy elvesztettek hittem magam. Szerencsére atyám egy napon egy a Pink-pilulákról s azok kitévő hatásáról szóló írást kapott. Elhatároztam használatukat s oly szerencsés voltam, hogy eltűnt minden minden szenvedésem s erőmnek visszaérték kezdtem érezni. Már régóta teljesen egészséges vagyok s mindenkinek ajánlom a Pink-pilulát.

Valóban az általános gyöngöseségnél, gyomorbetegségeknél, vérszegénységnél, sárgaságnál, a gyermekekénél, angoloknál, a Pink-pilulák bántaloms eredményt értek el. A Pink-pilulák kaphatók Magyarországon a leg több gyógyszerboltban. Egy doboz ára 1 frt 75 kr. és hat doboz 9 frt. Központi főraktár: Gablin & Cie, 3 cité Trévisse, Paris.

Mint hogy a

harminc év óta főnnálló

Spitzer és Krauth

szabóé, társam elhalálása folytán is megszűnt, bátorodom jelenteni, hogy a cég összes kitévő tulajdonosnoba átvettém és eddigi helyiségünkben:

IV., Kishid-utca 8. sz. I. em.

Spitzer Ferenc és Fia

cég alatt, fiam, Spitzer Sándorral társulva a szabóüzletet tovább folytatom.

Az irányunkban oly hosszú időn át tanúsított bizalomért köszönetet mondva kijelentem, hogy eddigi szolid üzleti elveink szigorú fenntartása mellett ifjú és képzett örök segédkezelésével a legmesszebb menő igényeknek megfelelhetni reményelek.

Mély tisztelettel

Spitzer Ferenc.

Dr. Krausz Oszkár

fog- és szájbetegeknek rendel Ferenciek-tere 7. Ferenciek bazára.

(Az e rovat alatt közöltéteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, január 3. Ottó főherceg ma kihallgatásokat adott és többek közt az osztrák földmívelésügyi, pénzügyi, közoktatásügyi és igazságügyi minisztérium vezetőit fogadta.

Bécs, január 3. Hír szerint Erzsébet főhercegnő, a spanyol régens-királyné anyja februárban több hétre Madridba utazik leánya látogatására.

Bécs, január 3. A Pol. Corr. jelentése szerint ő felsége herceg Eulenburg német nagyköveteinek szerencsét kívánt kiténtetéséhez.

Frankfurt, január 3. Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak, hogy Pera közepén tegnap este hét órákor meggyilkoltak és kiraboltak egy gazdag görög kereskedőt. A tettesek elmenekültek.

Pétóvár, január 3. Grigorovics Demeter író ma meghalt.

Belgrád, január 3. Atanazkovic eddigi köz-munkaügyi minisztert kinevezték hadügyminiszterré. Helyébe Borivoj Nesie a lezredés lép. Maurokordato, az új román követ, ma ünnepes kihallgatáson átnyújtotta a királynak megbízó levelét.

Belgrád, január 3. Medvedje faluban ismeretlen tettesek meggyilkolták Janko Konstantinovic képviselőt.

Vilmos császár újévi beszéde.

Pétóvár, január 3. Az itteni lapok Vilmos császárnak az évszázad fordulójára alkalmából mondott beszédével foglalkoznak. A *Novoszt* ezt írja: A császár beszéde, mint rendszeren, élénkséggel és az ítélet finomságával tűnik ki. Egész politikai program van benne és ugyszólván kiegészítése a hamburgi beszédnek. Lényegében határozottan világos és minden kétséget kizár. Németország biztosítai akarja világpolitikai pozícióját, amiddőn anyagi erejére támaszkodik. Helytelen dolog volna azonban, ha ebben a törekvésben valamilyen veszedelmet látnánk az általános béke névére. Vilmos császár 11 éves uralkodás alatt eléggé bebizonyította békeszeretét szóval és tettel. A német politika realitásával is kitűnik. E tekintetben előg rámutatni a német kormányának meazs kínai és törökországi kezdeményezésére és a Számoa-szigetek megszerzésére.

A *Novoje Vremja* ezt írja: A jelenlegi nemzetközi helyzet különös fontosságot és demonstratív jelentőséget ad a német császár szavainak. Vilmos császár nyíltan kijelentette, hogy Németországot mint tengeri hatalmasságot arra a színvonalra akarja emelni, amely a népek tanácsában megilleti. Senki sem kételkedik benne, hogy ez a nyilatkozat mindenek előtt és talán kizárólag Angliának szól. Ugy tetszik, mintha a német császár meg akarta volna értetni, hogy kormánya más magatartást tanúsítana a dél-afrikai eseményekkel szemben, ha Németországnak erős hajórajja volna. A császár szavait egy állam sem veheti közönyösen, amely tengeri hatalmára alapítja nemzetközi pozícióját. Rendkívül erős és élénk hatást fog azonban a beszéd éppen a jelen pillanatban Angliában tenni, mert a brit kormány minden erejét összehozza, hogy a dél-afrikai balsikereket jótétegye. Az összes európai hatalmak közül egyedül Németországnak van olyan helyzete, amely táplálékot ad az angol sovíniztáktik reményeinek. Meglehet, hogy Londonban a beszéd után úgy fogják találni, hogy a helyzet nem Anglia javára változott.

A francia elítéltek.

Páris, január 3. Az állami törvényszék a mai titkos ülésen *Déroutet*et 136 szavazattal 37 ellenében *vétkesnek* ítélte, de 200 szavazattal egy ellenében enyhítő körülményeket fogadott el. *Barillierest* és *Dubucot* felmentette. *Lursalucest* in contumaciám elítélte, *Guérint* vétkesnek nyilvánította.

Egy szerkesztő elitélése.

Berlin, január 3. Az I. országos törvényszék *Mehring* Siegmart, az *Ulk című* éleclap szerkesztőjét hat havi fogsárra ítélte, mert a *rennesi gyáva tett* című költeményében káromolta a katolikus egyház intézményeit.

Hatszáz ember halála.

Tiflisz, január 3. Abban a tíz faluban, melyekben legutóbb földrengés volt, az összes lakásoknak több mint fele elpusztult. Hír szerint 600 ember életét vesztette. A mentési munkálatokat éjjel-nappal folytatják. A kormányzó a szerencsétlenség színhelyére ment. Egy egészségügyi osztályt küldtek oda mozgó kórházzal.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 3. A birodalmi bank kimutatása január 1-ről. *Aktívák:* Ércéskészlet árfolyamképes német pénzben, aranyrudakban, vagy külföldi érmékben fontját 1392 márkával számítva 700.896.000 (—42.367.000) márká, bírod. pénztárjegyek 15.464.000 (—1.857.000) márká, más bankjegyek 11.557.000 (—498.000) márká, váltók 1079.920.000 (+51.202.000) márká, lombard követelések 141.675.000 (+48.473.000) márká, értékpapírok 29.791.000 (+20.907.000) márká, egyéb aktívák 54.388.000 (—3.218.000) márká. — *Passzívák:* Alaptőke 120.000.000 márká, tartalékalapok 30.000.000 márká, bankjegyforgalom 138.933.000 (+156.818.000) márká, egyéb napról-napra esedékes kötelezettségek 475.621.000 (—87.133.000) márká, egyéb passzívák 49.137.000 (+2.957.000) márká.

Berlin, január 3. (*Gabonapiac.*) Szilárd külföldi jelentésekre az árak emelkedtek, de később ismét gyöngültek. Rozs mindamellett 1/4 márkával, buza 1/2 márkával drágább maradt. A zab forgalma nem javult. Az idő enyhe.

London, január 3. (*Gabonapiac.*) Az irányzat általában ártartó, buza szilárd és 3 d.-vel magasabb. Magyar liszt 30 sh., városi liszt 23—28 sh., repceolaj 23 sh. 3 d. Eladók. Tengeri 18 sh. Behozatal: Zab 40.000 qu. Az idő esős.

Berlin, jan. 3. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyezszázalékos magyar aranyárjádék —. —. Magyar koronajádék —. —. Osztrák hitelrészvény 235. —. Osztrák-magyar államvasut 134.10. Déli vasut 28.50. Északnyugati vasut —. —. Elbavölgyi vasut —. —. Orosz bankjegy készpénz 216.15. Buschtiehradi —. —. Orosz bankjegy —. —. (Ultimeo) Lombard —. —.

Frankfurt, január 3. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Árfolyamok decemberre. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 233.40. Osztrák-magyar államvasut 134.80. Déli vasut 28.50. Osztrák aranyárjádék —. —. Olasz járadék 93.60. Laura-kohó 254.80. Harpeni 203.75. Discont 192.30. Alpezi —. —. Bécsi bankjegysüület —. —. Gyöngült.

New York, január 3. (Kábelürgöny.) (Gabonafőzsde.) (*Megnyitás.*) Buza januárra 75. 1/2.

New York, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza tavaszi 79. 1/2. Buza téli 75. 1/2. Buza májusra —. —. Buza júliusra 75. 1/4. Tengeri májusra 39. 1/2. Zab 29. 1/2. Rozs 61. 1/2. Liszt 2.85.

New York, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Káv fair Rio No. 7. —. —. Káv folyó óra —. —. Káv májusra —. —. Petroleum refined in cases —. —. Petroleum New Yorkban —. —. Petroleum Filadelfiában —. —. Szállítási díj Liverpoolba 3. 1/2. Irányzat állandó.

Chicago, január 3. (Kábelürgöny.) (Gabonafőzsde.) (*Megnyitás.*) Buza májusra 70. —. Buza júliusra 70. 1/2. Tengeri januárra 32. 1/2. Tengeri májusra 33. 1/2.

Chicago, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 69. 1/2. Buza júliusra 70. 1/2. Tengeri májusra 33. 1/2. Zab májusra 25. 1/2. Rozs májusra 50. —.

Baltimore, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 71. 1/2.

St. Louis, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 72. 1/2.

Filadelfia, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza Cash 75. 1/2.

San-Francisko, január 3. (Kábelürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 104. 1/4.

Napirend.

Naptár. Csütörtök, január 4. — Római katolikus: Titus 23. — Protestáns: Títusz. — Görög-orosz (december 23.) Krét. 10. vt. — Zsidó: Sebath 4. Sobet bj. — A nap két 7 óra 33 perckor. — Nvuzsik délután 4 óra 5 perckor. — A hold két délelőtt 9 óra 55 perckor. — Nyugszik délután 8 óra 8 perckor. — A miniszterelnök és ügyminiszter fogad délután 4 órákor.

A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órákor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órákor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órákor. A képviselőház elnöke fogad délután 2 órákor.

A Végvárban a „Szecesszió” bemutató előadása. *Konkoly-Thege Miklós dr. felolvasása* d. u. 5 órákor a budai Toldy Ferenc-utcai főreáliskola díszterében. A felolvasás címe: Hamburg és az Alsó-Elba.

Szabad Lyceum d. u. 5 órákor a műgyetem pótépületében (VIII. Eszterházy-utca 4. sz.) Felolvasást *Bartos Fülöp* dr. tart Molliéreről.

A magyar történelmi társulat választmányi ülése d. u. 5 órákor az akadémia I. emeleti ülésterében.

Nemzeti múzeum: Természettajzi tóra, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. A 13bbi tárai 1 korona belépődíj mellett meglekinthető.

Iparművészeti múzeum és társulat karácsonyi kiállítása nyitva délelőtt 9—1-ig és este 5—8 óráig.

A Műcsarnok téli tárlata nyitva d. e. 9. órától este 11 óráig megszakítás nélkül. Este katonazene. Belépődíj 50 krajcár.

Nemzeti Szalon téli kiállítása (Ferenciek-tere 9. szám), nyitva egész nap. Belépődíj 50 kr.

Közlekedési múzeum zárva. Országos képtár zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Kereskedelmi 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudásközpont Kereskedelmi 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmörtörténeli gyűjtemény, továbbá a Hazi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városligeti Ipaesarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-től 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetés V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta 16 nyes műsor.

Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Stefánia-szálloda. Murányi-utca 53. Budapest legelősebb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás konyhája.

Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetését) Ujannon berendezett fényes 64 terem.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitévő cigányzene.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körút 4. kapható eredeti torekői hus és hortobágyi gulyás.

Putzer-pince Deák-ter naponta a pince ét-teremben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres zölöszták hangversenye.

Bodega-pince, ujonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta 6-ig 3 óráig van nyitva.

Naponta hangverseny Dankó Gábor fényes zenekara és Török Pista cimbalomművész által a Keleti kávéházban, Csömöri-ut 14.

Stefánia-kávéház, Kerepesi-ut 73. Naponta az I-5 Magyar Daltársulat előadása.

A nagy század.

— Száz esztendő története. —

(X)

Ezt a körülményt a maga hazafias céljaira használta fel Deák Ferenc, aki elfogadta Ferenc József császár megbízását és egy Ausztriával kötendő kiegyezés tervezetét állította össze. Ezt a maga nemében remekműnek beillő tervezetet az 1867-ben összehívott országgyűlés elfogadta s Magyarország azóta független, önálló, alkotmányos állam. A második magyar minisztérium Andrássy Gyula gróf elnöke alatt alakult meg, akinek államférfiúi tehetsége kapóra jött Bismarcknak. Ez a két államférfiú azután nagyszabású politikai tervek kivitelébe fogott, amelyek Európa békéjének biztosítására szolgáltak.

Az 1870—1871-es események tehát megvetették Európa mai politikai állapotának alapjait. Azok keretén belül azalatt és azóta nagyjelentőségű társadalmi, művelődési, művészeti és erkölcsi változások állottak be, amelyeknek örökébe fog lépni a huszadik század.

A praktikus tudományok virágkora.

Mély és jellemző különbség választja el a bourgeoisie művelődését attól, amelyet az arisztokrácia teremtett magának. A különbség főképp abban csucsosodik ki, hogy míg az arisztokrácia a tudomány eredményeit készen föltalálhatta aranyos asztalára, addig a bourgeoisie szakácskötényt kötött maga elé, odaállt a konyhába és maga főzött. A tudományokat a bourgeoisie a maga céljaira alakította, mi több, napi életét és nagy tervét egészen a tudományos eredmények szerint rendezte be. A XIX. század termékeny életének minden része odatapad egy-egy tudományos vívmányhoz, holott azelőtt az uralkodó rend csak kószolgatott belőlük. A kétféle állásfoglalásnak természetesen merőn más és más lett az eredménye. Azelőtt a tudomány exotikus szép virág volt, a XIX. században életrendező lett.

A bourgeoisie jelleméből folyik, hogy gőzerővel népszerűsítette életének legfontosabb meggyarapítóját, a tudományt. Nem magukra maradt, elvonult zsenik művelik és fejlesztik, mint egykoron, hanem széles néprétegek, ezer és ezer okos, iskolázott fő és gyakorlott kar. A tudósok egyetlen családdá váltak, amelynek tagjai benső összeköttetésben állanak és majdnem a munkafelosztás törvényei szerint dolgoznak, holott azelőtt magános remeték bajlódtak — a világtól elvágyva — munkálataikkal. A tudományos részletmunkások nagyszerű falanxa végezte a modern praktikus tudomány összeépítésének műveletét.

Gazdaságilag a leghatalmasabb erejű e praktikus tudományok között bizonyára az elektrotechnika. Fejlődésének történetét nem adhatjuk ebben a futólagos vázlatban, csak utalunk olyan nevekre, mint Ampère, Ohm, Faraday, Arago, akik egyrészt a fizikai alaptörvények egész sorával gazdagították ezt a tudományos disziplinát s ezzel annak belső fejlődését hatalmasan elősegítették, másrészt gyepeltvetve az eddig felhasználatlan erőkre, azokat befogták a modern ember ígás szekere elé. Az óriási, gazdasági életünkben már nélkülözhetetlen dinamogépek az ő fontos számításai nélkül elképzelhetetlenek. Ők és tanítványaik határozták meg pontosan a villamos áram erejét, változatait, megmérhetőségét, gyorsaságát, munkaképességét, egy szóval, ökhatalmát meg a fizikának azt az addig ösmertelen x-ét, amely a mai tudomány egyetlen legmegfajthetővé teszi. Az inkognitót ök rántották le erről az erőformáról s miután az ösmertté és meghatározhatóvá lett, egyúttal lehetséges lett vele úgy sáfárkodni, ahogy kinek kényére van.

Faraday, az „elektrokémia apja”, egész sor olyan felfedezésre jutott, amelyek a mai elektrotechnikának alapjai. A voltametert, amely leméri a villamosság mennyiségét, az elektrolízist, amelyel vegy bomlást lehet előidézni, a dinamogépek alaptörvényét, amelynek révén mechanikus munkát villamos árammá lehet átalakítani, mindezeket a fontos elemeket ő fedezte fel. Nélküle a

modern közlekedésügyben és gyáripárban oly végtelenül fontos villamos gépek nem alakíthatók volna át oly hatalmasan a XIX. század életét.

Az alapok, amelyeket a század közepe táján kezdtek e tudományos disciplina terén lerakni, s amelyeket szorgalmasan, semmi politikai eseményre figyelmet nem vetve fejlesztettek, egyelőre beláthatatlan perspektívát nyitnak meg. A szocialista törekvések, amelyek lassankint gyökeret vernek a bourgeoisie ellenében, ezekben az óriási dinamogépekben birják legkitünőbb szövetségesüket. Csak a modern elektrotechnika enged meg, hogy a mechanikusan termelt erő vékony drótszálakon bevezethessük minden munkásházba, ami a munkához szükséges erőnek közkincsesété, később talán államosítását vagy mondjuk szocializását fogja esetleg maga után vonni. Hatalmas képe a munka jövőjének, egyelőre álom, de elemeit ott látjuk a nagy Faraday műhelyében létre kelni.

Nemcsak a gyáripár terén hatott a villamosság alkalmazása átalakítólag, hanem a közlekedés, a gondolat-átvitel, a kereskedelem és a népek összeforrasztása terén is. Az emberek a század közepétől fogva jóformán körüldrótozták a földgömböt s e vékony huzalokon szállították odébb pillanatnyi benséggel mondanivalóikat. A táviratozás jellemző találmánya a XIX. századnak. Szerény kezdetekből fejlődött: az első angol vasutak mentén emelkedtek egyúttal az első táviróoszlopok, a földgömb tájainak ez immár jellemző staffageza. Londonban 1837-ben, Németországban négy évvel előbb folytak az első kísérletek. Igazán praktikus, egyelőre csak Angliában alkalmazták, az európai kontinens ósdi államférfiai „politikai szempontból” is veszedelmesnek tartották a villamos drótot. Észak-Amerikában 1844-ben rendezte be Morse az első vonalat, Franciaországban 1845-ben nyitották meg a páris-roueni vonalat. A 49—50-es években lassanként egész Európa elfogadta az újítást.

Eleinte persze nehézkesen ment a dolog. A copfos államférfiak kezdetben nem merték ezt a gyors tudósító eszközt kezükből kiadni: a táviróhuzal rendőri és katonai tudósításoknak továbbítására szolgált. Később magántáviratokat is továbbítottak, de mérlegelgél. Franciaországban például egy husz szavas, Calaisből Marseillebe küldött távirat ára az ötvenes években 17 frank volt.

Eleinte csak egyes országok rendezkedtek be, saját külön ábcéjével, saját külön rendszerű gépekkel. A távirónak nem volt még semmi nemzetközi értéke. 1850-ben Németország és Ausztria konvenciót kötött, amelyhez 1865-ben a legtöbb európai állam is hozzájárult. Egységessé tették az ábcéjét és a berendezést, miáltal egyszerre világhatalmosságú lett a villamos táviratozás. De a tengerentúli országok még mindig el voltak zárva egymástól. 1857-ben rakták le végre az első kábelt Északamerika és Írország közt, de végleg csak 1866-ban kapcsolták össze az ó- és újvilágot táviró-vezetékekkel. Azóta a táviródrót a legnevezetesebb hírvívője, összetartó kapesa a föld népeinek.

Nem kell itt külön kiemelnünk hatalmas gazdasági jelentőségét: az evidens. De utalnunk kell szerény eredetére s arra, hogy ez a médium is a bourgeoisieit annyira jellemző praktikus tudomány szülötte.

* * *

Mint ahogy a század első felében az orvostan önkényesen felállított, nevezetesen teóriák nyugében hevert, úgy garázdálkodott a minden áron való filozofálás a vegytani disciplinában is. Csak hogy a vegyészek gyorsabban levetették magukról a tudákos talárt és szorgalmasan nekifeküdtek a kísérletezésnek. Már a század elején egész sor új elemet fedeztek fel, ami nagyban buzdította őket a további kísérletezésre. A század első harmadára esik a gazdaságilag is felette fontos aldehid, az anilin, ultramarin, portlandi cement, aluminium és számos elem felfedezése. Az egész olaj- és zsiradék-ipart átalakították Chevreuil tanulmányai, aki a többi közt először készítette stearint és margarint. Valóban korszerű esemény azonban a *szerves vegytan* megalapítása.

A huszonnyolc éves Friedrich Wöhleré az érdem, hogy először állított elő rendes laboratóriumában szerves vegyületet. Valóságos forradalom volt ez a vegytan terén, új nagyszerű látóhatárokat nyitott meg és a gazdasági életben is fontos újításoknak adott életet. De ez a felfedezés egyúttal egy ökölcsapással agyonverte az *életéről* szóló bölcseleti hipotézist, amely oly ádátlanul pusztított az összes természettudományok és a bölcselet terén. A szobatudósoknak szürke elméletei görnyedten zsugorodtak össze a tények hatalmas cáfolata alatt s a józanabb tudósok egyelőre őrizkedtek attól, hogy alap nélkül való szofizmákra építsenek tudományos doktrínákat. Ez nagyszerű szabadságot jelentett a természettudományok számára, amelyek e diadaloktól felbátorítva impozáns lendülettel fogtak hozzá az ismeretlen világ felkutatásához.

Szerencsére oly messzi kimagasló tudósok vezettek a század első felében ezen a téren, mint a svéd Berzelius és a német Liebig. Amaz egy-maga nemzedékek munkáját végezte: nincs vegyi laboratórium, amelyben ma is ne az ő eszközeit használnák, nincs vegyi tankönyv, amely nem az ő atómetriáján alapulna. Rengeteg munkát végzett; nemcsak temérdek új elemet s új vegyessortot fedezett fel és határozott meg addig ösmertelen pontossággal, hanem a vegytan minden fejezetét meggazdagította s az egész tudományt modern alapokra fektette. Benső barátság kötötte a már említett Wöhlerhez és Liebighez, együttmunkálásuk a vegytan legényesebb korszaka. Az utóbbi volt talán a század legnépszerűbb tudósa, egyik találmányát, a nevére elnevezett huskivonatot ma is a világ minden újságának hirdetései közt találjuk. Legnagyobb jelentőségű a sok eredmény, amelyet a vegytannak a mezőgazdaságra való alkalmazásával ért el. Ő volt az első, aki a műtrágyát alkalmazta s ezzel terméketlen sivatagokat gyümölcsöző kertekké alakított át. Ebbeli s ezzel rokon felfedezésekkel az első lökést adta a mezőgazdaságnak tudománygyá váló fejlesztéséhez. A kitünő vegyész nem elégedett meg ezekkel a tudományos értékű eredményekkel, hanem temérdek irataiban valóságos agitációt kezdett a természettudományok praktikus kibaszására. Az ötvenes években a könyvek egész sorát adta ki, amelyekben a nagy közönséget a vegytan új és döntő gazdasági eredményeire oktatta s belevonta az egész gazdasági közönséget a mezőgazdaság racionális fejlesztésébe. Az emberiség jólétének emelése körül halhatatlan érdemeket szerzett s példát arra, minő nagyszerűen lehet a tudományt a gyakorlati élet szolgálatára is kényszeríteni.

A század közepe még egy jótévő géniusz első jelentős munkáit írhatja inventáriumába. Pasteur 1858-ban lépett a nyilvánosság elé az erjedésről és a mikro-organizmusokról szóló tanáival, amelyek nemcsak egy hatalmas tudományágnak lettek kiinduló pontjai, hanem a gyakorlati életben is felette fontosak. Pasteur már akkor utalt elméletének gyakorlati értékére, az egész boripar új alapokra került, Pasteur eljárásával — a pasteurizálással — kiölték a bor romlását okozó mikro-organizmusokat. Ezek a tanulások az ecetiparnak is új fejlődési utakat nyitottak.

A század második harmada dús gazdag ilyenféle, a gazdasági életben s a tudományos disciplina terén egyaránt fontos kutatásokban. Irjuk ide röviden, hogy az ötvenes évek végén Bessemer kitalálta az acélkészítés olcsó, biztos és új módját s ezzel óriási módon átalakította a nekilendülő gépipart. Mig azelőtt napok, sőt hetek kellettek száz mázsa vasnak acéllá változtatásához: Bessemer eljárásával ezt a nagy mennyiségű acélt 25 perc alatt lehet előállítani. Hogy ezzel mily olcsóvá s mily engedelmessé lett a gépek főanyaga, az magyarázat nélkül is evidens.

1859-be esik az első petróleumlámpa, ebben az évben furták az első petróleumkutakat Amerikában. Számok szóljanak ennek az iparágak föllendüléséről: 1859-ben az Egyesült-Államokban 82.000 barrel petróleumot termettek, harmine évvel több pedig ötvennégy milliót.

(Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Gyere haza édes...

Gyere haza édes, kis fészünkön ölen
Igaz szeretetnek boldogsága vár;
Lásd, ha el is szállott,
Visszatér fészkerő
Messez délről minden kis dalos madár!

Gyere haza édes, a szívünk tied
És megédesítjük a te otthonod:
Szíved lesz az oltár,
Dobogása zsoltár
És parancs előttünk minden óhajod.

Hú csillogásnál több a szeretet
S itt két szerető szív epékedve vár:
Hón szerető párod
S édes-kicsi lányod;
Gyere haza hozzánk kis dalos madár!

Horváth Elemér.

Az oroszlanzelidítés titka.

Pierre Hachet-Souplet: *Az állatszeliidítésről* című művében eredeti módon foglalkozik az állatszeliidítéssel. Szerinte mindaz, amit az állatszeliidítők pályájuk rendkívüli nehézségeiről mondtak, nem más, mint tulzás, mert ahhoz, hogy valaki például belépjen az oroszlaneketrebe, éppenséggel nem kell talentum. Csak *mersz* kell hozzá, s a vakmerőségig menő határozott fellépés: a fenevadat ez meglepi és csak ezt a meglepetést kell az embernek kihasználnia, akkor tehet vele, amit akar. Ugy látszik, Hachet-Souplet könnyelmű véleménye öntötte a bátorságot a szerencsétlen Rutnovszky Károlyba, aki keservesen adta meg a napokban vakmerőségének az árát. Szabólegény volt, otthagya a mesterségét, beállt a bécsi állatkertbe örnekek, de megszedítette őt az állatszeliidítők dicsősége. Erre vágyott ő is, bizott abban, hogy, ha éppen csak imponálni kell az oroszlanoknak, — azt tud ő is. A napokban engedelem nélkül belépett egyik oroszlaneketrebe és — felismerhetetlen bűntömeggő marták össze a fenevadak.

De nemcsak Rutnovszky tragikus halála bizonyítja, hogy Hachet-Souplet könyve nem más, mint: *éimélet*, mert a sok szerencsétlenül járt állatszeliidítő és állatszeliidítő példája ugyancsak rációfól arra, hogy: a *mersz* is elég volna.

Itt van mindjárt a francia *Bidel* esete. A helvén években egész Európa mint az állatszeliidítők királyát emlegette, sőt *Viktor Emánuel* egy bátor életmentéséért érdemkeresztet is kitüntette. Évek hosszú során nem is esett vele semmi baj. Az 1878-iki párisi világiállítás főszencziói voltak a felkapott látogatások az oroszlaneketreben s természetesen *Bidel* vezetéke alatt tette tiszteletét néhány kalandos utas

hölgy és ur az állatsereglet oroszlanjánál. Egy ily alkalommal azután mód nélkül sérthette a sivatag királyát a profán elemek kihívó merészsége, de azért csak *Bidel*en töltötte ki a bosszuját. Ráohant, irtózatosan összemarta, s emberfeletti erővel tudta csak megfékezni a feldühödött nőstény oroszlant. Hónapokig nyomta az eset után az ágyat, s bár élete csodálatosképpen megmaradt, béna, nyomorék lett. Ott is hagyta pályáját, s a régi bubérokon szerzett óriási vagyonából él most Nizzában.

A nyolcvanas évek nagy hírvé állatszeliidítője: *Clair Héliot* és ugyancsak híres állatszeliidítő *Hempel és Kludsky* már nem voltak ilyen szerencsések. Sajátságosképpen mind a háromnak a fejét marcangolták szét a vadak, a szépségéről híres *Mile Marqueritának* pedig, aki néhány évvel ezelőtt a bécsi állatkertben mutatta be művészetét, tüvestől herapta le az oroszlanja a jobb karját. A jelenleg működő állatszeliidítők legnevesebbikének, *Seethnek* pedig a mellét marcangolta össze az ő *Hü Sultánja*.

Miss Senide, aki most Oroszország nagyobb városiban produkálja magát oroszlanjaival, lélektanilag is rendkívül érdekes esetet ír meg memoárjaiban. Volt neki egy oroszlanja, amely az utóbbi időben maga volt a megtévesztett szelidség. Nem is volt Princel semmi baja *Miss Senide*nek, alig használta már a korbácsot, de tavaly a párisi *Cirque d'Hiver* egyik előadásán Prince csökönyösködni kezdett, a *miss* a potfájába csapott, mire az oroszlan letépte s a fejét kezdte marcangolni. A közönség az első pillanatban megmerevedett az ijedségtől.

Nem tudom elbeszélni — írja *Senide* — mit éreztem, mikor egyszerre az anyám föléből kiáltást meghallottam... Tehát soha többé nem láthatom... Soha többé nem csókolhatom meg! *Aldott kezét*... Pillanatok multak... Éreztem a vért, amely *Prince* harapása nyomán serkedt ki az arcából... Ekkor hirtelen megvillant agyamban a mentő gondolat. Félig alétan cirógatni kezdtem kintó oroszlanomat, mire rögtön elbocsátotta a fejemet, rém vetette okos tekintetét és farkcsóválva huzódott a ketrec másik felébe.

Miss Senide egy másik oroszlanja: *Fatima* már nem volt ilyen jószívű. Az alaposan összemarcangolta az ideit Dublinban, s ha a szolgák nem sietnek segítségére, nem látta volna többet a napvilágot.

Valóban tragikus egy berlini állatszeliidítő: *H. Berta* esete. Menyasszonya volt egy lovaskapitány-nak és az esküvője előtt való napon tépte szét egy *Szahara* nevű oroszlan.

Tehát még sem elég a *mersz*!...

— **Pénzosztogatás karácsonykor.** Vilmos császárnak már évek óta az a szokása, hogy karácsonykor pénzt osztogat egészen idegen embereknek. Ezt a szép cselekedetet leginkább déiben végzi. Akkor indul el az új palotából Potsdam felé, és ut-

közben a Sanssouci park munkásait és más szegény embert ajándékoz meg pénzzel. Az uralkodó azonban ezáltal este végzte adakozásait és leginkább kis gyermekeket, akikkel utközben találkozott, adott fényes új két-márkás pénzdabokat. Egy kocsis tíz márkát kapott; egy vén anyóknak, aki görnyedt háttal, kezét a hátán tartva az utcán járt, a császár, mielőtt még felismerhették volna, öt márkát adott. Karácsony első napján délelőtt is sok parkmunkásnak és másoknak is adott öt-márkás pénzdabokat. A királyi palota őrségének is bőven kijutott a pénz-adományokból. A császárné, a trónörökös és három legidősebb fiú is pénzt osztogatott a jelentkező szegény embereknek.

— **Dolgozó milliósok.** Általánosságban úgy vélekedik a legtöbb ember, hogy a milliósok egyebet se tesznek, mint henyélnék és fuldokolnak a bőségben. Erre cáfol rá egy newyorki lap, elsorolván a milliósokat, akik sok gondnal dolgoznak, hogy megtartsák és gyarapítsák milliósukat. New Yorkban a nyolcvan éves *Russel Sage* milliósot tartják a legszorgalmasabb embernek. Hatvan év előtt még teljesen vagyontalan fiatalember volt s most száz millió dollárral tőkével rendelkezik, mint kitarító munkásságban töltött ifjúkorának gyümölcseivel. Minden reggel látni lehet, amint *Russel Sage* helyet foglal a társasokosiban, aztán nagysietve megreggelizik a *Nyugati Unióban*, majd hivatalába megy, ahol látogatói várják, hogy a *részvények* *várászlómestere*vel értekezhesenek. Rég otthagya már a hivatalát legszerényebb diurnista is és *Russel Sage* még mindig kincseivel időzik s csak későre indul haza felé. *John D. Rockefeller* szintén nagyszorgalmu ember. Már kora reggel a hivatalba megy s éppen csak annyi időt szakít magának, hogy megreggelizhessen s gyakran még ebéd után is másnap reggelizik dolgozik. Egyedüli szórakozása: hegedűje és vasárnapja. A nagy társaságot nem kedveli, nincs hozzá sem kedve, sem ideje. *Rockefeller* fiát is ugyanazok szerint a szigorú elvek szerint neveli, amilyenek ő maga is követ. Amint az ifju egyetemi óráitól megszabadul, atyja egy csoport diurnista közé ülteti s a *Standard Oil Company* hivatalában tölti idejének egy jó részét a világ egyik legnagyobb vagyonának örököse, napról napra nehéz, megerőltető munkát végezve. Atyjával együtt csak későn távozik a hivatalból, hogy ebédelni menjenek. Hogy a milliósok között is vannak olyanok, akiknél a munka szenvedélylyé válik, mutatja *Mr. Bain* esete, akit *almatlan milliósoknak* neveznek s aki tizenhat éven át naponként husz óra hosszat dolgozott. Egészségével egy csúspet sem törődött, s tulságos munkásságának áldozatává is lett. *Mr. Tyson*, az ausztráliai milliós arról volt híres, hogy ünnepet soha sem tartott, s a meghalt *Cornelius Vanderbilt* azt hitte,

— Undorodik tőlem!... Oh istenem...
— Nem tehetek róla — Körülnéztem a szobában és ismét összerázkódtam.
— Dodó, esküszöm...
— Esküdjék meg a multra!
Tehetetlenül roskadt össze. Én a kiférsz tettem a kezem. Mindegyre azokat a szeplős kezeket és undok ajkakat láttam...
— Ha nem szeretném, suttogám, tán itt maradhatnék. De szeretem s nem bírom ki, — el kell mennem —

— És el is mentem...
Dodó elhallgatott. Sápadt volt kissé. A jukkerasszonyok gondolatokba mélyedve, szólatlan ültek körülötte.
— Nos nagyságos asszonyaim, mondá végre a főhadnagy, én megszenvettem ezt a históriát, hát megengedhetem magamnak, hogy kissé cinikus legyek. Mert cinikus a morálja ennek az igaz mesének. Nem elég az kérem, hogy csak az asszony tessék az embernek! En megkivánom, hogy — a férje is tessék nekem!...

A három férj akkor lépett be a szalonba. A feleségeikért jöttek.
— Nos, micsoda érdekes dologról beszélgettetek, kérdék szívélyesen.
A jukker asszonyok zavartan néztek össze. Aztán lopva valami különös, szinte aggodalmas érdeklődéssel vették szemügyre férjeiket. Végre mintegy kérdőleg Dodón állapodott meg a pillantásuk.
Dodó főhadnagy jelentős mosolylyal hajolt meg feléjük s aztán a férjekhez fordulva így szólt:
— Rólatok beszélünk kedves barátaim! Arról, hogy micsoda fess és csinos férjeik vannak a ti szép asszony feleségeiteknek...
A férjek meglepetten köszönték meg a főhadnagy bókját s aztán hállásan csókolták kezét a jukkerasszonyoknak.

REGÉNY.

Dodó főhadnagy igényei.

— Egy huszártiszt cartoucheából. —

Írta: PEKÁR GYULA.

IX.

Eszemet veszve rohantam ki a szeptemberi éjszakába. Mint egy üzött vad bujdosom a rengetegben egész éjjel. Hol jártam, merre? Mit tudom én... Csak arra emlékszem, hogy amerre futottam, vadul ütöttem, vertem botommal a cserjéket mindenfelé. Tépett atillával halottfáradtan vetődtem haza hajnal felé. Megálltam a szobám közepén. Gondolataim, melyek elől idáig oly eszelősen futottam, most utólértek s szédítő forgatagukba sodortak.

— Iszonyu! — kiáltám — hát lehetséges ez? Hát van a szerelemben igazság e földön? Hát ezt az asszonyt, kinek olyan leányosan üde és érintetlen az arca, ez az undorító vörös szörnyeteg öleli és csókolja — hét év óta? Hány napja, hány órája, — hány perce van ennek a hét esztendőnek —

Emlékszem, mint egy maniakus, plajbászt és papírost vettem elő és számoltam — számoltam a megbolondulásig...

Oh, hát miért szedi rá az embert így a természet?! Ha egy asszonyt ily undok csókok szennyeznek be, visszaretentésül miért nem látzik az meg rajta? — Miért marad az arca üde, fehér? Mért nem támadnak pokolvarak e csókok után a testén?... Ezt az asszonyt én szeretem, imádom oly gyöngéd szerelemmel, hogy idáig hozzá se mertem nyulni... de szerettem-e még azután is? Hisz undorodom tőle, utálem és

megvetem! Lelke tán tiszta s az enyém, de ez a lélek egy angyali lenge testben van s ez a test szennyes, olyan szennyes, hogy ha száz esztendőig mosakodnék is, akkor se tudná lemosni róla azoknak az undok csókoknak a nyomát sohasem — Soha, soha! Azt mondják, az asszony örökké új marad az új szerelemnek, — hazugság, hazugság!...

Kimerülten hanyatlottam le a kerevetemre s elaludtam.

X.

Kilenc órák nagynehezen felvert a legényem. Egy levelet adott át. Kábultan ültem fel s olvasám: "... ha istent ismer, azonnal jöjjön..."

A rögeszmék friss erővel kezdtek el kalapálni a fejemben. De a jótékony álmom még is hozott valami újat: a reményt. Hátha?... Hirtelen felébéltem s lerohantam.

A sétányon a tömzsi veres emberrel találkoztam. Sajátságos önérettel düllesztette ki a hasát és elégedett mosolylyal szivta reggeli szivarját. Udvariasan köszöntött... Megvártam, míg befordul az alléba s aztán felfutottam a lépcsőn.

... Félholtan kapaszkodott a karomba.

— Könyörüljön, — ne hagyjon el... Nem tehetek róla! Nem ösmertem azelőtt, — eladtam magam a családomért — Hisz még tegnap tudott szeretni, pedig tegnap is az voltam, aki ma vagyok. — Mindent megígérek a jövőre, — itt vagyok, végy magadhoz...

Olyan busan nézett rám hű kék szemével! Oly üde, érintetlen volt leányos arca... Velem forgott a világ. Már-már előrenyultak reszkető karjaim, s a tegnapi szerelemmel forrón magamhoz szorítottam, midőn egyszerre undorral és iszonyattal ránttam vissza. Ahová rántotam, a szeplős vastag kezeket és a reszkető undok ajkakat láttam magam elé tolni... És mindenütt megelőztek —

Észrevette mozdulatomat és zokogva kiáltott fel:

hogy nincs joga előbb a pihenésre, míg napi tizenkét óráját komoly munkában le nem dolgozta. Az amerikai milliommások között nem igen található szeszvédélyes munkás. Ritka jelenség közöttük Hetty Green, százhusz millió forint tulajdonosnője, akit már jókor reggel hivatalába viszi a társaskoosi, ahol tizenkét óra hosszat dolgozik, s aztán szegényes butorzatú lakására tér vissza. Pedig mindennap meggyevener korona a jövedelme.

— **Mahmud pasa látogatója.** A párisi Grand-Hotelben tartozkodó Mahmud pasának különös látogatója volt. Egy jól öltözködtött uriember lépett előszobájába és a szolgának átadva névjegyet, kijelentette, hogy sürzős beszélni valója van a pasával. A névjegyen a következő név állott: *Le prince Alexandre Makieff*. Mahmud pasa azonnal fogadta nagyurii látogatóját, aki legnagyobb meglepetésére törökül szólított meg. A szokásos udvarias szóváltások után az idegen elmondta, hogy nihilista és eleinte kért, később fenyegetődzve követelt pénzt a pasától. Mahmud pasa segítségért kiáltott, mire a berohanó szolgák megszabadították veszedelmes látogatójától.

— **A halál utjai.** New Yorkban a halál utjainak azokat a pontokat nevezik, ahol az utcai forgalom csakugyan halálos veszedelemmel fenyegeti már az embereket. Legveszélyesebb az átjárás a Broadway és a 14-ik utca keresztezésén, amelyet *halálos kanyarulatnak* neveznek, valamint a 36-ik utca és a 6-ik Avenue keresztezése, amelyet a new yorkiak *halálos saroknak* neveztek el. Legféltetesebb pont a halálos kanyarulat, mely borzalmas nevet annak a sok szerencsétlenségnek köszöni, amely ott minduntalan megcsik. Abban az időben, amikor még a villamos kocsik nem voltak mentőkészülékkel ellátva, nem mult nap, hogy ezen a sarkon végzetes balesetek fordultak volna elő. Sőt még mostanában is elég sűrűn gázol el a *száguldó nyaktóló*, mint ahogy a villamosokat New Yorkban is nevezik, kevésbé óvatos járókelőket. Minden huszadik pillanatban egy-egy villamos kocsit száguldó itt ellenkező irányból a szivszorongva jobbra-balra tekintető gyalogjáró közönség közölt. A csengő átható esilengése, az utcai árusok kiabálása, a kocsisok figyelmeztető kiáltása még növeli a zavart és izgalmat. Sok véres jelenet játszódott már le a halálos sarkon, de nem kevésbé sűrűn találkozzunk itt az önfeláldozás és hősiesség példáival is. Ezen helyen halt meg hősi kötelességtudással Irving Haughidling rendőr. Két nőt akart átkísérni az utca pokoli zűrzavarában. Az asszonyok megretentek és ijedtükben egy száguldó villamos elé lökték vezetőjüket, akit összezúzva vettek ki a villamoskocsi kerékei közül. Ez egy példa a sok közül, mert a rendőr, akit erre a helyre állítanak, nem ok nélkül számol le az életével. Természetes, hogy ilyen veszélyes helyekre a legügyesebb rendőröket rendelik ki, akiket a villamos-társaság külön erre a célra alkalmazott emberei

némileg támogatnak súlyos kötelességeik teljesítésében. Nem kevésbé hírhedt hely az ugynevezett Hoodoo-vonal (szerencsétlen vonal) is, amely a 6-ik Avenue-től a halálos sarokig terjed. Sok érdemes és tekintélyes ember lelte már ezen a vonalon halált. A newyorkiak valóságos órangyalnak tartják Sextont, az ott állandóan örökös óriási terméti rendőrhivatlanokat, aki már sok embert mentett meg a kínos haláltól. Csak az ő vasnyugalmának, ritka lélekjelenlétének és óriási erejének köszönhető, hogy ezen a veszélyes helyen aránylag csak kevés szerencsétlenség történik. A 26-ik utca torkolatánál szintén elég nehéz feladatuk van a bátor *kékkabátosoknak*, amint a lakosság a rendőröket nevezi. Itt esti ötől hétig mesés arányokat őt a forgalom. Itt zúzza agyon nemrég a villamoskocsi Henry Newton, a dugszagad spiritalistát. Legtöbb gondot okoznak a rendőröknek az idegenek, mert ezek csaknem kábultan rohannak a veszedelembe, míg a newyorkiak többnyire óvatosak. Sok a baj a klubból hazatérő hölgyekkel, akik az utcán is élénken eszegegek.

— **Szívbeteg testgyakorlása.** Ez alatt a cím alatt tartott a napokban előadást Londonban dr. Poynton, hírneves angol orvos. Nem győzi eléggé óvni azokat, akiknek a szíve nem egészséges, a futóerőteltet gimnasztikától s különösen a divatos futball játéktól kárthatólag leginkább ebből a szempontból, mint olyant, amelynél az izmok megerőltetése túlságosan nagy. Figyelmezteti értekezésében az ifjúságot, hogy ne vegye üres fenyegetésnek a szavait, mert ő tapasztalatai alapján jutott arra a meggyőződésre, hogy nemesak azok játszanak az életükkel, akik már szívbetegnek, ha nem hagynak fel a labdarúgással, de akiknek csak bajlalmuk is van szívbetegségre, valamennyien szívbillentyűbajukat szerezhetnek a féktelen ugrándozással. Dr. Poynton valószínűleg borsót hány a falra.

Közmondások a nőkről.

Összegyűjtötte: **Simon Vilmos.**

Csak egyszer mondd a nőnek, hogy szép és az ördög napjában tízszer fogja neki ismételni. (Francia.)

Kétszer követelt el hibát a Teremtő: mikor az aranyat és mikor a nőt teremtette. (Indiai.)

Egy nő igenje és nemje közé egy gombostű hegye sem fér. (Francia.)

Egy lud, két asszony egész vásár. (Magyar.)

Az az igazi asszony, akinek egyáltalában nincs semmi története. (Francia.)

Férfinak nőt megütni még virággal sem szabad. (Török.)

Ó bornak, ó leánynak nem egy az ára. (Magyar.)

Asszonyinak halála után bujlik ki a bölcsességfoga. (Román)

Az asszony vagy sziméz, vagy csupa epe; a méz nőha epévé válik, de az epe sohasem lesz mézzé. (Román.)

Tudós asszony, elsőzött leves: mind a kettő élvezhetetlen. (Spanyol.)

A nő olyan, mint a tenger: engedelmeskedik annak, aki dacol vele; borzalmas azzal szemben, aki borzad tőle. (Dán.)

Nincs hamisabb víz az asszonyok könnyhullatásánál. (Magyar.)

Hármat nem lehet kielégíteni: a tengert, a fővényt és az asszonyt. (Latin.)

Meg akarod ismerni az arany tisztaágát? Dörzsöld a próbaköhhöz! — Egy ökor erejét? Terheld meg! — Egy férfi lényét? Hallgasd meg! — Egy nő gondolatait? Erre nincs mód. (Hindostán.)

A léleknek két mérge van: a bor és a szép asszony. (Perzsa.)

Könnyebb az asszonyt táncba vinni, mint ráncba szedni. (Magyar.)

A kutya hűségében kimúlásáig bizhatik az ember, a nő hűségében az első alkalomig. (Francia.)

Az asszony olyan, mint az árnyék. Ha szaladsz előle, követ. Ha követed, szalad előled. (Indiai.)

A nő könnye többet ér, mint amennyibe kerül. (Spanyol.)

Csunya leánynak is szép a pénze. (Magyar.)

Gazdag leánynak bőjben is esik farsangja. (Magyar.)

Árra ismernek módot, hogy a roppant mozgékony higyant lekossék; hanem arra nem, hogy egy női szívet leláncoljanak. (Indiai.)

Az asszony nyelve soha nem rozsdásodó kard. (Kínai.)

A nőt vedd feleségül, ne az arcát. (Német.)

Addig edd a halat, amíg friss, addig vedd feleségül a leányt, amíg fiatal. (Dán.)

Nem titok, amit két asszony tud. (Magyar.)

Részegre, asszonyra, gyerekre titkot ne bizz! (Magyar.)

A férfi a kályha, az asszony a tűz, és az ördög a fujtató. (Spanyol.)

Öreg asszony nem vén asszony.

— REGÉNY. —

— GEROLAMO ROVETTA.

Nem tudta ugyan, hogy miért, de a közvetlenül mellette elhaladó elegáns, szép asszonyok láttára mélyen elpirult. Az igaz, hogy bármelyik is közülük szebb volt Elizánál és most, ahogy reá gondolt, kissé elszégyelte magát. Azok az új, gyönyörű tolették, a merész, gyümölcs- és virágkosarakhoz hasonló kalapok, a röplő szallagok, espikék, szóval mind ez a pompa és gazdagság lekében valami megmagyarázhatatlan irigységet és határtalan vágyakozást keltettek. Ezek az érzések megzavarták a szívét és az agyát, fölforgalták a vérért és ezt a nagy nyugtalanságot még sem tudta magának mással megmagyarázni, mint azzal a mindenen felülemelkedő vágygallal, hogy bárasak ő is *vatali* lehetne ebben a neki olyan idegen világban. Szerette volna magára vonni e sok idegen ember figyelmét, ez embereket, kik nem törődtek vele, kik róla sem néztek, kik még a nevét sem tudták.

Áthajolt a korláton. Lenn a vízben egy csapat fiatal ember sürgödtött. Olyanok voltak, akár csak a clownok, esíkos trikó-ingekben. Bolondos ugrándozásaikat és jókedvű mókáikat nagy gyönyörűséggel nézték a terrasszon álló hölgyek. Most Eriprando arra gondolt, milyen jó volna, ha ő is a fürdőzők közé ugorhatnék, ha tulthetne valamennyiökön az uszásban és így általános bámulatot és csodálatot keltene.

De mikor aztán megfordult, furdant, szomorun, elhagyva — egyedül, — míg mellette fiatal párok haladtak el, kik szerelemről suttogtak, ekkor ő is mindent lenyűgöző szenvedélyvel gondolt újra az ő Elizájára! Szerette volna, ha látná őt most mellette lehetett volna, hogy neki

is legyen kívül büszkélkedni! Ujra szépnek, kedvesnek találta és hozzá való szerelme újból feltámadt benne, forrón, hatalmasan!

Egy barátságos ütés a hátára ébresztette fel merengéséből. Megfordult, Badoero állt mögötte.

— Ah! Jó napot Badoero! — Hát a grófné hol van, hová ment?

— A tulsó oldalra. Vetkőzik. Fürödni akar.

— En a nagymamával akarok fürödni — ordította Gegió, amint ezt meghallotta.

— Cécilia grófné már kereste a fiut és haragszik rád, hogy te, amint mondja, mindjárt elvesztetted a fejedet.

— Hát mit csináljunk most?

— A fiut elvezetjük az anyjához és aztán megfürdünk mi is. Jó lesz?

— Természetesen! Szavamra mondom, alig várom már, hogy bágyadt tagjaimat kissé fel-frissítem.

Badoero kézenfogta a fiut és egészen felvidult, mikor valahára felfedezte rég keresett Emmáját, aki a víz felületén, három-négy gavalértől körülvéve, plasztikus állásokban mutogatta magát. Gegiót a hölgyeknek fenntartott helyre vezette Badoero és azzal az utasítással adta át a fürdőasszonynak, hogy vezesse a fiut Navaredo grófné kabinjához.

Ezután visszament Ariberti grófhöz a terrászra és aztán együtt indultak a fürdőkhöz.

— Tudod mit, — szólt Badoero hangosan, hogy a szomszédos kabinba vetkőző Prandino meghallhassa, — ha estére Flóriánnál találkozzunk, bemutatlak Lentz heregnőnek és aztán elmegyünk Bauerhez vacsorázni.

— Köszönöm, — hangzott a válasz.

— Ha akarod, a klubba is bevezetlek.

— Köszönöm.

— Most még semmiro sines szükséged, de hát nem lehet tudni — mindenképpen számíthatsz rám.

— Köszönöm.

Gyorsan, csaknem egyszerre léptek ki ka-

binjaikból. A bácsi elől ment le a lépcsőn, a másik utána. A víz olyan sekély volt, hogy alig ért a térdökig.

— Tudsz uszni, ugy-e bár?

— Ah, hogyne! Még pedig nagyon jól.

— Annál jobb, akkor egészen kiuszhatunk, a korláton túl.

— Természetesen.

— Arra az oldalra megyünk, ahol a hölgyek vannak.

— Hogyan, hát az nincsen megtiltva?

— Ej, mit! Meg van tiltva a hölgyekhez közeledni, a korláton belül, de azon túl nincsen semmiféle tilalom.

— Annál jobb.

Áthaladtak a vizen, elhagyva mögöttük az ügyetlen, gyakorlatlan uszokat, kik kiabálva és hangosan kacagva fecsekedtek egymást, alábuktak vagy mint a sorba aggatott hurkák ideoda himbálódtak. Mikor a talajt elveszítették láb alól, uszni kezdtek és nyilsebesen haladtak tova.

A víz meleg volt, a nap forró sugarakat lövelt.

— Nem látod valahol a grófnét? kérdezte Badoero Prandinótól.

— Nem én, csak d' Abalanét látom, aki a napernyővel fenyegeti Gegiót, mert nem engedi, hogy az uszómerester alámerítse.

— Nini! Ott a grófné! Egyedül uszik. Most hagyja el a korlátot.

— Teringtetted! A szerelemnek ugyancsak éles szeme van!

— Ugy-e, csak tréfálsz, bácsikám?

— Nem én, igazán nem! Különbömben mindjárt be is bizonyítottam ezt neked: én itt maradok Emmával, téged pedig szabadon bocsátlak.

Emmácskát, az ő vérvörös trikó-öltönyében már félkilóméternyi távolságból föl lehetett ismerni. Ott állt egyenesen a part közelében és úgy emelkedett ki a vízből, mint Farinata a tűzből, csakhogy Emmácska egy csöppet sem volt félelmetes vagy ijesztő látvány.

(Folytatása következik.)

Zaloglevelek és kölcsönkötvények.

Table with columns for various financial instruments like 'Zálogbank nyar. kötvény', 'Központi bank', 'Kassa-odori', etc., with corresponding values.

Table titled 'Könyvnyomdak részvényei' listing shares of various printing companies like Athenaeum, Franklin, Kosmos.

Table titled 'Gőzmalomok' listing steam mills and their respective owners and values.

Table titled 'Vasművek és gépgyárak részvényei' listing shares of iron works and machine factories.

Table titled 'Bányák és téglagyárak részvényei' listing shares of mines and brickworks.

Table titled 'Takarékpénztárak részvényei' listing shares of various savings banks.

Table titled 'Biztosító társaságok részvényei' listing shares of insurance companies.

Table titled 'Különböző vállalatok részvényei' listing shares of various other companies.

Table titled 'Közlekedési vállalatok részvényei' listing shares of transportation companies.

Table titled 'Sorsjegyek' listing lottery tickets and their values.

erdélyi — korona, vörös bányái — korona, középszemű 66.—70.— korona, nagyszemű 70.—74.— korona. Disznózsír: budapesti 49.—49.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 40.—40.50 korona, 3 darabos 40.50—41.— korona, füstölt 46.—46.50 korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona, 120 darabos 14.50—15.— korona, 100 darabos 20.—20.25 korona, 85 darabos 28.—28.50 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.25—13.50 korona, 100 darabos 19.25—19.50 korona, 85 darabos 27.—27.25 korona. Szilvaiz: szlávóniai 18.50—19.— korona, szerbiai 16.—17.— korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, január 3. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)
Jegyzések: Tavasz zab 5.35—5.36. Tavasz buza 7.99—8.01. Tavasz rozs 6.71—6.70. Tengeri május-juniusra 5.23—5.24. Repce augusztus—szeptemberre 11.35—11.95 korona.

A bécsi értéktörzsde.

A német estitörzsde bányádt zárlatának hatása alatt a mai előtörzsde gyengén indult. Déli tőzsdén tartott az üzletosod és újabb gyengülések budapesti kínálatra. Zárlat tartosán gyengül.

Bécs, január 3. (Magyar értéktörzsde.) 4% aranyjárdék 96.95. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 137.—. Magyar vasúti kölesön ezüstben 99.52. Magyar helyi vasúti állami kötvény 99.20. Magyar lezártított és pénzváltóbank 126.—. Rimamurányi vasműrészvény 235.50. Magyar koronajárdék 94.60. 4% os Magyar földterem. kötvény 93.70. Magyar hitelbank részvény 185.—. Magyar nyeresémeny kölesön sorsjegy 160.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény 91.—. Magyar kereskedelmi bank 277.50.

Bécs, január 3. (Oszták értéktörzsde.) 4 2/3% papírjárdék 98.60. 4% os osztrák aranyjárdék 96.75. 1860-iki sorsjegy 136.50. Osztrák hitelsorsjegy 394.—. Angol-osztrák bank 125.50. Bécsi bankkegyesület 136.50. Osztrák-magyar bank 130.26. Déli vasút 26.75. Dunagőzhajózási részvény 71.20. Dohányrészvény 138.50. Császári és királyi arany 11.48. Német bankváltók 118.17. 4 2/3% ezüst járdék 98.55. Osztrák koronajárdék 99.10. 1894-iki sorsjegy 199.50. Osztrák hiteltörzsi részvény 233.50. Unionbank 155.50. Osztrák Länderbank 116.25. Osztrák-magyar államvasút 121.80. Elbavölgyi vasút 123.70. Alpesi bányarészvény 274.75. 80 frankos arany 19.26. Londoni váltóár 242.60. Bécsi Tramway —. Az iránzat nyomott.

Bécs, január 3. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelszervény 222.80 Magyar hitelrészvény 185.—. Angol-Osztrák bank 125.—. Enion bank 155.50. Länderbank 116.25. bankkegyesület 131.80. osztrák-magyar államvasút részvény 128.60. északnyugati vasút részv. 119.50. elbavölgyi vasút 123.75. dunagőzhajós részv. 139.50. alpesi bányarészvény 274.75. májusi járdék 98.60. osztrák koronajárdék —. magyar arany. —. magyar koronajárdék 94.60. német biródmíni mária készpénz 118.15 ultimóra —. török sorsjegyek 127.50. rimamurányi vasmű 833.— déli vasút 26.50. dohányrészvény —. Napoleon d'or 18.19. Lombard —.

Külföldi értéktörzsdék.

Berlin, január 3. (Tőzsdéi tudósítás.) A tegnapi nyugati tőzsdék kedvező hangulata ellenére az itteni forgalom nem volt egyensúlyos szilárd. A járdékpiacon kedvezően hatottak a külföldi tőzsdék jelentése. Kohó- és bányarészvények meglehetősen tartották magukat, harpenieket magasabb árfolyamon keresték. A vasutak közül az osztrák államvasút, az olasz és az amerikai vasút részvényei szilárdak voltak. Később az irányzat a bécsi tőzsde hatása alatt az egész vonalon gyöngült. Az árfolyamok részben nem jelentéktelenül hanyatlottak, különösen a hitelrészvények bécsi és helybeli spekulánsoknak a visszatérítési prémiumok következtében való nagy eladásai miatt.
Berlin, január 3. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjárdék —. 4% osztrák aranyjárdék 98.—. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 94.10. Osztrák-magyar állam-

vasút 134.40. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 84.55. Magyar vasúti beruházási kölesön 100.60. Alpesi bányarészvény —. Discourt-Commandit 192.40. Altalános villamosági Edison 258.25. Gelsenkirchener 191.80. Laurakohó 255.—. 4 2/3% ezüstjárdék 91.75. 4% magyar aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelszervény 233.25. Déli vasút 28.75. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.75. 4% os orosz kölesön 93.10. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 93.60. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 203.90. Az iránzat bányádt.

Hamburg, január 3. (Zárlat.) 4 2/3% ezüstjárdék 97.85. 4% osztrák aranyjárdék 97.95. Magyar koronajárdék 94.35. Osztrák-magyar bank 151.40. Déli vasút 29.—. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.85. Bécsi bankkegyesület 137.50. Villamos részvény 146.—. 3% os magyar aranykölesön —. 4 2/3% os ezüstjárdék 97.70. 4% os magyar aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelszervény 233.90. Osztrák-magyar államvasút 134.70. Északny. vasút —. Bécsi váltóár 84.41. Párisi váltóár 812.15. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 276.50. Az iránzat gyenge.

Páris, január 3. (Zárlat.) 3% francia járdék 99.42. Olasz járdék 94.30. Osztrák-magyar államvasút 695.—. Francia törleszt. járdék —. 4% magyar aranyjárdék 99.25. Török dohányrészvény 288.—. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járdék —. Osztrák földhiteltörzsi részvény —. Déli vasút 162.—. 4% osztrák aranyjárdék 97.10. Ottomanbank 565.—. Párisi bankrészvény 1108. Alpesi bányarészvény —. Az iránzat szilárd.

Budapest-kőbányái sertéskereskedelmi csarnok jelentése.
Január 3. A sertésüzlet irányzata lanya.
A) Hízott sertésüzlet: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82—83 fillérig. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajeárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 85—88— fillérig. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm felüli súlyban) 84—85 fillérig. Fialat könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 82—84 fillérig. — II. Magyar s z edett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajeárig. Közép (páronként 220—280 kilogramm terjedő súlyban) — krajeárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachel). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajeárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 83—85 fillérig. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 82—83 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 80—82— fillérig.

Sertésüzlet az 1900. jan. hó 1. napján volt készlet 24450 darab, 1900. január hó 2. napján elszállított 803 darab. 1900. évi január 2. napján elszállított 559 darab, 1900. január hó 3. napjára maradt készletben 24694 darab.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.
Budapest, január 3.

A légnyomás eloszlása igen bonyolult lett. Anglia fölé egy új depresszió került és süllyeszt a nyomást északnyugaton, míg a maximum eldarábódott és egyrészt a Balkán-félszigetet, másrészt Finnországot érinti egy-egy maradványa. Ezenkívül a pyrenaei félszigeten egy maximum, Közép Oroszországban pedig egy depresszió lát szik fejéjű.

Hasonlóképp bonyolult a hőmérséklet eloszlása is amennyiben Európa nyugati felében 5—15 fokkal a fagyponthoz felett, keleti felében pedig 5—10 fokkal a fagyponthoz alatt ingadozik. Hazánkban az idő borús, ködös, nyirkos és az ország északi felében jelentéktelenül esős volt. A hőmérséklet a normális felett van. Budapestet sűrű, szitáló köd borítja: a hőmérséklet a fagyponthoz felett maradt, s ma délelőtt + 3 C-ig emelkedett.

Külső. Borús, ködös, nyirkos idő várható, sok helyütt esővel, illetve ködlesapadással és némi hőemelkedéssel.

A budapesti terménytorzsde.
A terményüzletben a szezon szerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:
Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 36.—44.— korona, vörös aprószemű 52.—60.— korona, vörös

Magy. kir. államvasutak.
Hirdetmény.
A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége (nagyváradi üzletvezetőség) alá tartozó bihari h. é. vasút margitta-szilágy-somlyói vonala Szoldobágy, Széplak és Nagyfalva állomásokkal, továbbá Felső-Ábrány, Bányok és Ipp rakodó állomásokkal, végül Széltalló és Márkaszek felt. megállóhelyekkel 1899. évi december hó 29-én a nyilvános forgalomnak átadott.
Valamennyi állomás és rakodó-állomás az őszes, Széltalló és Márkaszek megállóhelyek pedig a személy és podgyász forgalomra vannak berendezve.
Budapest, 1899. december 31.
Az igazgatóság.
(Utányomás nem díjaztatik.)

Advertisement for Sneiderg egyenruhákat (Sneiderg suits) by Blum Sandor in Budapest, Váci-utca 12. szám.

Advertisement for Durbints sógor (Durbints uncle) featuring a book by Gyula Krúdy, available at the Budapesti Napló kiosk.

Large advertisement for 'Az űstökös' (The Astrologer) magazine, published by Szabó Endre, featuring horoscopes and other content.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

Roland mester.

Opera 3 felvonásban. (A harmadik felvonásban egy változással.) Zenéjét és szövegét írta gróf Zichy Géza.

Személyek:

Roland mester	Arányi	Beauvieux	Kertész
Yvett	Bianchi B.	Damoiseau	Mihályi
Parbleuné	R. Hilgermann	Imagoz	Kiss B.
Leveles	Ney D.		

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

Házi béke.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták Bisson S. és Leclercq A. Fordította Kürthy Emil.

Személyek:

Ludovic	Náday F.	Suzanne	Gerő L.
Pironea	Csillag T.	Dolores	Paulayné
Muscad	Vizvári	Du Taillis	Hetényi
Moreuilt	Vizváriné	Denise	Groo V.
Germainé	Zilahi	Ambroisine	Rákosi Sz.
Brunois	Latabár	Julie	O. Kezseri I.
Brunoisné	Dezsc	Francois	Faludi

Kezdeté 7 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

A nagy Galeotto.

Dráma 4 felvonásban. Írta José Echegaray. Spanyol eredetiből fordította Páthy Károly.

Személyek:

Don Julian	Szecsavay	Mercedes	Lendvayné
Theodora	Hegyesi	Pepito	Horváth
Don Severo	Gyenes	Ernesztó	Mihályfi

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

Előszór:

Szecesszió.

Szatirikus korpék 5 felvonásban. Írta Lavedau. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Gostardné	Hunyady	Gambe	Gyöző
Paul Gostard	Fenyvessi	Rendőrbiztos	Gyöngyi
Labosse	Hegedüs	Jacob	Bárdi
Labossené	Mátrai	Róza	Munkácsi
Alíce	Varsányi	Fogadóné	Makróczy
buranty	Tapolcai	Viktor	Szerémy
Bobette	Lánczy	Inas	Kassai
Riquiqui	Boros F.		

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

Blaha Luiza asszony mint vendég.

Kuruc felfüg.

A népszínházi bigottság által 100 arannyal jutalmazott népszínmű 3 felv. dalokkal és táncokkal. Rákóczi korából. Írta ifj. Bokor J.

Személyek:

Beeckyné	Krepcányi S.	Tetény	Kiss M.
Ilona	Z. Bárdi G.	Bedő	Vidor
Bögözy	Németh	Böszö	Blaha L.
Tamá	Tollagi	Katica	Gazsi M.

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

L. Komáromi Mariska assz. felléptével

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monaóh	Szilágyi	Szulamit	Komáromi
Aron	Sarlai	Abigail	Ledofsky
Absolon	Beöthy	Cingitang	Rózsahegy

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Csütörtök, 1900. évi január hó 4-én.

Kalotaszeg népköltése.

Írta és előadja Vikár Béla. Dallamok, szövegek bemutatásával és vetített képekkel. A dallamokat Tamás Kata kalotaszegi leány énekel, az ottani népviseletben.

Ezt követi:

Magyarország.

Írta Cholnoki Jenő egy. adjut. (3 rész 108 kép). 2 szípadíszlete.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

4. Haggenmacher H. Sörfőzde

5 MILLIO PALACZK

Palaczk Sör

Külföldi sörök

Szalón Sör.

Maláta Sör.

GYÁRI FŐLTÉS

12500 HECTOL.

ÉVI TERMELÉS

Előfoglalási helyek: Budapest V. Kádár-utca 5. Haggenmacher Kőbánya: Haggenmacher Budafok.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.

a legmodernebb stylumban újonnan átalakítva. Ma és mindennap Tisztelettel **Banda Marci és fiai hangversenye.** **Rosenberg Lajos,** kávéház tulajdonos.

VANEK kávéháza. Csömöri-ut 13. szám.

Ködfátyolkép-esték minden kedden, csütörtökön, vasár-és ünneppon. Ma, csütörtökön dec. 28-án **nagy mechanikai világtableaux** és tárlati művek komoly és vig. kivitelben. Ezután egy sorozat meglepő és feltűnő kivitelű kép **SPITZBERGENBŐL.**

Kezdeté 9 órakor. Szabad bemenet

„Stefánia“ kávéház Kerepesi-ut 73. szám.

Ma és mindennap **nagy Variété előadás** csakis elsőrendű művészek felépente naponta 2 KACAGTATÓ BOHOZAT. December 10-én Bpest kedvence Hartan Ede első fellépte.

Szabad bemenet. Számos látogatóért eszedez **KOCH SÁNDOR** kávé.

PETÁNOVITS Metropole-szállója.

Ma **KUTHY VINCE** kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vasa csóra. A gyönyörű téli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehérterem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Budapest legelőcsőbb garni szállodája

Stefánia szálloda

VII. ker., Murányi-utca 53. szám.

Kényelmes tiszta szobák 50 krtól feljebb.

Villamos megálló Damjanics és Murányi-utca felől. Telefon.

Elite-szálló Budapest,

VII., Király-utca 39.

Az újkor igényeinek megfelelően elegánsan berendezve. Mérsékelt szobaárak, villamos világítás, fürdők a házban. Telefon. **Mandl Albert,** igazgató.

Abbazia Pension Habsburg

I. rangú ház. — Legnagyobb kényelem. — Központi fekvés. — Francia konyha. — Napi penzió 5 forinttól feljebb.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). **Albrecht Ferenc,** igazgató.

A legújabb attrakciók! **Nagyszerű műsor!**

Krüger-féle villamos csillagok

16 hölgy elsőrendű szépségek

Albertus és Bartram

a legnagyobb amerikai szenzáció.

Mizzi Rositta Milton Trio szubrette angol-német énekesnő

La belle Giovanitta

transformáció táncosnő

MISS VONARE a világ legérdekesebb csodája kintüntetett contorsionistánő

Bozena Bradsky

nemzetközi énekesnő

Briston et Gilwartos

comique excentrique vig esavargók a biciklin

The 3 Wortley, a repülő atléták

és az összes szerződött specialitások.

Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a nappali pénztárnál és Weisz A. nagy szivartózdéjében IV., Károly-körut 26. szám.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették.

A 7262. számú

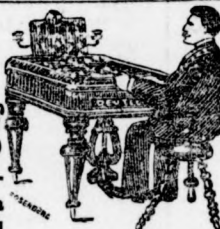
„Eljárás kokuszrost betétes stucco előállítására“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. Felvilágosítás nyerhető:

Halmár J.

mérnöki és szabadalmi irodájában

Budapest, VII. Kerepesi-ut 44.

A legjobb cimbalmot gyártja

Sternberg Armin és Testv. hangszer-gyár, cs. és kir. udv. szállítók

BUDAPEST, Kerepesi-ut 36.

Zongora-termék: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körut sarok) Zenepalota. Illusztrált árjegyzék (minden cikkről küön) ingyen kapható.

Jó könyvek

mélyen lecsillított áron:

Babos közhasznú magyarázó szótár kötve (2 frt) ... 1.50

Benedek Elek. A szív könyve (1.80) ... 1.20

Betyáregendék, az alföldi rablólivágtörténetei 1. —

Kározag Vilmos. Lemonadás, regény (1.20) 60 kr. kötve (2 frt) ... 1. —

Kossutány Géza, nevezetesebb bűnesetek I., II., III., IV. egybekötve (4.80) ... 2. —

Mihályi Imre, Franciaország alatt. Elmények és kalandok az Aquatoron (2 frt) 1. —, ugyanez kötve (3 frt) ... 1.50

Mokány Berei viselt dolga (2 frt) 1. —, ugyanez kötve (2.50) ... 1.40

Murger Henry, Bohémvilág (1 frt) 50 kr. kötve (1.50) ... 80

Sztanoj Miklós, Karam boljáték (2 frt) 1. —, kötve (3 frt) ... 1.50

Tölvögyi Titusz, Van-e más világ? (A szellemek országából) (1.50) 1. —, ugyanez kötve (2 frt) ... 1.40

Zola Emil, Pascal orvos, regény (1.60) 80 kr. kötve (2 frt) ... 1.20

(A bekerített árak a volt bolti árakat jelzik!) Megrendelhetők a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában

József-körut 18.

Fiumei Kávébehozatali Társaság Fiume.

Kávé. Tea.

4 1/2 kg. Manilla 6.07 frt.	1/4 kg. Csász. kev. 1.40 frt.
4 1/2 kg. N. Cuba 6.39 frt.	1/4 kg. Imperial 1.60 frt.
4 1/2 kg. Modjokerto 7.87 frt.	1/4 kg. Ot fajta legf. tea, vegyítve 2 frt.
4 1/2 kg. Soerabeja 8.55 frt.	A tea a kávéhoz csomagolható.
4 1/2 kg. Pompás Keverék Cuba, Ceylon, Menado 7.42 frt.	Minden elvámolva és bérmentve minden más költség nélkül, utánvétellel.

Az ország legnagyobb ilyenmü vállalata.
Árjegyzék ingyen.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!!

Der Aushilfsгарçon

énekes bohózat Leitner H.-tól. Zenéje Knoch A.-tól. **10 órakor Előzőleg 10 órakor**

Egy karambol okai.

Eredeti magyar bohózat, a vasuti életből. Írta egy forgalmista.

„Ein Chamer“

Továbbá: **NANDAR**

francia excentrique-duo. **Erkély incognito páholyok.**

Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Meinl Gyula

kávéraktára

— BÉCS. —

Központ és iroda: **BÉCS,**

I., Fleischmarkt 7., saját házában.

Fiókok: IV., Wiedener Hauptstrasse 16, VII., Neustiftgasse 28, VII., Mariahilferstrasse 112, XII., Meidling, Schönbrunnerstrasse 261, XVII., Hernalser Linie, Stadthahn-Viaduct 86, XVIII., Währinger Linie, Stadth-Viaduct 118, Depot: X., Himmerbergerstrasse 17, Depot: Hietzing, Wattmann-gasse 15.

Göz-kávépörkölő és fügekávé gyár

BÉCS, VII., Neustiftgasse 28.

Telefon 3720. Telefon 3720.

5 kg. küldeménydíjmentesen.

Vásárlásoknál tessék a címre ügyelni.

Hásasulandók figyelmébe

a m. kir. fémjelző hivatal által próbával ellátott ékszer, nevezetesen brilliánt fülbevalók a legfinomabb kivitelben, gyönyörű gyűrűk és brochook, valamint karkötők a legfinomabb valódi drágakövekkel ellátva, finom és nagyon jó uri és női órák nagyon szép művü aranyláncokkal, megrendelhetők

Schönwald Imre arany és ezüst-árak gyárában Pécsent, — Rendelkezésre választék-küldemények 30000 frtig.

Gyengeségi állapotok

(impotencia) ellen páratlan sikerű
gyógyhatásai folytán legmelegebben
ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELŐ-INTÉZETÉT

BUDAPEST,

VI. Teréz-körút 44. l. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmé-
nyek folytán honorárium teljes gyó-
gyulás után fizethető.

Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

HIRDETMÉNY.

Alulírott egyesület ezennel tudtára adja a nagy-
érdemű közönségnek, hogy sorsjátékának 1-ső huzása

már ma

este 8 órakor fog megtartatni a Lipót-utcai új
városház közgyűlési társalgó termében, melyhez a t.
közönség tisztelettel meghívatik.

Kiváló tisztelettel

a Budapesti Poliklinikai egyesület.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvis (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACS, Y.

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelhanyagoltabb gúgycsőfolyásokat, bujakó-
ros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait

Elgyógyult férfierőt

az orvosi világ által legújában olyannyira fel-
karolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage

vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél féhértályást befec-
kenzés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegsége-
ket, valamint ifjúkori bűnök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött hátgerincbajokat gyógyít a legújabb gyó-
gymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárát.
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-
leg gyógyszerokről is gondoskodva lesz.

Magy. kir. államvasutak.

A kedvezményes bérletjegyek

és az évi szabadjegyek érvényének kiterjesztése.

Az 1899. évi kedvezményes áru bérletjegyek és
az évi szabadjegyek érvényének meghosszabbítására
vonakozó közlemény egyes hírlapokban vagy egy-
általán nem, vagy pedig helytelenül közöltetvén:
ismételen közöljük, hogy f. évi január hó 15-ig
csupán a kedvezményes áru bérletjegyek és az évi
szabadjegyek érvénye terjesztett ki.

A rendes áru bérletjegy érvénye mult évi de-
cember hó 31-ével megszűnt.

Budapest, 1900. január hó 1-én.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

„Reuma-szesz”

orvosi tekintélyek által kit. álls. külszer. Bámulatos gyors és
biztos hatású, a test bármely részében, u. m. reuma-
szesz, látható, kúszó, szagotlan, szúrás, nyílás-
sok ellen. Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.
1 üveg ára 1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40
sziller. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertáiraiban, ugr-
szintén a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.

Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest,
Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszer-tár a
„Nador”-hoz.

Mindenütt kapható.

Saeg's Kalodont

Elismert legjobb

fogtisztítószer.

Rendelje meg
A Kereskedelmi
Vegyészlet-et!

Elsőrendű hazai gyártmány.

Mégis csak legjobb a

FIUMEI

Csokoládé

és Cacao.

Kapható MINDENÜTT.

GUMMI!

A legfinomabb francia és angol gummi-külön-
legességek, valódi jótállás mellett. Roulé
eredeti dobozban, tucattja 3, 4, 6 és 8 ftt. Roulé
egyenként csomagolva, tucattja 3, 4, 6, és 8 ftt.
Capotis amerio. rövid fehér szinű, tucattja 3 és
4 ftt. narancsszinű 5 és 6 ftt. Viktoria. tucattja
4, 6 és 8 ftt. Kátholyag (hossz) tucattja 3, 4, 6
és 8 ftt. Kátholyag (rövid) tucattja 4 és 6 ftt. Pely
Porus Haase, ártaja 3 ftt. Pely Porus Mosinger,
ártaja 2,50 ftt. Pely Porus spongya, tucattja 4, 6 és 8 ftt.
Nőneki legújabb Dianaóv, Töel-féle, 3-8 fttig.

Csakis
Pollitzer Mór és Fianál,
Bpest, Deák Ferenc-utca 10.
kaphatók.

A 7250. számú
Zárasapóval és gázlázró lemezzel
látott zároló biztosító hengerezár-
zatos fegyverekhez”
dmü magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmá-
nak értékesítése céljából magyar gyárosokkal össze-
ötletést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy
jártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyerhető:

Kalmár J.

mérnöki és szabadalmi irodájában
Budapest, VII. Kerepesi-ut 44.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

összeállított vaságy 3	1 asztali sodrony egybetűi	5.-
maróca	1 tengortű fejvécso	1.-
dró rouge paplan	1 lovaroti szarmaszk	1.25
„cachmir paplan	1 matrac	5.80
„satin cachmir paplan	1 Crinde Afrique matrac	4.80
„atlas cachmir paplan	1 löször	12.-
„silnes seiyem paplan	1 párnásott ruganyos mat- rac	16.-
„dóros sz. sely. csaplan 12.-	1 nagy szoba szőnyeg 200/300,2.50	
„16 vázson ágylepedő	1 ablak tunis függöny	1.50
„varras nélküli	1 bouret egyirtű	2.50
„dró vázson chifon pap- lan lenedő	1 futószőnyeg méterenként 25 król 4 fttig.	
„dró vázson takaró pokróc		
„1 dró 15 löpkróna		

GICHNER JANOS és TÁRSA

csaplan, matrac és kárpitosaru gyárosok, szőnyeg, függöny-
gyártó és asztaltűző stb. nagy vázsonban.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
Árjegyséket kívánásra ingyen és bérmentve küldünk.
Nem telző árakat küldünk, vagy a pénzt visszaadjuk

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos
öven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál
és nőknél: gúgycsőfolyást, hólyagbajokat, buja-
kóros sebeket, syphilist, ennek következményeit,
makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt
idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfai gyengeségnél (impo-
tentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz.,
(Dohány-utca sarok, 1. emelet).
Befjárt a lépcsőnél. Külön várótermek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—9-ig.

Huzás ma!

Nagy Tárgy- SORSJÁTÉK

a budapesti poliklinikai egyesület (kórház) javára.

Főnyeremény

100,000 korona értékű tárgy

5 nyeremény a 20.000 korona értékű tárgy stb.

a melyek kívánatra 20% levonással készpénzben is kifizettetnek.

Egy sorsjegy ára

1 korona.

Minden sorsjegy mind a hat huzáson utánfizetés nélkül játszik s így
egyetlen egy sorsjeggyel a főnyereményt is meg lehet útni.

Sorsjegyek kaphatók a nagy

JÓTÉKONYSÁGI SORSJÁTÉK

kezelőségénél, a Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórháza)
javára, Budapest, Kossuth Lajos-utca 1., továbbá az
összes bankok, váltóházak, postahivatalokban,
a m. kir. államvasutak személypénztárai-
nál és minden dohánytözsdeben.

Mindön szó egyszeri beiktatása két betűkből 2 kr. Címrel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre birtalmasan ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeglet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére a kiadóhivatalban József-körút 18., valamint a következő dohánytözegekben:

Breuer névűk, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Nemesek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Benda József, Andrássy-ut 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksa, Andrássy-ut 38.

Szántó Mór tőzsdéjében Keckskömöti-utca 14.

Wettersfeld Jakab, Károly-utca 1.

Pirok.

Édesem, mielőtt oly kegyetlen haragban, mikor tudta mennyire szeretem, imádom, minden gondolatom Ön, adjon módot a találkozásra, hiszen csak a jóindulatától függ, hogy boldog legyek, minden kívánságát elfogadom, minden intézkedését valóban követem. Rajongással öszkölja. 5507

Une Parisien.

diplomé, demande le plus près mes enfants. Ecrire Alexandre, bureau du journal. 5508

Csintalan szék.

uriaszolyi! Kérem levelemért tudni és arra érdemlegesen a lapban válaszolni. Örökök, ha az új év beálltával, — okom volna feltevelni, — hogy az nekem szerencsét hozott. "Theaues". 5509

Imádott anyagi.

Nem képezel, mennyire haott roám, még most is igazoltam vagyok. De a tudat, hogy már nem lehet messze az én tavaszom, türelmet ad nekem. Nagybácsim bolnár tér vissza és én beszélni fogok vele. Addig is bízzál a Tekis Mindenedben. 5503

Kocsi.

Legnagyobb sajnálatomra most nem jöhetnek el, ezután fogom értesíteni. Üdvözl. 5500

Tisztelt uraim!

Ki volna hajlandó egy elhagyott szőlőt megfelkarolni, ki oly nemes lelkű, az írjon a lap kiadóhivatalába „Hálás” címmel. 5496

Nőszüni éhajt

25 éves izr. fakeskedő, ki évente 1500 forint keres. Megfelelő hozományt tud rendelkezni bélyegre, rekonai keratnak, teljes címmel ellátott levelekkel (diszkrét bizosítva), "Fakerekedő" jellegével a kiadóhivatalban. 5501

Birtok

eladó Pestmegyében, 60. 400. 500 hold. Mesonmogyéb 254 hold. Ugyiszint veltére birtokot keresek bármely vidéken éuagyságban. Csak komo yvők vagy tulajdonosok ajánlatát kérom. Cím a kiadóhivatalban. 5504

Politikai hetilap

kötés, más válatát mit oledon eladó. Dolson, Losonci-utca 3. ajtó 1. 5506

Cipők

50 kr. heti részletfizetésre mérték után kapható Weisz és Stein cipőgyárosok Király-u. 28. I. em. 5347

Pénzbeszedőnek.

felügyelőnek, raktárnak, esetleg más bizalmi állásra ajánlkozók intell. kereskedelmiileg képzett nő, gyermektelen fiatal ember, ki bizosítékot is képes nyújtani. Ajánlatok „M. D.” jel. al. a kiadóba kéretnek. 5487

Fűszer üzlet

régi jó helyen biztos megilletés jutányosan eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5506

Újves hivatalnok.

harifur magyar, német, francia levélz., fordító, szépiro díjazni foglalkozást keres. A hivatalt „Ugás 45” alatt a kiadó hivatal közvetíti.

Butorozott szoba

(esetleg ellátással) keresetk a belvárosban. Ajánlatok „Beké” címen Blokker J. hirdetési irodájába IV. Sütő-utca 6. intézés. 2707

Üzlethelyiség

a főváros legelőkelőbb helyén azonnal eladó. Ugyanott egy kis ház eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2600

Kossuth Lajos

életmagságu kitűnő melléklet (késztés) díszes aranyozott keretben 60 forint eladó. Megtekinthető a lap kiadóhivatalában. 2685

Kereskedelmi iskolát

végzett könyvelő, ki a könyvelést egy nagyobb üzletben önállóan végezte, kitűnő írással bír állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2708

Egy óvadékképes

ember, ki egy nagyobb biztosító intézetnél mint pénzbeszedő alkalmazva volt, pénzbeszedő, raktárnok vagy hasonló bizalmi állást keres. Óvadék 1000—1500 forintig. Cím a kiadóhivatalban. 2709

Kisasszony.

ki az elemi osztály anyagjainak tanításában valamint a nevelésben járatos 30 évű bizonyítványt nyújt rendelkezik azonnali delután alkalmatást keres Cím a kiadóhivatalban. 2704

Cimbalom

pedális, gyönyörű hangzó, kottákkal, anyagi viszonyok miatt sűrűsen eladó. Cím megtudható a kiadóhivatalban. 2705

Dohánytőzsdében

ajánlkozók csinos ügyes leány, ki már tíz minőségben oég járatos. Cím a kiadóhivatalban. 2706

Óvadékképes

27 éves fiatal ember 200—300 forint óvadékkal alkalmazást keres mint napilap pénztáros vagy pénzbeszedő. Cím a kiadóhivatalban. 5388

Vadászfegyver

két darab alig használt Lancaster 10-es egyik Pípper, a másik igen finom kézi munka oledő írón eladó. Megtekinthető a tulajdonosnál, címe a kiadóhivatalban. 5473

Elegáns

butorozott utcai szoba külön bejárattal, a Kerepesi-utca, a Nemzeti színház közelében 1—2 urnak azonnal vagy január elsőjére kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2642

Egy tótlul tudó

gyakorlott ügyvédjelölt azonnal alkalmazást nyervehet. A címet megmondja a kiadóhivatal. 5455

Szörnyesapák,

barottek, muffok elkészítést és bélelést már sékelt árban elvállalom Levelek „G. S.” jelgével a kiadóhivatal továbbít (ugyanott a cím is megtudható). 2671.

Egy jó forgalmu

dohánytőzsde keresetk megvételre. Átirás a verő doigla. Közvetítő kizárva. Ajánlatok „W. J.” jelgével a kiadóhivatalba kéretnek. 2687

Irodaszolgái

vagy portási állást keres egy 29 éves erőteljes fiatal ember, ki íly minőségben már több évig alkalmazva volt, a fővárosba 15 éve van és nagy ismerettséggel s legkitűnőbb bizonyítványokkal bír. Címe a kiadóhivatalban. 2699

Butorozott lakást.

két szobát, könyvtárat keres egy előkelő család, amely tavaszig Budapestben akar maradni. Ajánlatok a Budapesti Napló kiadóhivatalába kéretnek „Butorozott lakás” címen. 2067

Magyar német levelező

11 év gyakorlattal könyvelésben valamint az összes irodai teendőkben teljesen jártas, kitűnő referenciákkal azonnali beépésre állást keres Szives megkereséseket „Munkaszerető” címmel a kiadóhivatalba, hoi címe is megkudható.

Házmesternek

ajánlkozók egy jelenleg is íly minőségben levő tisztességos egyén. Címe megtudható a kiadóhivatalban. 2712

Tőzsdének

alkalmas helyiség: keresek kiberlés céljából. Ajánlatot kérek „Tőzsdelőige alatt e a phoz.

Köhögésnél,

rekedtségnél vegyon 30 kr-ért Réthy-féle pometafűcukorkát.

Zálogházi

cedulákat veszek. Eladok 13 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandólokat, gyertyatartókat, hatálatokat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészletet 138 frtt kezdve, és vászlaszték mindenzem ezüst műtörvs tárgyakban, arany férfilnokok kőléggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-toir órák 6 frt

Grünberger Armin

Béla örkőselei Budapestben, IV., Városház-tér 9., I. em. 23 Hariszbazr. Képes árjegyzékek bérmentre és ingyen.

NINCSTŐBBÉ

NELKÜLÖZÉS!!!!: NAGY VAGYONT, ÓRIÁSI JÖVEDEMET.

naponta 20—30 koronát, de évente legkevesebb 5—6000 koronát szerezhet mindenki könyvtári otthoni munkával — társadalmi állásra való tekintet nélkül, a ki a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv legújabb, kétszeresen bővített és javított kiadását megrendeli. Ezer és ezer ember hajhász munkát és mellékfoglalkozást eredménytelenül, pedig csak e könyvet kellene megrendelnie, mert általa 540 új foglalkozási sájtátható el, melyek bármelyikével, előképzettség és tőke nélkül, férf, nő, gyermek kényelmese és jövedelmező megélhetést biztosíthat magának. E könyvnek egyetlen háznál nem lenne szabad hiányozni, mert általa, különösen a falusi vagy kisvárosi háztartások bármelyikénél több száz forint takarítható meg évente. A könyv első kiadásának bolti ára 3 frt volt, ennek dacára a legújabb, kétszeresen bővített kiadás, a maig a csekély készlet tart. 1 frt 20 kr (vagyis 2 kor. 40 fillér) kedvezményes ártól küldi meg mindenkinek a „KERESKEDELMI VEGYÉSZET” könyvtárázó hivatala UJPEST, Lőrinc-utca 24/a. szám.

ARANYKÖNYVE

és hogy megrendelése által mindenki önmagá és családja iránti kötelességet teljesíti. E könyvnek egyetlen háznál nem lenne szabad hiányozni, mert általa, különösen a falusi vagy kisvárosi háztartások bármelyikénél több száz forint takarítható meg évente. A könyv első kiadásának bolti ára 3 frt volt, ennek dacára a legújabb, kétszeresen bővített kiadás, a maig a csekély készlet tart. 1 frt 20 kr (vagyis 2 kor. 40 fillér) kedvezményes ártól küldi meg mindenkinek a „KERESKEDELMI VEGYÉSZET” könyvtárázó hivatala UJPEST, Lőrinc-utca 24/a. szám.

21. Mit 21.

vegyünk alkalmi ajándéokra

Löwy P. utódnál (Goldstein Berta) áras és ékszerkereskedő Budapest, Múzeum-körút 21. szám. Schweizer níkel remon-toir óra 2,50. Dupla tula 5 frttól feljebb, 14 karat gyűrűk és fűgök 2 frttól feljebb, 14 kar. női aranyóra lánc-al 12,50. valamint minden e szakmába vágó áruk jutányos árban 3 évi jótállás mellett. Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltnok.

Hirdetmény.

Menetrend módosítás a szolnok h. m. vásárhelyi vonalon. Az 1900. évi január hó 1-től kezdve H. M. Vásárhelyről reggel 4 óra 43 perckor Szolnokra indul, valamint a Szolnokról delután 4 óra 48 perckor H. M. Vásárhelyre indúl 8:40/8:401 illetve 8:40/8:403 sz. személyvonatnak járatos Szentes és Hód-Mező-Vásárhely között megszűnik és helyette a nevezett vonalrészen egy-egy új vegyes vonat fog forgalomba helyeztetni. Ezen új vegyesvonat H. M. Vásárhelyről reggel 7 óra 40 perckor indúl és Szentesre deléltől 9 óra 30 perckor érkezik, visszafelé pedig Szentesről delután 4 óra 57 perckor indúl és H. M. Vásárhelyre este 6 óra 57 perckor érkezik. Budapest, 1899. évi december hó 20-án. Az igazgatóság. Utáányomás nem díjaztatik.

Az országos

magyar gyorsíró egyesület

Báthory Dezső

középiskolai tanár ú vezetésével a magyar és német nyelvű gép- és gyorsírástani tanfolyamot nyit. Jelentkezöket felvesz a „YOST” írógép részvénytársaság Erzsébet-körút 9—11 New-York palota

ERENYI-féle

lehtől-Salicylból egy tőleg megszüntet: bőrvizs-keteket, mindennemű só-mórbetegséget, bőrkítteget, izzadást. Szangal-Artalmatlan. 8618

Közép-osztály,

Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt Jaquet 3 frt. ROTH BERGER JAKAB Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

Első budapesti

Kávémagazin

szétküldési osztálya

kávé

olvámolva és bérmentve. Postán utánvétell, vagy a pénz előleges beküldésével

- 4 1/2 kg. Kuba 6.50
- 4 1/2 kg. Mocca 8.20
- 4 1/2 kg. Java 6.50
- 4 1/2 kg. Gyöngy 6.50
- 1/2 kg. Csász. Kov. tea 1.50
- 1/2 kg. Karaván tea 1.40
- 1/2 kg. Törmelék tea —.90

En Coillag Anna

180 centiméter hosszú óriási Loreley-hajammal, a magam találmányu pumádém 14 havi használatát következtében nőt olyan nagyra. Ezt a pomádét a legheibese tekintélyek egyetien szernek ismerték el a haj kihullása ellen, a hajnövesztés elősegítésére, uraknál gyarapítja a teljes erős szakáll növesztését és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetesen fényt és tömörséget ad és megögyia a korai megöszüléstől a legkésőbbi vénkorig. 1 tégely ára: 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt. Postai szétküldés naponta az összes előzetes beküldés vagy postai utánvétel mellett az egész világba a gyárból, a hova az összes megrendelések küldendők. Csillag Anna, BECS, Sellergasse 14. sz.

Készpénz

kölesön birtokokra és házakra

valódi becserétek háromnegyed részéig, II. helyre is 20—60 évi dírtetésre. Birtokok felmondhat bármikor, pénzintései ellenben nem. Lebonnyoltás 14 nap alatt. Konvencialis bélyeg-és illetékmentes. Semmi előleges költés. Beküldendő csak letekönyvi kivonat, valamint kataszteri birtokví másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-

Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI., Váci-körút 39

Uri Havelock

7 frttól,

Női Havelock

9 frttól,

Fiu Havelock

4 frttól,

Leány Havelock

5 frttól feljebb.

A legjobb csak

a tirolinál

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista

BECS,

IX., Währingerstrasse 43.

Telefon 7248. sz.

A tanítók egylete házának az osztr. turista, a touring-club és számos kerekpártyegylet stb. szállítója.

LODEN

városi öltöny 12.—

LODEN mencköltő 12.—

LODEN hajtkörö-peny 12.—

LODEN turista-öltöny 12.—

LODEN melnár-öltöny 10.—

LODEN süttő-öltöny 12.—

LODEN öltöny-melnyaj-donokos-örök 12.—

LODEN orkács-öltöny 16.—

LODEN erdőkerülők 10.—

LODEN vilnagallér 5.—

LODEN gamsoni 2,50

LODEN visnarkó-peny 5.—

LODEN szőnyeg-gallér 5.—

LODEN dress sapkái 10.—

LODEN minden szűben 3,50

LODEN iskolai-köpeny 4.—

LODEN iskola-köpeny 4.—

LODEN du-öltöny 5.—

LODEN du-öltöny 6.—

LODEN arí öltöny 12.—

LODEN sacro és mellény 8.—

LODEN vadászati 16.—

LODEN nagy kabát 17,50

LODEN vadászka-bát 9.—

LODEN köpeny 12.—

LODEN irodakabát 5.—

LODEN nadrág hosszú 4,50

LODEN nadrág rövid 5.—

LODEN felöltő 10.—

LODEN zekékabát 7.—

LODEN valamint minden ellenoldalt ruhakeres mindentelre fatta leteendő a leteő legelősebb nagyban árak mellett; minden fennemerté clik jobb minőségben és minden árvalótanban készíthető tartatuk. — Mintaképes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Vidéki megrendelések a legjobban ellátottak. Nemzetközönkénti utalvány kiseresítők vagy a teljes összeg visszazadati.

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista, BECS, IX., Währingerstr. 43

Hölgyeim.

Sajnálom, hogy a hölgyek nem idejében látunk az arc ápolásához, mielőtt a nap sugarak v. szél káros hatást idéznek elő, pedig mily kicsiny dologból áll szép fehér, fészta arccal bírt. Nem esodálom, ha a t. hölgyek, a sok hirdetett és ajánlott arcokerekekben nem bírnak választani. Le-gyenek teljes bizalommal hozzám, kísértékek meg csak egyszer Mlle Fleurs-Crémét, meg vagyok győződve, hogy céljukat elérik. — Mlle-Fleurs-Crémé próbatégy 50 kr. próbátégy; Mlle-Fleurs-poudre, fehér, rózsá v. creol (bar, náknak), 1 doboz 60 kr. szappan 40 kr. Főraktár: Török József gyogytára, Király-utca 12. — Továbbá csakú nem kapható a Mlle-Fleurs-hajvíz, mely bármily ősz hajnak 1/2 óra alatt eredeti színet visszaadja, 2 üveg 3 frt utastással (2 hölög elegendő), fekete, barna és arany-szőkebe kapható. Nem előg-e ajánlhatom a t. hölgyeknek a homlokotótt, mely rövid ideig használat után a redőköt véggépp kímélti a homlokot fehér, szép formásra változtatja. Egy ily hölög evőket elart, drója 1 frt 50 kr. utastással. Mily kellemetlen és rut a szőr az arcon vagy ajk körül, ezt fájdalom nélkül elváltolhatják az általam küldött próba üvegei 60 kr. utastással. Vörös kezeket v. ha még ily elhanyagoltak is, kezeszámattal gyönyörű fehér puhává változik. 1 próbatégy 35 kr. utastással. Szamos példmő levelekkel bizonyítom felsorolt cikkeim bámulatos hatásait, melyekért és biztos eredményért kezeskedem. — Utánvéttel titoktartás mellett akár itt Budapeston, vagy bá-hová küldöm. MANDL, IDA, Budapest, VII. ker., Bethlen-utca 12. sz./No.

Hirdetmény.

Uj személydíjszabás életbeléptetése a murányvölgyi h. é. vasuton.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint az előbb említett vasuton jövő évi január hó 1-től kezdve új személy és podgyász-díjszabás lép életbe, mely által a jelenleg fennálló menetdíjak részben lejejtettek részben pedig felemelttek. E díjszabás a magy. kir. államvasutak díjszabás elárusító irodájában (Csengeri-utca 33. sz.) 20 fillérrét kapható.

Az igazgatóság. (Utáányomás nem díjaztatik).

Hirdetmény.

(Uj személy- és podgyász-díjszabás életbeléptetése a Temesvár-buzsácsi h. é. vasuton.)

Ezen vasuton 1900. január hó 1-én új személy- és podgyász-díjszabás lép életbe, melyvel a megnyitási napja életbe lépett díjszabás érvényen kívül helyezettik.

Az új díjszabás a magy. kir. államvasutak díjszabás elárusító irodájában (Budapest, Csengeri-utca 33. sz.) 20 fillérrét kapható.